

Salukin
Jalostuksen tavoiteohjelma
2014-2018

Hyväksytty Suomen Salukikerho ry:n yleiskokouksessa 15.3.2014
Hyväksytty Kennelliiton jalostustieteellisessä toimikunnassa 13.5.2014

Päivitetty 2019 vuosille 2020-24

Päivitys hyväksytty Kennelliiton jttk:ssa 9/2019

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO

I will sing the praises of a hound who cannot be outstripped, of perfect conformation,
he courses over all types of terrain.
He was brought by kings from Saluq, as if on a long, flexible leash.
When he charges forward like someone who cannot be deterred, coursing over
plain and wide, windblown deserts
A hare, jinking and obstinate, like a lad of the tribe chasing around playing the game of dabbuq;
And curing by his hunting the passion of him afflicted by it.
Even if the quarry were to pass beyond Capella,
He would bring it down, bloody at the throat; this is his most solemn duty
Towards every man of the chase sustained by him.
Some roast what can be roasted of the game, while the cook cooks the offal,
Until the smell of its cooking rises high in the air, like smoking naphtha from a machine of war.

I prepared a hound for he chase, long in body - when he comes forth in the
morning, the hungry lick their lips, Bedecked in collars and hemp ropes.
He is like a saker when she stoops, or the flame of a fire fed with naphtha.
He is beauty itself, noble of pedigree; you can see his jaws marked out in a line;
Also cheeks with little flesh and soft whiskers; all this and his flanks when he stretches forward to move,
You suggested, are two sandal straps, excellently fashioned, cut of Ta'if leather and slit length-ways.
When slipped suddenly, he rips his hairless, stony-black pads.
With his claws he tears his ears to pieces; you would imagine they drew no
blood from their incisions.
His paws hit the ground only at times.
He speeds away from the cry of a sandgrouse, taking the measure of the mottled desert jack hare.
They find him an unjust judge, breaking bones and rending skin
- As the manufacturer tears sabir and qubt garments - when good, wholesome food is mixed with the dust.
Praise be to God for what He has provided!

When the jinn see Zanbur with his collar and leash on, They call out perdition to the desert jack hares.
He is long in the neck and his jaws wide.
When you come across him with his mouth open, you can see his daggers cultivated in rows;
Closing together, they reach right through to the ribs of the hare; he was well trained as a pup,
Until he was six months old and had reached the age of cocking his leg.
He knows how to read signals and whistles, also to hold off if you make signs to him.
He gives his utmost in coursing, stored up as a treasure; as he runs into the attack you can see his claws,
Tearing strips from his ears; he goes on lapping up the blood of a fox
which he has left wounded or a hare brought down.
May God allow my lord the prince to enjoy him long! May he continue happy with his hound,
Revered in exultation, gladdened, as he embellishes the minbar and the throne!

Arabialainen runoilija Abu Nuwas, 700-800 -lukujen vaihteessa

1. YHTEENVETO

Saluki on tuhansia vuosia vanha, Lähi-idän alueella kehittynyt näöllään metsästävä rotu. Rotumääritelmä luotiin Iso-Britanniaan tuotuja koiria esikuvana käyttäen vuonna 1923. Suomeen saapui ensimmäinen jalostukseen käytetty saluki vuonna 1949, narttu Mazuri Zahilat Englannista.

Viimeisen 10 vuoden aikana salukeja on rekisteröity Suomessa keskimäärin 98 kpl vuodessa. Vuosina 2007 ja 2012 salukeja rekisteröitiin ennätykselliset 113 ja 117 kpl. Rekisteröintien määrä on pysynyt samalla tasolla vuosina 2013-2017.

Saluki on populaatioltaan pieni rotu, ja länsimaissa asuvat salukit ovat usein sukua keskenään. Toinen maailmansota, tautiepidemiat ja Suomen karanteenimääräykset loivat populaatioon pullonkauloja. Suku- ja linjasiitos on ollut rodussa aina yleistä.

Vuosina 2003-2008 rekisteröidyistä salukeista 35-40 % on käytetty jalostukseen. Tuontikoirien ja ulkomaisten koirien yleistynyt jalostuskäyttö on laskenut pentueiden keskimääräistä sukusiitosprosenttia ja kasvattanut kannan tehollista kokoa. Geenipoolin laajentaminen on mahdollista myös alkuperämaiden koirien rotuunoton kautta. Populaation tilaa kuvaavat tunnusluvut ovat samalla tasolla vuosina 2013-2017, tehollinen populaatiokoko on jopa hieman parantunut.

Saluki on suhteellisen helppo rotu. Pentuna saluki on villi ja toimelias, mutta aikuisena rauhallinen sisällä, jos se saa tarpeeksi liikuntaa. Saluki on omaan laumaansa syvästi kiintyvä mutta vieraita kohtaan pidättyväinen, omanarvontuntoinen ja itsenäinen.

Salukille rotutyypillinen metsästys ei ole sallittua Suomessa. Salukia on kuitenkin luvallista käyttää metsästyksessä, jos metsästäjällä on voimassa oleva aseenkantolupa ja saluki ei tapa saalista, vaan saalis tapetaan ampumalla. Saluki on meillä monipuolinen harrastus- ja seurakoira. Runsas 40 % salukeista osallistuu käyttökokeisiin, ja 70 % populaatiosta käy näyttelyssä ainakin kerran. Harrastusaktiivisuudessa ei ole tapahtunut suuria muutoksia 2013-2017.

Saluki on rakenteeltaan terve rotu. Terveyden ongelmina esiintyy allergiaa ja ihottumia, pahanlaatuisia kasvaimia, sydänsairauksia sekä erilaisia autoimmuunisairauksia. Tulokset ovat tältä osin samansuuntaisia niissä maissa, joiden terveystutkimustiedot ovat käytettävissä (Suomi, Ruotsi ja USA). Terveyskyselyn 2015 tulosten mukaan rodun terveystilalle on hieman parantunut varsinkin immuunijärjestelmän ongelmien kohdalla. Myös luonne- ja käytösongelmat olivat vähentyneet. Salukien terveystutkimukset, virallinen sydänultra- ja silmätutkimus ovat vakiinnuttaneet paikkansa jalostuskoirien kriteereinä.

Rotujärjestön tavoite on säilyttää saluki muuttumattomana, mutta kuitenkin nyky-yhteiskuntaan soveltuvana rotuna.

2. RODUN TAUSTA

Saluki on Lähi-idän alueella kehittynyt, tuhansia vuosia vanha näöllä metsästävä rotu, joka ottaa metsästystilanteessa saaliin kiinni. Salukia on käytetty muun muassa gasellien, jänisten ja kettujen mutta myös suuremman riistan, kuten valkobeisa-antiloopin ja villiaasin, metsästykseen. Salukit metsästivät 2-6 koiran laumana. Islamin uskon mukaisesti saluki ei saanut repiä saalista. Pienemmän riistan salukit toivat elävänä isännälleen tai tappoivat tarttumalla saalista selästä kiinni ja heittämällä niskat nurin. Isomman riistan, kuten gasellit, salukit pysäyttivät, ja isäntä hoiti varsinaisen tappamisen. Salukien merkitys beduiineille oli suuri, koska ne osallistuivat ruuan hankkimiseen. Siitoskoirissa arvostettiin kestävyyttä ja metsästystaitoja.
Salukia ei useimmissa maissa voi enää lainsäädännöllisistä syistä käyttää alkuperäisessä käyttötarkoituksessa. Keinotekoisia, ajoviettiä hyödyntäviä ja ylläpitäviä harrastuksia ovat vinttikoirien rata- ja maastojuoksu.

Salukeja on ollut maalausten perusteella Euroopassa ainakin 1500-luvulta asti. Rodun länsimaisen kotimaan Englannin salukihistorian katsotaan alkaneen vuodesta 1897, jolloin Florence Amherst toi Egyptistä ensimmäiset salukinsa. Prikaatinkenraali Lance vaimoineen toi Syyriasta Englantiin palatessaan mukanaan kaksi kasvattiaan, black&tan -sisarukset Sarona Kelbin ja Sarona Saronan. Sarona Kelb oli rodun alkuaikoina hallitseva siitosuros Englannissa, ja se löytyy edelleen liki kaikkien eurooppalaisten ja amerikkalaisten salukien sukutauluista.

Rotumääritelmä luotiin Iso-Britanniaan tuotuja koiria esikuvana käyttäen vuonna 1923. Rodun kehitykseen ovat myös jonkin verran vaikuttaneet tuonnit Saksaan, Hollantiin ja USA:han. Ensimmäiset kantakoirat olivat kotoisin maantieteellisesti laajalta alueelta ja erilaisista maasto- ja ilmasto-olosuhteista, joten tyyppien runsaus oli ja on edelleen rodulle ominaista.

Suomen ensimmäinen saluki oli vuonna 1941 Ruotsista tuotu kolmivuotias mustavalkoinen Mirjam el Tagaddi, joka muutti kuitenkin muutaman vuoden kuluttua takaisin Ruotsiin jatkamatta sukua. Jalostuksen kannalta merkittävä tuonti oli vasta vuonna 1949 Englannista tuotu kaksivuotias black&tan narttu Mazuri Zahilat. Ennen lähtöään Mazuri Zahilat oli astutettu mustavalkokirjavalla Mazuri Kirabenilla. Ensimmäinen suomalainen salukipentue syntyi Anja Strandellin Strandkulla-kenneliin 14.7.1949. Mazuri Zahilat ja Mazuri Kiraben löytyvät edelleen lähes jokaisen Suomessa syntyneen salukin sukutaulusta. Mazuri Zahilat oli myös ensimmäinen saluki, josta tuli Suomen muotovalio. Sen tyttärestä Strandkulla Zulamithista puolestaan tuli ensimmäinen Suomessa syntynyt salukivalio.

1950-luvulla Suomessa syntyi kaikkiaan viisi salukipentuetta, yhteensä 22 pentua. Ensimmäinen näistä syntyi 7.7.1954 Dagmar Grahnin of Kaukajärvi –kenneliin. Pentueen emä oli Strandkulla Zulamith ja isä Iso-Britanniasta Ruotsiin tuotu DK & S Ch Windswift Khosro. Muut 50-luvulla syntyneet salukipentueet olivat edellä mainittujen kahden pentueen

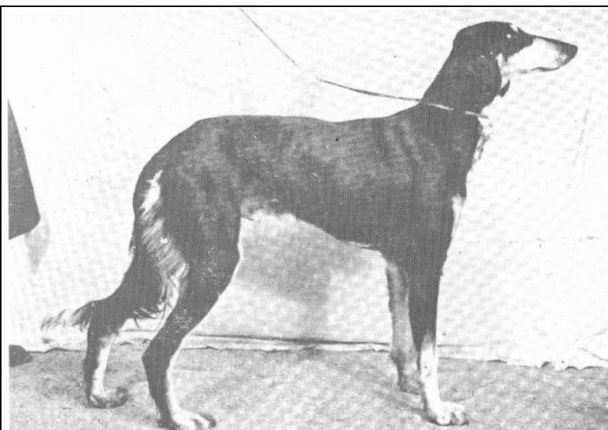
jälkeläisiä. Ensimmäinen suomalainen kansainvälinen muotovalio oli grizzlenarttu Pörtbacka Elektra, jonka vanhemmat olivat sisarukset ensimmäisestä of Kaukajärvi –pentueesta.

1960-luku alkoi kauan odotetun uuden tuonnin saapumisella. 14.4.1960 syntyneen grizzleuros FI MVA Mazuri Orezzon ensimmäinen ja samalla vuosikymmenen ensimmäinen pentue syntyi Aulikki Norometsän del Flamante –kenneliin 16.3.1963. Del Flamante F-pentueen emä oli FI MVA Ashfar Sheeba (Int Ch Farao of Kaukajärvi x Strandkulla Sheeba). Pentueella on ollut suuri merkitys salukikasvatukselle sekä Suomessa että Ruotsissa, sillä pentueen jälkeläisistä tulivat vielä 2000-luvullakin salukeja kasvattavien Kirman- ja El Hamrah -kennelien ensimmäiset kantakoirat. Myös Asarafi-kennelin ensimmäisen pentueen isä oli tästä pentueesta.

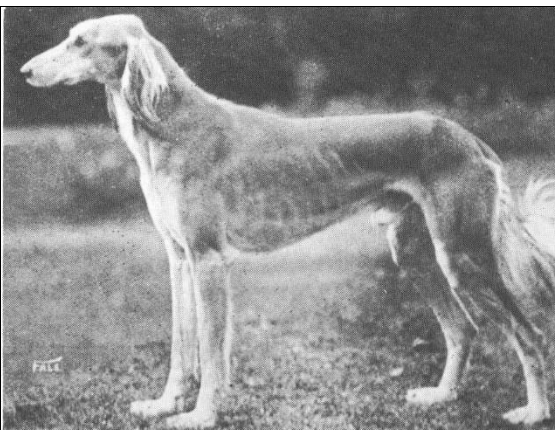
Vuonna 1965 FI MVA Firousi del Flamante synnytti kahdeksan pentua (4+4), joiden isä oli ruotsalainen Englannin tuonti Int Ch Asphodel Arabis. Pentueen kansainväliset valiot Sadruk del Flamante ja Sahud del Flamante ovat edelleen edustettuina suomalaisten salukien sukutauluissa. Sadruk del Flamante oli yksi aikansa merkittävimmistä jalostusuroksista.
1960-luvun aikana Suomeen tuotiin vielä 11 salukia Ruotsista ja Englannista. FI MVA Northsea of Daxlore oli ensimmäisen, vuonna 1969 syntyneen Kirman-pentueen, kermanvärisen uroksen Kirman Lurjuksen emä. Pentueen isä oli Int Ch Sadruk del Flamante. FI MVA El Kelus Farissla tuotettiin Merva Henttosen Sahrai-kenneliin kantanartuksi. Stella ja Veronica Margelinin Ruotsista tuoma Ibinores Sarih oli ensimmäisen, 1969 syntyneen Asarafi-pentueen emä. Pentueen isä oli FI MVA Faraji del Flamante. Int Ch Danaelii Chadesha-el-Kheyr tuotiin Ruotsista Lilja Grönholmin Qal'eh Darren –kennelin kantanartuksi. Narttu sai kahdeksan pentua (A-pentue) Int Ch Sadruk del Flamanten kanssa vuonna 1969. Näiden lisäksi tuotiin Burydown Wadha, Skynymph of Daxlore Sahrai-kenneliin,Tahawi Morhsen, Tahawi Nosrat, Int Ch Danaelii Chediw-el-Faraj sekä Suomen ensimmäiset sileät salukit, Azadi Zabardast ja Azadi Zenoubia Kirman-kenneliin. Zenoubiasta tuli Euroopan ensimmäinen sileäkarvainen kansainvälinen muotovalio.

1960-luvulla syntyi yhteensä yhdeksän salukipentuetta (47 salukia). Vuodesta 1963 alkaen Suomessa syntyi salukipentueita vuosittain, ja pysyvästi muutaman kymmenen pennun vuosittaisiin pentumääriin yllettiin 1970-luvulla, jolloin pentueita syntyi kaikkiaan 67 yli 20 eri kasvattajan nimiin. Kolmen peräkkäisen vuoden keskiarvo alkoi pysytellä 50 vuosittaisen rekisteröinnin yläpuolella vasta 1988 alkaen.

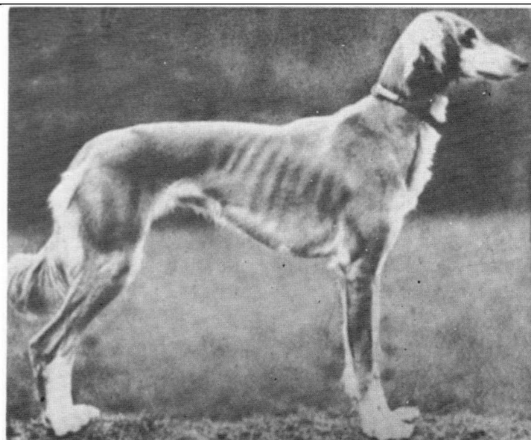
Vuosina 2003-2012 tuontien ja Suomessa syntyneiden salukien yhteismäärä on vaihdellut 69-137 vuosittaisen rekisteröinnin välillä. Rekisteröintien keskiarvo on tänä aikana ollut 98 kpl/vuosi ja Suomessa syntyneiden pentujen keskiarvo 82 kpl/vuosi. Viimeisen kymmenen vuoden aikana 16 % rekisteröinneistä on siis ollut tuonteja.

Sarona Kelb s.1919

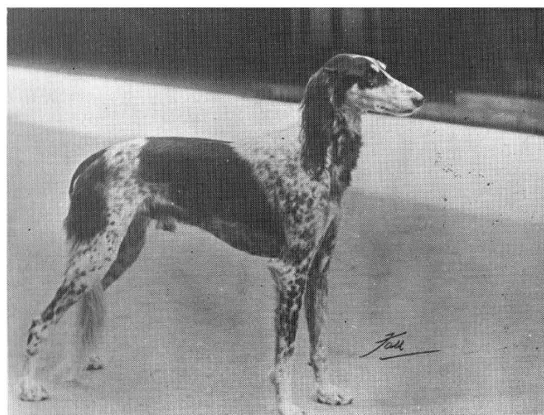
Hassan of Ruritania s.1923

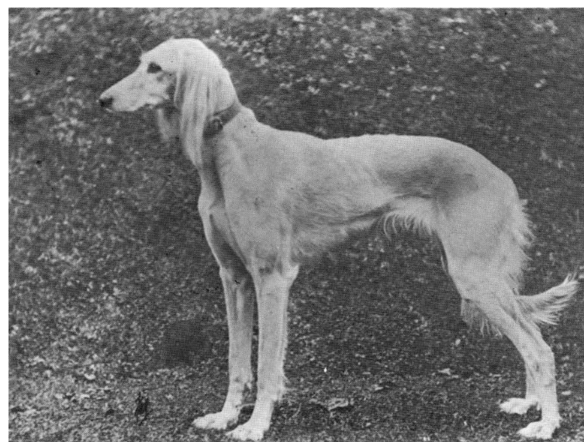
Orchard Rahma s.1923

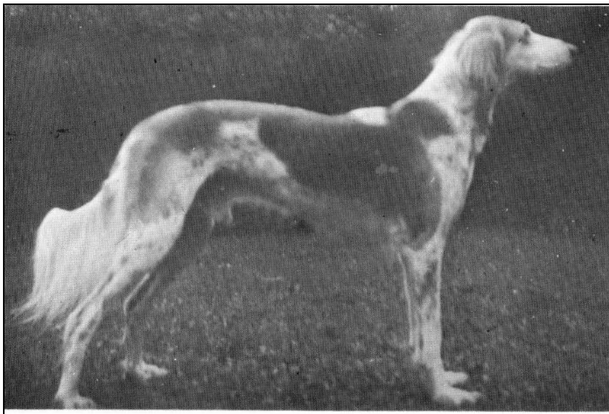
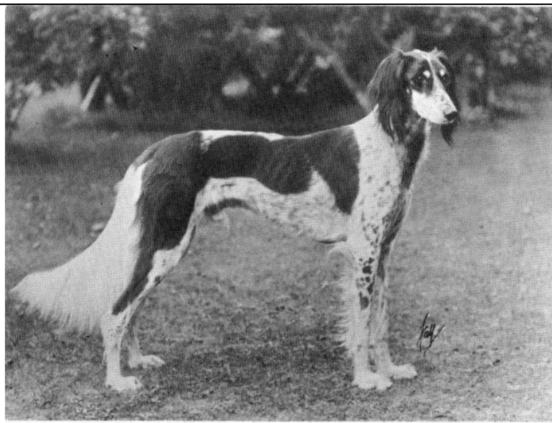
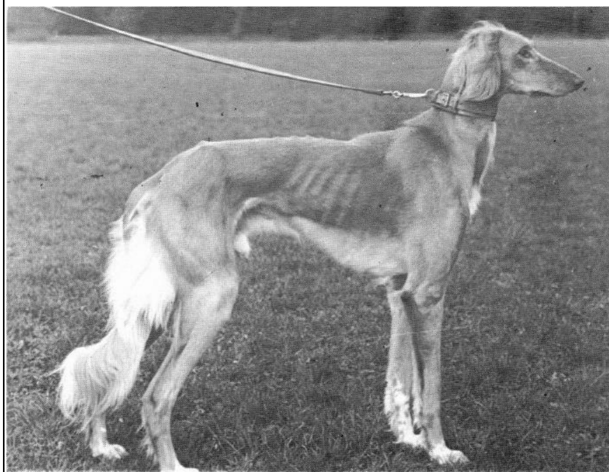
Sarona Durrani s.1925

Orchard Shahzaman s.1926

Ramla of Iraq s.1928

<table>
<tr><td>
Nal Janzi s.1932</td><td>
Orchard Ahmud s.1933</td></tr>
<tr><td>
Knightellington Vandal s.1951</td><td></td></tr>
</table>

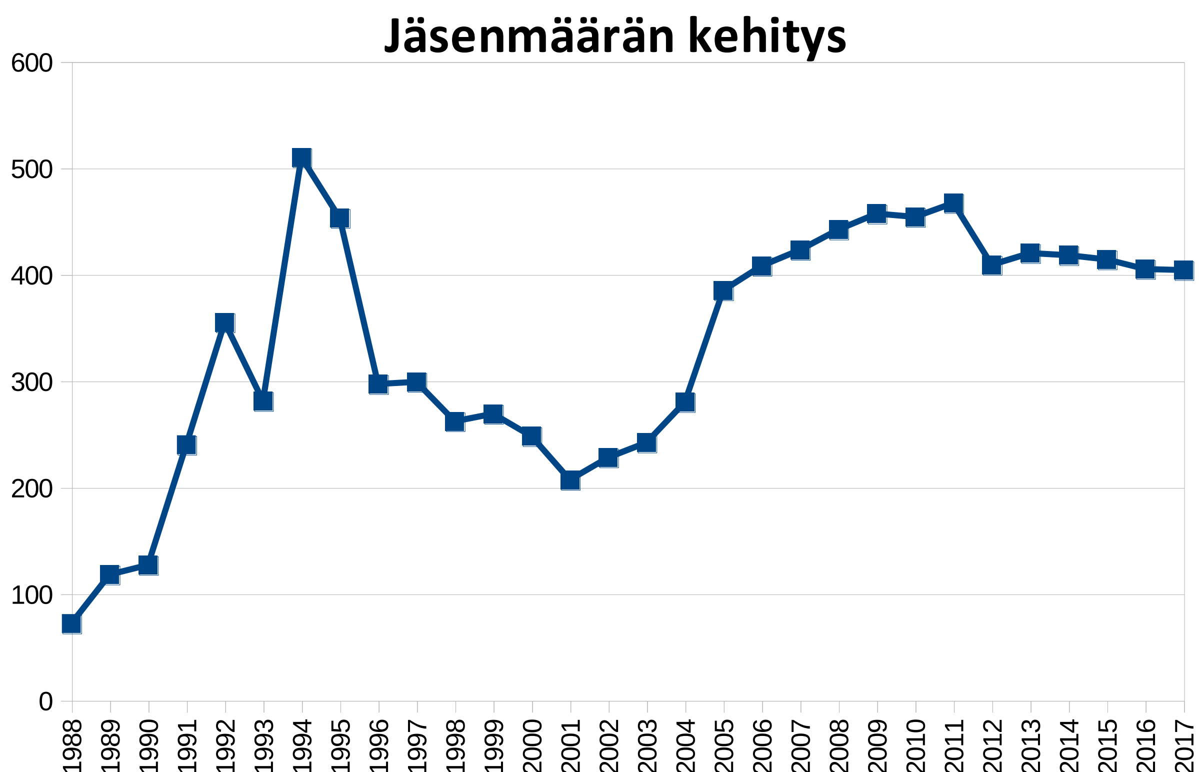
Kuvissa muutamia varhaisia Englannissa valioituneita salukeja.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Suomen Salukikerho ry (SSaK) on perustettu vuonna 1987. Rotujärjestönä toimi aluksi Suomen Vinttikoiraliitto ry. Rotujärjestöoikeudet SSaK sai 27.11.2005. Vuonna 2013 pääjäseniä oli 353, joiden lisäksi perhejäseniä oli 67. Kerhon jäsenmäärän kehitys näkyy taulukosta 1. Nykyisellään jäsenmäärä on melko vakiintunut.

Jalostustoimikunta on yksi rotujärjestön toimikunnista, ja siihen kuuluu vetäjän lisäksi 2-4 henkilöä. Hallitus nimeää jalostustoimikunnan vetäjän ja vahvistaa toimikunnan jäsenet.

Jalostustoimikunnan tehtäviä ovat tiedon kerääminen mm. terveyskyselyjä tai erilaisia mittauksia järjestämällä, rodun tilan seuraaminen, ulkomuototuomarikoulutus ja -kollegiot sekä jäsenistön informoiminen. Lisäksi jalostustoimikunta vastaa pentuvälityksestä ja toimii rotuunotoissa Kennelliiton (SKL) ohjeiden ja käytännön mukaisesti. Ajankohtaisimpia tehtäviä ovat joukkotarkastusten järjestäminen, sydänultratutkimusten ja ruumiinavausten tukemisesta päättäminen sekä jalostussuositusten ja pentuvälityksen ajantasaistaminen.

Taulukko 1. Suomen Salukikerho ry:n jäsenmäärän kehitys. Luvut sisältävät sekä pää- että perhejäsenet. Taulukkoon päivitetty jäsenmäärät vuosilta 2014–2017.

4. RODUN NYKYTILANNE

Salukien ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma hyväksyttiin vuonna 2007. Ensimmäisessä JTO:ssa rotua käsiteltiin koko suomalaisen salukiharrastuksen historian ajalta, 1940-luvun lopusta alkaen, koska rodusta ei ollut aikaisemmin koottu vastaavia tietoja. Kennelliiton jalostustietojärjestelmä ei ollut vielä käytössä nykyisessä laajuudessa, joten tilastot ja taulukot koottiin osittain rodun omista tietokannoista (mm. Pawpeds-tietokanta). Tässä JTO:ssa lähteenä on pääosin käytetty jalostustietojärjestelmää, ja käsiteltävinä ovat vuodet 2003–2012, jotta päivitys olisi tulevaisuudessa helpompaa ja tilastot täysin vertailukelpoisia.
Päivityksessä käsitellään vuosia 2013–2017.

4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Taulukko 2a. *Vuositilasto – rekisteröinnit vuosina 2013 - 2017*

Vuositilasto - rekisteröinnit					
	2017	**2016**	**2015**	**2014**	**2013**
Pennut (kotimaiset)	88	88	85	94	62
Tuonnit	15	7	8	11	15
Rekisteröinnit yht.	103	95	93	105	77
Pentueet	11	14	12	15	11
Pentuekoko	8	6,3	7,1	6,3	5,6
Kasvattajat	11	14	11	14	10
jalostukseen käytetyt eri urokset					
- kaikki	11	12	12	14	11
- kotimaiset	5	5	4	2	7
- tuonnit	5	4	6	8	1
- ulkomaiset	1	3	2	4	3
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	6 v 6 kk	4 v 10 kk	6 v 4 kk	5 v 1 kk	6 v
jalostukseen käytetyt eri nartut					
- kaikki	10	14	12	15	11
- kotimaiset	7	11	10	13	10
- tuonnit	3	3	2	2	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	5 v 2 kk	4 v 9 kk	5 v 1 kk	5 v 1 kk	4 v 11 kk
Isoisät	20	21	22	25	18
Isoäidit	21	24	23	26	17
Sukusiitosprosentti	0,87%	1,16%	1,68%	0,45%	1,72%

Populaation rakennetta kuvaavassa vuositilastossa, taulukko 2a, ei ole tapahtunut suuria muutoksia edelliseen tarkastelujaksoon verrattuna. Luvut ovat edelleen hyvät, jopa parantuneet, mm. sukusiitosprosentti on edelleen laskenut ja jalostuskäyttöikä noussut, mikä osoittaa suomalaisten kasvattajien vastuuntunnon ja huolenpidon rodun

tulevaisuudesta ja terveydentilasta. Salukien vakavimmat terveysongelmat, sydänsairaudet ja autoimmuunisairaudet oireilevat usein vasta myöhemmällä iällä, siksi jalostuskoirien käyttö vasta vanhempana, mahdollisuuksien mukaan terveeksi tutkittuina on rodun tulevaisuuden kannalta tärkeää. Nartut voivat olla ensimmäisen pentueen aikaan yleensä 4-5 vuotiaita, urokset voivat odottaa vieläkin vanhemmiksi ennen jalostuskäyttöä.

***Taulukko 2b**. Vuositilasto – rekisteröinnit 2003 - 2012*

Vuositilasto - rekisteröinnit										
	2012	**2011**	**2010**	**2009**	**2008**	**2007**	**2006**	**2005**	**2004**	**2003**
Pennut (kotimaiset)	102	69	73	69	63	118	68	63	80	85
Tuonnit	15	16	14	10	19	19	12	6	14	10
Rekisteröinnit yht.	117	85	87	79	82	137	80	69	94	95
Pentueet	17	12	13	13	10	20	14	11	11	14
Pentuekoko	6	5,8	5,6	5,3	6,3	5,9	4,9	5,7	7,3	6,1
Kasvattajat	13	11	11	11	9	17	10	10	9	12
Jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	15	12	13	11	9	19	13	9	11	14
- kotimaiset	4	6	5	3	4	6	8	5	6	10
- tuonnit	4	2	4	5	2	6	1	3		2
- ulkomaiset	7	4	4	3	3	7	4	1	5	2
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	5 v 6 kk	4 v 3 kk	4 v 9 kk	4 v 6 kk	4 v 9 kk	4 v 7 kk	3 v 8 kk	4 v 6 kk	5 v 11 kk	4 v 1 kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	17	12	13	13	10	20	14	11	11	14
- kotimaiset	12	9	8	8	9	18	11	9	10	13
- tuonnit	5	3	5	5	1	2	3	2	1	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 9 kk	4 v 11 kk	5 v 6 kk	4 v 8 kk	4 v 5 kk	5 v 6 kk	5 v 8 kk	5 v 10 kk	5 v 6 kk	5 v 1 kk
Isoisät	27	23	23	20	16	34	24	20	19	23
Isoäidit	32	23	24	20	16	34	24	20	20	25
Sukusiitosprosentti	1,04%	1,21%	1,62%	1,60%	2,04%	2,72%	4,37%	4,25%	2,96%	4,23%

2000-luvulla pentueiden vuosittainen määrä on pysyvästi ylittänyt 10 pentuetta ja rekisteröintien määrä on ollut pitkään 80–90 koiraa vuodessa. Vuonna 2007 rekisteröitiin ensimmäisen kerran yli 100 salukia. Rotuun on tullut uusia kasvattajia, ja tuontikoirien määrä on lisääntynyt. Vaikka näyttäisi siltä, että salukien rekisteröinnit ovat hienoisessa kasvussa, saluki on kuitenkin edelleen populaatiokooltaan pienehkö rotu.

Tarkasteluajanjaksona 2003–2012 salukeja on tuotu Suomeen kaikista maanosista Afrikkaa lukuun ottamatta yhteensä 135 kpl. Eniten koiria on tuotu Ruotsista (53 kpl). Myös Keski-Euroopan maista on tuotu useita koiria, ja 'uusina' tuontimaina voidaan pitää Venäjää ja Baltian maita. Salukin länsimaisesta kotimaasta Iso-Britanniasta on tuotu vain kolme koiraa. Useiden tuontikoirien vanhempana tai isovanhempana on suomalainen saluki, joten ko. tuonnit eivät välttämättä tuo paljoakaan geneettistä vaihtelua suomalaiseen populaatioon. Alkuperämaiden tuontien tai niiden jälkeläisten määrä on myös lisääntynyt edellisiin vuosikymmeniin verrattuna; 13 tuontikoiraa rekisteröitiin ER-rekisteriin.

Rodun keskimääräinen jalostuskäyttöikä on n. 5 vuotta, mikä voidaan olettaa salukeilla edelleen sukupolven pituudeksi. Urosten ja narttujen jalostuskäyttöiässä ei ole käytännössä suurta eroa.

Sukusiitosprosentin tarkastelua

Sisä- eli sukusiitos on sukua olevien eläinten parittamista. Sisäsiitoksen intensiteetti on sitä suurempi, mitä läheisempää sukua vanhemmat ovat: esimerkiksi puolisisarusten parituksessa sisäsiitos on suurempi kuin serkusten parituksessa. Suljetussa populaatiossa

(= joukko, johon ei pääse ulkopuolisia yksilöitä jatkamaan sukua) rodun keskimääräisen sisäsiitoksen aste riippuu sukua jatkavien koiraiden ja naaraiden määrästä. Suljetussa populaatiossa sisäsiitosaste kasvaa sukupolvesta toiseen.
Sisäsiitoksen seurauksia:

- Geneettinen vaihtelu vähenee.
- Heterotsygoottien geeniparien osuus vähenee sukupolvesta toiseen.
- Sisäsiitosdepressio, joka tarkoittaa ilmiötä, jossa kannan yksilöiden elinkyky vähenee johtuen joidenkin sisäsiitoksen myötä yleistyvien homotsygoottisten geeniparien tappavista, vahingollisista tai lisääntymiskykyä heikentävistä vaikutuksista.

Sukusiitosasteen laskemisessa on syytä huomata, että sukusiitosaste kuvaa vain paritettavien yksilöiden keskinäistä 'sukulaisuuden määrää' eli yhteisistä sukulaisista johtuvien homotsygoottien geeniparien todennäköisyyttä yksilön perimässä. Yhden yhdistelmän sukusiitosaste ei siis kuvaa homotsygoitumisen määrää kannassa, vaan sukusiitosastetta on tarkasteltava koko kannan tasolla. Myös muita mittareita on käytettävä, jotta populaation rakenteesta, mahdollisuuksista ja pullonkauloista saataisiin kokonaiskuva.

Sukusiitosta voidaan tarkastella joko uutena sukusiitoksena (viimeiset 5-10 polvea) tai vanhana, historiallisena sukusiitoksena, jolloin tarkasteltavana on paljon pidempi ajanjakso. Salukien sukusiitosprosentin keskiarvo on edelleen laskenut: 1990-luvulla viiden polven sukusiitosprosentti vaihteli 3,2 ja 8,9 %:n välillä. 2000-luvulla on syntynyt useita pentueita, joiden sukusiitosprosentti on nolla. Historiallinen sukusiitos on salukeissa kuitenkin edelleen suurta: Pawpeds-tietokannasta saatavat kantakoiriin asti lasketut sukusiitosprosentit ovat 15–25 %:n välillä. Kantakoirista esimerkiksi Sarona Kelbin osuus on n. 20 % ja ylikin, eli tämän 1920-luvulla eläneen salukin vaikutus yksilön geeniperimään on edelleen samaa luokkaa kuin yksilön isovanhempien. Historiallinen sukusiitos on kuitenkin vähentynyt uuden sukusiitoksen vähentyessä.

4.1.2 Jalostuspohja

Taulukko 3a. *Jalostuspohja sukupolvea kohden vuosina 2013–2017*

Vuositilasto - jalostuspohja					
	2017	**2016**	**2015**	**2014**	**2013**
Per vuosi					
- pentueet	11	14	12	15	11
- jalostukseen käytetyt eri urokset	11	12	12	14	11
- jalostukseen käytetyt eri nartut	10	14	12	15	11
- isät/emät	1,1	0,86	1	0,93	1
- tehollinen populaatio	14 (64%)	18 (64%)	16 (67%)	20 (67%)	15 (68%)
- uroksista käytetty jalostukseen	2,00%	2,00%	4,00%	7,00%	3,00%
- nartuista käytetty jalostukseen	0,00%	0,00%	5,00%	6,00%	8,00%

Per sukupolvi (4 vuotta)					
- pentueet	52	52	55	55	53
- jalostukseen käytetyt eri urokset	46	44	48	48	46
- jalostukseen käytetyt eri nartut	48	51	50	45	45
- isät/emät	0,96	0,86	0,96	1,07	1,02
- tehollinen populaatio	63 (61%)	65 (62%)	66 (60%)	61 (55%)	60 (57%)
- uroksista käytetty jalostukseen	4,00%	4,00%	7,00%	10,00%	13,00%
- nartuista käytetty jalostukseen	3,00%	5,00%	10,00%	14,00%	18,00%

Taulukon 3a mukaan myös salukien jalostuspohja on edelleen vakaalla pohjalla, urosten ja narttujen suhde on hyvä. Tehollinen populaatiokoko on kasvanut yli 60 yksilön, oltuaan aiemmin lähellä kriittistä 50 yksilön rajaan.

***Taulukko 3b**. Jalostuspohja sukupolvea kohden 2003–2012*

Vuositilasto - jalostuspohja	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003
Per vuosi										
- pentueet	17	12	13	13	10	20	14	11	11	14
- jalostukseen käytetyt eri urokset	15	12	13	11	9	19	13	9	11	14
- jalostukseen käytetyt eri nartut	17	12	13	13	10	20	14	11	11	14
- isät/emät	0,88	1	1	0,85	0,9	0,95	0,93	0,82	1	1
- tehollinen populaatio	22 (65%)	16 (67%)	17 (65%)	16 (62%)	13 (65%)	26 (65%)	18 (64%)	14 (64%)	15 (68%)	19 (68%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0%	4%	3%	8%	10%	17%	17%	10%	10%	15%
- nartuista käytetty jalostukseen	0%	0%	0%	7%	20%	24%	26%	21%	31%	27%
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	55	48	56	57	55	56	50	49	45	48
- jalostukseen käytetyt eri urokset	45	43	48	47	46	49	44	41	40	40
- jalostukseen käytetyt eri nartut	47	43	52	53	51	49	42	43	40	43
- isät/emät	0,96	1	0,92	0,89	0,9	1	1,05	0,95	1	0,93
- tehollinen populaatio	62 (56%)	57 (59%)	67 (60%)	68 (60%)	66 (60%)	65 (58%)	57 (57%)	56 (57%)	53 (59%)	56 (58%)
- uroksista käytetty jalostukseen	3%	6%	11%	14%	14%	14%	13%	14%	15%	17%
- nartuista käytetty jalostukseen	2%	6%	13%	19%	23%	26%	27%	27%	27%	23%

Tehollinen populaatiokoko määrittää jalostuspohjan laajuuden. Mitä pienempi tehollinen populaatio on, sitä nopeammin populaation keskimääräinen sukusiitosaste kasvaa ja geenit homotsygoituvat. Tällöin populaatiosta menetetään monia geenejä, mikä kaventaa jalostuspohjaa peruuttamattomasti. Tehollinen populaatio vastaa ideaalitapauksessa sitä määrää eläimiä, joka tasaisella sukupuolijaolla ja sattumanvaraisilla parituksilla tarvittaisiin, jotta saataisiin aikaan sama sukusiitosasteen nousu (geenikato) sukupolvea kohti kuin vapaassa koiraeläinpopulaatiossa.

Elinkykyiselle teholliselle populaatiokoolle on esitetty erilaisia raja-arvoja. Hyvänä ja turvallisena tehollisena populaatiokokona pidetään 200 jalostuskoiraa sukupolvea kohden

ja hyvin kriittisenä rajana 50 siitosyksilöä / sukupolvi. Nämä yksilöt eivät saa olla keskenään sukua.

Yleinen kaava tehollisen populaatiokoon laskemiseksi ns. *ideaalipopulaatiossa* on seuraava:

Tehollinen populaatiokoko (N_e) = 4 x N_m x N_f / (N_m + N_f),

missä N_m = todellisten siitosurosten määrä, ja N_f = todellisten siitosnarttujen määrä

Esimerkiksi vuoden 2010 luvuilla laskettuna tehollinen populaatiokoko salukeilla on:

Tehollinen populaatiokoko N_e = 4 x 48 x 52 / (48 + 52) = 99,84

Tehollisen populaation maksimi tarkastelujaksolla 2007-2010 on 2 x 56 pentuetta = 112, josta toteutunut tehollinen populaatiokoko 99,84 on 89 %.

Tuontikoirien ja ulkomaisten urosten lisääntynyt käyttö vaikuttavat positiivisesti tehollisen populaatiokokoon ja sukusiitosasteeseen. Jalostustietojärjestelmän taulukossa (taulukko 3b) jalostusyksilöiden sukulaisuussuhteet otetaan osittain huomioon, joten voidaan todeta, että tehollinen populaatiokoko on edelleen lähellä kriittistä 50 yksilön rajaa. Isät/emät -suhde on kuitenkin hyvä, ja yksittäisiä uroksia ei käytetä liikaa.

Taulukko 4a. *Eniten jalostukseen käytetyt urokset ajalla 2008–2017. Mukana ovat urokset, joilla on vähintään 10 Suomessa syntynyttä pentua. (%-osuus = pentujen lukumäärä prosentteina tilastointiaikana syntyneistä, kumulatiivinen % = urosten jälkeläisten yhteenlaskettu %-määrä)*

	Urosten jälkeläistilasto		Tilastointiaikana 2008-2017				Toisessa polvessa		Yhteensä	
	Uros	**Synt.**	**Pentu-eita**	**Pentuja**	**%-osuus**	**Kumulat. %**	**Pentu-eita**	**Pentuja**	**Pentu-eita**	**Pentuja**
1	ELAMIR CLASSIC SOUVENIR	2011	3	27	3,40%	3%	0	0	3	27
2	KURIIRIN EMPEDOR MAY	2005	3	20	2,52%	6%	1	2	4	24
3	EL HAMRAH CHASON-SHIR	2006	3	19	2,40%	8%	2	14	3	19
4	KHRONOS MIN AL ASIFE	2011	2	17	2,14%	10%	1	8	2	17
5	BA'SHAAHIN AL NOUSHAFARIN	2011	2	16	2,02%	12%	0	0	2	16
6	ZARABIS MALCOLM	2003	2	15	1,89%	14%	5	25	2	15
7	TAZILLAH IRAIYAVAN	2007	2	14	1,77%	16%	0	0	2	14
8	TAZILLAH OMAR KAMRAN	2003	2	14	1,77%	18%	0	0	2	14
9	QIRMIZI JERICHO	2007	2	13	1,64%	20%	2	14	2	13
10	QASHANI SHAHIN AL-HASA	2007	2	13	1,64%	21%	0	0	2	13
11	AMDJAD AV MIN TERA	2010	2	13	1,64%	23%	1	7	2	13
12	DADAELIS NILE OF TAZILLAH	2004	2	12	1,51%	24%	11	63	3	19
13	MAZRA'E GANGALL NASHVILLE TENNESSE	2011	1	12	1,51%	26%	0	0	2	18

14	KHATTAF	2004	2	11	1,39%	27%	4	25	3	17
15	YASHARS BAHDJAN IBN BASIR	2007	2	11	1,39%	29%	1	7	2	11
16	TAZILLAH LATIF FARRUKH	2005	2	11	1,39%	30%	6	37	2	11
17	TAZILLAH DARIUS	2012	2	11	1,39%	31%	0	0	2	11
18	NON SERVIAM ANUNG UN RAMA	2008	2	11	1,39%	33%	2	14	2	11
19	SHOKRAN ATARQ	2013	1	10	1,26%	34%	0	0	1	10
20	KHALILS ABU SHAMAH	2011	1	10	1,26%	35%	1	7	1	10
21	DAHAQIN ADABI ATIL	2006	1	10	1,26%	37%	3	25	1	10
22	TAZILLAH LAYLIM LAMARR	2005	1	10	1,26%	38%	1	9	1	10
23	KHIVA'S HOT STUFF	2006	3	10	1,26%	39%	5	33	3	10

Taulukon 4a mukaan 23:sta eniten jalostukseen käytetystä uroksesta 13 on ulkolaisia tai tuontikoiria. Uroksissa on myös hyvinkin erisukuisia koiria, vaikka kauempana sukutaulussa voi toki olla samoja koiria esi-isinä.

***Taulukko 4b**. Vuosien 2003–2012 aikana eniten jalostukseen käytetyt urokset. Mukana ovat urokset, joilla on vähintään kymmenen Suomessa syntynyttä pentua. (%-osuus = pentujen lukumäärä prosentteina tilastointiaikana syntyneistä, kumulatiivinen % = urosten jälkeläisten yhteenlaskettu %-määrä)*

	Uros	Tilastointiaikana (2003-2012) Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Toisessa polvessa Pentueita	Pentuja	Yhteensä Pentueita	Pentuja
1	TASIA EMINENCE s. 22.2.2003	4	24	3,04%	3%	11	72	4	24
2	KURIIRIN EMPEDOR MAY s. 23.4.2005	4	24	3,04%	6%	0	0	4	24
3	KURIIRIN DOLEZAL DEVERRE s. 2.12.2001	3	19	2,41%	8%	3	12	3	19
4	DADAELIS NILE OF TAZILLAH s. 20.12.2004	3	19	2,41%	11%	3	17	3	19
5	AZIZ VAREDAT s. 9.1.2004	3	18	2,28%	13%	3	9	3	18
6	ZARABIS MALCOLM s. 3.1.2003	2	15	1,90%	15%	1	1	2	15
7	TAZILLAH QAHIR SANAM s. 12.12.2000	2	15	1,90%	17%	2	12	2	15
8	AZIZ QAHRAMAN s. 28.12.2000	2	13	1,65%	19%	1	2	2	13
9	QIRMIZI JERICHO s. 24.9.2007	2	13	1,65%	20%			2	13
10	FIRUZA AWN IMPUUMA OF ANNWN s. 4.5.2004	2	12	1,52%	22%	3	18	2	12
11	TAZILLAH LATIF FARRUKH s. 13.8.2005	2	11	1,39%	23%			2	11
12	KHATTAF s. 5.10.2004	2	11	1,39%	25%	1	4	2	11
13	IDAN ATIQ RAFIQ s. 26.8.2002	2	11	1,39%	26%	1	1	2	11
14	CARAVAN SAHM AL ASARAFI s. 30.5.2003	2	10	1,27%	27%	0	0	2	10
15	NORDWART IXION s. 10.11.1997	1	10	1,27%	28%	0	0	1	10
16	DYYNIEN FLYING FALCON s. 16.3.1999	1	10	1,27%	30%	0	0	1	10
17	KHIVA'S HOT STUFF s. 15.5.2006	3	10	1,27%	31%	1	7	3	10
18	DAHAQIN ADABI ATIL s. 1.6.2006	1	10	1,27%	32%	0	0	1	10

Kaikkiaan tarkasteluajanjaksolla on käytetty jalostukseen 107 eri urosta. Näistä 34 urosta tuotti 50 % kaikista ajanjakson pennuista. 18 käytetyimmästä uroksesta yhdeksän on ulkomaisia tai tuontikoiria. Käytetympien urosten listan kärjestä löytyy myös toisilleen sukua olevia koiria: Tasia Eminence on Kuriirin Empedor Mayn isä ja Kuriirin Dolezal Deverre on Kuriirin Emperor Mayn velipuoli.

Yhden siitosuroksen osuus ei saisi ylittää 5 %:a sukupolven aikana syntyneistä pennuista, jolloin jalostuskoiria tasaisesti käytettäessä myöskään uroksen isoisänä antamien jalostuspanosten määrä ei nouse yli 5 % rajan. Käytetyimmän uroksen osuus syntyneistä pennuista on 3,04 %, joten kasvattajat ovat käyttäneet uroksia hyvin maltillisesti.

Taulukko 5a. *2008 – 2017 jalostukseen käytetyt urokset, joilla on 2. polven jälkeläisiä, listattuna lastenlasten lukumäärän mukaan. (%-osuus = pentujen lukumäärä prosentteina tilastointiaikana syntyneistä).*

			Tilastointiaikana 2008–2017				Toisessa polvessa		Yhteensä koiran elinaikana	
	Uros	**Synt. vuosi**	**Pentu-eita**	**Pen-tuja**	**% -osuus**	**Kumulat. %**	**Pentu-eita**	**Pen-tuja**	**Pentu-eita**	**Pen-tuja**
1	TASIA EMINENCE	2003	4	24	1,99%	4%	12	79	4	24

2	KHALILS DAHABI DAHAQIN	1995	1	3	0,25%	98%	26	66	1	3
3	DADAELIS NILE OF TAZILLAH	2004	3	19	1,57%	8%	11	63	3	19
4	AZIZ JADUGAR	1996	1	8	0,66%	48%	18	57	6	42
5	BADAVIE SILMARILLON	2000	1	7	0,58%	66%	11	42	1	7
6	AZIZ NAZAR	1999	1	5	0,41%	89%	8	40	2	15
7	KHALILS FAUDAWI FIDDI FARIH	1996	1	9	0,75%	42%	8	39	1	9
8	DAHAB-AL-DAKAR	1996	1	5	0,41%	90%	5	38	2	13
9	TAZILLAH LATIF FARRUKH	2005	2	11	0,91%	32%	6	37	2	11
10	EL HAMRAH WAJEEH-ASLAN	2003	1	5	0,41%	92%	6	35	1	5
11	KHIVA'S HOT STUFF	2006	3	10	0,83%	34%	5	33	3	10
12	AL-SHEN NAAR EL SHAITAAN	2003	1	8	0,66%	48%	6	27	1	8
13	DELHAS EL GHAFIRI	1998	1	6	0,50%	85%	5	26	1	6
14	KHATTAF	2004	3	17	1,41%	14%	4	25	3	17
15	ZARABIS MALCOLM	2003	2	15	1,24%	18%	5	25	2	15
16	DAHAQIN ADABI ATIL	2006	1	10	0,83%	39%	3	25	1	10
17	MIN ARABI MOHI KHAN	1998	1	8	0,66%	52%	7	25	1	8
18	TAZILLAH SULTAN AL-ARAB	1998	1	8	0,66%	52%	4	25	1	8
19	EL-CAZZINO CAJAR	1993	1	5	0,41%	93%	4	24	1	5
20	TAZILLAH SHIMON SABAH	1998	1	7	0,58%	70%	4	23	1	7
21	KIRMAN NARGIL	1997	1	5	0,41%	89%	6	23	2	14
22	YEBELLI'S EMIR	1998	1	3	0,25%	98%	6	20	1	3
23	HISILOME'S DICAPRIO	2000	1	9	0,75%	44%	3	19	1	9
24	KHALILS QADRA I-IMKAN SCHARIAR	2006	1	9	0,75%	47%	3	19	1	9
25	FIRUZA AWN IMPUUMA OF ANNWN	2004	2	12	0,99%	28%	3	18	2	12
26	KHALILS WAQAR	2008	1	7	0,58%	73%	2	18	1	7
27	AL WATHBA YA'LA YA'LA	2006	1	6	0,50%	86%	2	18	1	6
28	KURIIRIN DOLEZAL DEVERRE	2001	3	19	1,57%	11%	4	17	3	19
29	AZIZ VAREDAT	2004	3	18	1,49%	12%	7	17	3	18
30	KHAIREDDIN SARIF	2002	2	8	0,66%	57%	3	17	2	8
31	AZIZ MASARRAT	1998	1	7	0,58%	78%	3	17	1	7
32	AL WATHBA UMM LAJJ IBN SAHIB	2004	1	9	0,75%	46%	3	15	1	9
33	KHAIREDDIN TIILAI JA'AFARI	2007	1	7	0,58%	66%	2	15	1	7
34	EXLIBRIS CANES KHAZAR	1998	1	6	0,50%	82%	2	15	1	6
35	EL HAMRAH CHASON-SHIR	2006	3	19	1,57%	9%	2	14	3	19
36	QIRMIZI JERICHO	2007	2	13	1,08%	26%	2	14	2	13
37	NON SERVIAM ANUNG UN RAMA	2008	2	11	0,91%	29%	2	14	2	11
38	BERICAS BEDAR MAJAN	2001	1	5	0,41%	91%	2	14	1	5
39	KHALILS SETAREH	2007	2	8	0,66%	60%	2	13	2	8
40	NEFISA SAMR	1997	2	4	0,33%	96%	2	13	2	4
41	TAZILLAH QAHIR SANAM	2000	2	15	1,24%	19%	2	12	2	15
42	AZIZ XARMAN	2004	1	7	0,58%	72%	2	11	1	7
43	ZARAND CRASH BANDICOOT	1998	1	6	0,50%	83%	3	11	1	6
44	BAKLAVA'S RAFI RASIL OF KHIVA	1998	1	8	0,66%	54%	4	10	1	8
45	TADJ MAHAL BADRANGAZI	2002	1	5	0,41%	93%	3	10	1	5
46	TAZILLAH LAYLIM LAMARR	2005	1	10	0,83%	35%	1	9	1	10

47	DHAWATI HAREEQ GHAZAL	2004	1	6	0,50%	86%	2	9	1	6
48	BARAK		1	5	0,41%	92%	3	9	1	5
49	EL HAMRAH GAFAR		1	4	0,33%	95%	1	9	1	4
50	KHRONOS MIN AL ASIFE		2	17	1,41%	15%	1	8	2	17
51	KIITURIN ASSER		1	8	0,66%	56%	1	8	1	8
52	KIRMAN VASUMAN		2	8	0,66%	58%	2	8	2	8
53	AL-SHEN QAWII AL KABIIR		1	7	0,58%	65%	1	8	1	7
54	YASHARS DAIROUH IBN UQIR		1	7	0,58%	69%	2	8	1	7
55	SHIRIN ROYA DENJ-MASHUSH		1	7	0,58%	71%	1	8	1	7
56	DYYNIEN IDIZ IMRAN		1	5	0,41%	91%	1	8	1	5
57	SHAMALI FAHL-AL-FILISTINI		1	5	0,41%	94%	1	8	1	5
58	CHAMEH D'IN-SALAH		1	2	0,17%	100%	2	8	1	2
59	AMDJAD AV MIN TERA		2	13	1,08%	24%	1	7	2	13
60	YASHARS BAHDJAN IBN BASIR		2	11	0,91%	30%	1	7	2	11
61	KHALILS ABU SHAMAH		1	10	0,83%	38%	1	7	1	10
62	ASARAFI MUSTAKIM		1	9	0,75%	43%	1	7	1	9
63	EL HAMRAH MEHRAB-KHALIFA		1	7	0,58%	70%	3	7	1	7
64	EL HAMRAH FARRAAR		1	7	0,58%	77%	1	7	1	7
65	BAKLAVA'S UQIR		1	6	0,50%	79%	1	7	1	6
66	ASARAFI QADIR ABDUL LEO		1	6	0,50%	84%	1	7	1	6
67	QIRMIZI GLOBAL THREAT		1	4	0,33%	95%	1	7	1	4
68	DABKA'S ITALY		1	1	0,08%	100%	3	7	1	1
69	KHALILS QADAAN WA QADARAN		1	9	0,75%	45%	1	6	1	9
70	KHIVA'S RAMI RASIL		2	7	0,58%	62%	1	6	2	7
71	COTTONORE ECLIPSE		1	7	0,58%	69%	1	6	1	7
72	TAZILLAH KHANDA-KARNEOL		1	6	0,50%	81%	1	6	1	6
73	MOSHIRE RFR RED SKY		1	2	0,17%	99%	4	6	1	2
74	BAGHDAD ENDEAVOUR RESERVE		1	7	0,58%	75%	1	5	1	7
75	Z'BEE'S TOP FLITE FREDDIE		1	6	0,50%	88%	1	5	1	6
76	KHAIREDDIN SADDAM		1	8	0,66%	53%	1	3	1	8
77	BLUE NILE VANILLA ICE		1	6	0,50%	84%	1	3	1	6
78	KURIIRIN EMPEDOR MAY		4	24	1,99%	6%	1	2	4	24
79	AZIZ QAHRAMAN		2	13	1,08%	22%	1	2	2	13
80	MAYMOUNA'S QAASED JATAGAN		1	7	0,58%	67%	2	2	1	7
81	IMRAN ATIF FADI		1	6	0,50%	88%	2	2	1	6
82	DYYNIEN ELLIOT		1	4	0,33%	96%	1	2	1	4
83	SHAFAQ MOZARTS MELODIE		1	3	0,25%	99%	2	2	1	3
84	IDAN ATIQ RAFIQ		2	11	0,91%	31%	1	1	2	11
85	BAGHDAD KARIM		1	8	0,66%	56%	1	1	1	8
86	AZIZ SHADMAN		1	7	0,58%	77%	0	1	1	7
87	IMRAN AD'ASTRA IBN RAMMAH		1	4	0,33%	95%	1	1	1	4
88	Z'BEE'S KHANTINENTAL KHANNOR		1	4	0,33%	97%	1	1	1	4

Taulukko 5. 1998-2012 jalostukseen käytetyt urokset, joilla on 2. polven jälkeläisiä, listattuna lastenlasten lukumäärän mukaan. *(%-osuus = pentujen lukumäärä prosentteina tilastointiaikana syntyneistä). Taulukon lukemissa on joidenkin koirien kohdalla virheitä jalostusjärjestelmän ulkomaisiin koiriin ja tuonteihin liittyvien virheiden vuoksi.*

#	Uros	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä koiran elinaikana	
		Pentu-eita	Pentuja	%-osuus	Pentu-eita	Pentu-ja	Pentu-eita	Pentuja
1	AZIZ DIVINUS s. 1991	1	9	0,80 %	20	80	4	31
2	KIRMAN CASHMAR s. 1991	1	1	0,09 %	14	78	3	13
3	TASIA EMINENCE s. 2003	4	24	2,14 %	11	72	4	24
4	KHALILS SAHIR ACK-TAZ-EET SCHARIAR s. 1991	1	7	0,62 %	33	69	1	7
5	AZIZ JADUGAR s. 1996	6	42	3,74 %	19	55	6	42
6	KHALILS DAHABI DAHAQIN s. 95	1	3	0,27 %	22	52	1	3
7	KIRMAN LAERTES s. 1995	1	7	0,62 %	17	51	2	14
8	ARAMES-TABASIR PARI-WAS s. 1996	3	21	1,87 %	7	43	3	21
9	HAALAH DADAELIS EL HAMRAH s. 95	3	17	1,51 %	6	41	4	25
10	AZIZ NAZAR s. 1999	2	15	1,34 %	7	39	2	15
11	DAHAB-AL-DAKAR s. 1996	2	13	1,16 %	5	38	2	13
12	KHALILS FAUDAWI FIDDI FARIH s. 96	1	9	0,80 %	7	38	1	9
13	KIRMAN KASSIM s. 1995	1	7	0,62 %	12	38	1	7
14	KIRMAN EBURNEUS s. 1993	1	5	0,45 %	11	36	2	7
15	EL HAMRAH RAMMAH-SAHIR s. 1999	1	6	0,53 %	8	33	1	6
16	BOXWYN VALENTINO s. 1995	3	15	1,34 %	4	27	3	15
17	AL-SHEN NAAR EL SHAITAAN s. 2003	1	8	0,71 %	5	26	1	8
18	TAZILLAH SULTAN AL-ARAB s. 1998	1	8	0,71 %	4	25	1	8
19	KURIIRIN AMURATH s. 1994	1	8	0,71 %	4	24	1	8
20	EL HAMRAH WAJEEH-ASLAN s. 2003	1	5	0,45 %	4	24	1	5
21	EL-CAZZINO CAJAR s. 1993	1	5	0,45 %	3	23	1	5
22	IBINORES KHASHENDI s. 1992	2	17	1,51 %	5	22	3	23
23	MIN ARABI MOHI KHAN s. 1998	1	8	0,71 %	5	22	1	8
24	GHAZAL ALFARANA GHARIF s. 1995	1	6	0,53 %	5	22	1	6
25	KIRMAN NARGIL s. 1997	2	14	1,25 %	5	21	2	14
26	KHALILS DURANI DAQIQ s. 1995	1	7	0,62 %	9	21	1	7
27	YEBELLI'S EMIR s. 1998	1	3	0,27 %	6	20	1	3
28	FIRUZA AWN IMPUUMA OF ANNWN s. 04	2	12	1,07 %	3	18	2	12
29	BADAVIE SILMARILLON s.2000	1	7	0,62 %	5	18	1	7
30	DADAELIS NILE OF TAZILLAH s. 2004	3	19	1,69 %	3	17	3	19
31	FAHID SHERRAH OF KIMBERLY HOUSE	1	11	0,98 %	2	17	1	11
32	AZIZ MASARRAT	1	7	0,62 %	3	17	1	7
33	KHAIREDDIN SARIF	1	6	0,53 %	3	17	1	6
34	AL WATHBA YA'LA YA'LA	1	6	0,53 %	2	17	1	6
35	WALLABY'S KARRAM KIYAR	1	1	0,09 %	10	17	2	7
36	EXLIBRIS CANES KHAZAR	1	6	0,53 %	2	15	1	6
37	KIRMAN KASHMIR	1	6	0,53 %	2	15	1	6

38	SHAFAQ GESHED EL GHAMIR	1	1	0,09 %	4	15	2	3
39	VAPOURS FASCINATION	1	11	0,98 %	3	14	1	11
40	AL WATHBA UMM LAJJ IBN SAHIB	1	9	0,80 %	2	14	1	9
41	TAZILLAH SHIMON SABAH	1	7	0,62 %	3	13	1	7
42	DELHAS EL GHAFIRI	1	6	0,53 %	3	13	1	6
43	KURIIRIN DOLEZAL DEVERRE	3	19	1,69 %	3	12	3	19
44	TAZILLAH QAHIR SANAM	2	15	1,34 %	2	12	2	15
45	HISILOME'S DICAPRIO	1	9	0,80 %	2	12	1	9
46	AZIZ KABIR s. 1997	1	5	0,45 %	3	11	1	5
47	AZIZ VAREDAT s. 2004	3	18	1,60 %	4	10	3	18
48	ZARAND CRASH BANDICOOT	1	6	0,53 %	2	10	1	6
49	KHALILS SA'SEBIL SAG-I-TAZI	1	6	0,53 %	2	9	1	6
50	BARAK	1	5	0,45 %	3	9	1	5
51	SHIRIN ROYA DENJ-MASHUSH	1	7	0,62 %	1	8	1	7
52	AL-SHEN QAWII AL KABIIR	1	7	0,62 %	1	8	1	7
53	KIRMAN VASUMAN	1	6	0,53 %	2	8	1	6
54	TADJ MAHAL BADRANGAZI	1	5	0,45 %	2	8	1	5
55	KHIVA'S HOT STUFF	3	10	0,89 %	1	7	3	10
56	EL HAMRAH FARRAAR	1	7	0,62 %	1	7	1	7
57	BAKLAVA'S UQIR	1	6	0,53 %	1	7	1	6
58	ABU HAKIM BALEEGH	1	5	0,45 %	1	7	1	5
59	QIRMIZI GLOBAL THREAT	1	4	0,36 %	1	7	1	4
60	NEFISA SAMR	1	1	0,09 %	1	7	2	4
61	BAGHDAD FRONTRUNNER	3	14	1,25 %	1	6	3	14
62	EL HAMRAH MEHRAB-KHALIFA	1	7	0,62 %	2	6	1	7
63	DYANITOS FALAQ	1	5	0,45 %	1	6	1	5
64	SHAFAQ LA CSARDAS QHADDAM	1	4	0,36 %	2	6	1	4
65	ASARAFI DON JUAN	2	8	0,71 %	2	5	3	11
66	AZIZ XARMAN	1	7	0,62 %	1	5	1	7
67	DHAWATI HAREEQ GHAZAL	1	6	0,53 %	1	5	1	6
68	Z'BEE'S TOP FLITE FREDDIE	1	6	0,53 %	1	5	1	6
69	KHATTAF	2	11	0,98 %	1	4	2	11
70	KIRMAN IZABAL	2	8	0,71 %	1	4	2	8
71	AL-YASAMIN JASIM	1	4	0,36 %	1	4	1	4
72	KHAIREDDIN SADDAM	1	8	0,71 %	1	3	1	8
73	AZIZ QAHRAMAN	2	13	1,16 %	1	2	2	13
74	DYYNIEN ELLIOT	1	4	0,36 %	1	2	1	4
75	ZARABIS MALCOLM	2	15	1,34 %	1	1	2	15
76	IDAN ATIQ RAFIQ	2	11	0,98 %	1	1	2	11
77	IMRAN ATIF FADI	1	6	0,53 %	1	1	1	6
78	Z'BEE'S KHANTINENTAL KHANNOR	1	4	0,36 %	1	1	1	4
79	KHALILS DIYAR AS-SALAM	1	3	0,27 %	1	1	1	3
80	SHAFAQ MOZARTS MELODIE	1	3	0,27 %	1	1	1	3
81	EL HAMRAH BARDAI	1	2	0,18 %	1	1	1	2

Taulukkoon on lisätty käsin 30 eniten 2. polven jälkeläisiä tuottaneiden koirien syntymävuodet, sillä Koiranet ei tuo niitä tähän taulukkoon.

Isoisien jalostuspanoksia laskettaessa yksi pentu vastaa yhtä jalostuspanosta. Salukiurosten jalostusura voi olla kymmenenkin vuotta, joten jalostuspanoksia tarkastellaan 15 vuoden ajanjaksolta. Vuosina 1998-2012 rekisteröitiin 1284 salukinpentua. 81 käytetystä uroksesta 44 oli tuonteja tai ulkomaisia uroksia eli ulkomailla syntyneiden urosten suku näyttäisi jatkuvan useammin kuin kotimaisten urosten. 12 urosta on isoisänä 50 %:lle ajanjaksolla syntyneistä lapsenlapsista, eli vaikka urosta itseään on käytetty jalostukseen maltillisesti, toisen polven jälkeläisten määrä kasvaa huomattavasti, jos useampaa jälkeläistä käytetään jalostukseen. 5 % ajanjakson jalostuspanoksista on 64 pentua, eli 'ylituotantoa' on neljällä uroksella. Urosten isoisinä antamien jalostuspanosten määrä on kuitenkin selvästi tasoittunut: 1970- ja 1980-luvuilla, jolloin rekisteröintimäärät olivat pienempiä, neljä käytetyintä urosta keräsi kukin yli 100 jalostuspanosta. On kuitenkin huomattava, että isoisälistalla on useita isä–poika-pareja.

Taulukko 6a. *Eniten jalostukseen käytetyt nartut, joilla on vuosina 2008–2017 rekisteröityjä pentuja. Mukana taulukossa ovat nartut, joilla on vähintään kymmenen pentua. (%-osuus = pentujen lukumäärä prosentteina tilastointiaikana syntyneistä)*

	Narttujen jälkeläistilasto 2008-2017		Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
	Narttu	**Synt.**	**Pentu-eita**	**Pentuja**	**%-osuus**	**Pentu-eita**	**Pentuja**	**Pentu-eita**	**Pentuja**
1	SALGREY'S ALINA	2011	3	25	3,15%	0	0	3	25
2	DABKA'S FELICIA	2005	3	20	2,52%	5	34	3	20
3	VAPOURS KIANAH	2009	2	17	2,14%	3	19	2	17
4	AZIZ JALILA	2010	2	16	2,02%	0	0	3	24
5	GOURI OF BARAMATI	2007	2	16	2,02%	3	21	2	16
6	WALLABY'S XEER WI-ZALAM	2005	2	16	2,02%	1	8	2	16
7	NOOR INCA ALFA ROMEO GIULIA FROST	2005	2	15	1,89%	2	17	2	15
8	SUNFIRE FAREEDAH AL-NIL	2009	2	15	1,89%	2	8	2	15
9	TAZILLAH IRAN TARANEH	2007	3	15	1,89%	2	9	3	15
10	ZARABIS NAJAT	2007	2	14	1,77%	0	0	2	14
11	SOHEIL NOUR AIMEE	2012	2	13	1,64%	0	0	2	13
12	ANAHITA AILE FERDI AURUM BOHEMIA	2012	1	12	1,51%	0	0	1	12
13	AZIZ VAJAHAT	2004	2	12	1,51%	2	8	2	12
14	EL HAMRAH ELHAM	2007	2	11	1,39%	2	15	2	11
15	DESIERTO BELLEZA EUFORIA	2010	1	11	1,39%	0	0	1	11
16	AZIZ DIDAR	2007	2	11	1,39%	1	6	2	11
17	TAZILLAH HANIN SHAKILA	2008	1	10	1,26%	0	0	1	10
18	WALLABY'S XEER WI-IJAL	2005	1	10	1,26%	4	24	1	10
19	RUDAN ROUHANI	2008	1	10	1,26%	1	7	1	10
20	YASHARS ANIIARA EL KHAIREDDIN	2005	2	10	1,26%	2	3	2	10
21	SUNFIRE FARHANEH AL-NIL	2009	1	10	1,26%	1	9	1	10
22	AZIZ XANOM	2004	2	10	1,26%	3	24	2	10

23	WALLABY'S ZAKIYYA ZAYNA	2011	1	10	1,26%	0	0	1	10
24	HA'SHAMAIM HEM HA'GVUL RUAH MIDBAR	2012	1	10	1,26%	0	0	1	10

Taulukon 6a mukaan 24:stä eniten käytetyimmästä nartusta on 7 tuontia. Listalta löytyy emä ja kaksi tytärtä sekä näiden 2 puolisisarusta, joilla on sama isä, Dadaelis Nile of Tazillah.

***Taulukko 6b**. Vuosien 2003 - 2012 aikana eniten jalostukseen käytetyt nartut.*
Mukana taulukossa ovat nartut, joilla on vähintään kymmenen pentua. (%-osuus = pentujen lukumäärä prosentteina tilastointiaikana syntyneistä)

Narttu	Tilastointiaikana (2003-2012)			Toisessa polvessa		Yhteensä	
	Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1 DABKA'S FELICIA S.19.9.2005	3	20	2,53%	1	7	3	20
2 WALLABY'S XEER WI-ZALAM S. 3.8.2005	2	16	2,03%			2	16
3 TWISTY MARSH KAJARAH S.27.12.2003	2	16	2,03%	0	0	2	16
4 AZIZ NAMAYANDE S. 28.4.1999	2	15	1,90%	3	17	2	15
5 NOOR INCA ALFAROMEOGIULIAFROST S.14.11.2005	2	15	1,90%	2	17	2	15
6 KIRMAN NAHIYA S. 24.6.1997	2	14	1,77%	8	33	3	23
7 KIRMAN PARYNDA S. 20.2.1999	3	14	1,77%	0	0	3	14
8 EL HAMRAH RASHIDA S. 3.3.1999	2	14	1,77%	1	5	2	14
9 AL-YASAMIN JAMANA S. 26.8.1997	2	14	1,77%	6	35	2	14
10 EL HAMRAH TIFLAH S. 11.10.2000	2	14	1,77%	1	4	2	14
11 AL-YASAMIN JADILA S. 26.8.1997	2	13	1,65%	4	20	3	18
12 DYYNIEN FLYING FANTASY S. 16.3.1999	2	13	1,65%	3	14	2	13
13 AZIZ SHALIL S. 1.11.2002	2	13	1,65%	2	10	2	13
14 THURAYA S. 6.5.2002	2	12	1,52%	2	5	2	12
15 AZIZ VAJAHAT S. 9.1.2004	2	12	1,52%	1	7	2	12
16 TAZILLAH IRAN TARANEH S. 30.3.2007	2	12	1,52%	0	0	2	12
17 AZIZ TAMASHA S. 22.5.2003	3	11	1,39%	0	0	3	11
18 BASMA S. 15.1.2003	2	10	1,27%	3	9	2	10
19 VAPOURS INCA ZENITH S. 10.10.2000	1	10	1,27%	0	0	1	10
20 GHAZAL ALFARANA HADHA HASAN S.15.3.1999	2	10	1,27%	3	7	2	10
21 WALLABY'S TAB-ASIR TAJILA S. 9.1.2000	1	10	1,27%	4	28	1	10
22 WALLABY'S RAM-ES RAJIYYAH S. 10.2.1998	1	10	1,27%	0	0	1	10
23 RUDAN ROUHANI S. 23.5.2003	1	10	1,27%	0	0	1	10
24 YASHARS ANIIARA EL KHAIREDDIN S.24.10.05	2	10	1,27%	1	2	2	10
25 WALLABY'S XEER WI-IJAL S. 3.8.2005	1	10	1,27%	1	9	1	10
26 AZIZ XANOM S.10.10.2004	2	10	1,27%	0	0	2	10

Tarkasteluajanjaksona jalostukseen on käytetty 109 eri narttua. 26 käytetyimmästä kuusi on tuontikoiria. Merkittäviä sukulaisuussuhteita on nähtävissä myös jalostukseen käytetyissä nartuissa. Aziz Shalil on Aziz Namayanden veljentytär ja Aziz Xanom Aziz Namayanden tytär. Aziz Vajahat on viidenneksi käytetyimmän uroksen, Aziz Varedatin sisar. Rudan

Rouhani on Aziz Tamashan siskontytär. El Hamrah Tiflah on El Hamrah Rashidan veljentytär. Al Jasamin Jamana ja Jadila ovat sisarukset, ja Jadila 11. käytetyimmän uroksen Tazillah Latif Farrukhin emä. Wallaby's Xeer Wi-Zalam ja Xeer Wi-Ijal ovat sisarukset ja käytetyimmän uroksen Tasia Eminencen tyttäriä. Wallaby's Tab-Asir Tajila ja Wallaby's Rames Rajiyyah ovat puolisisarukset. Noor Inca Alfa Romeo Giulio Frost on Vapours Inca Zenithin siskontytär.

Taulukko 7a. *2008–2017 rekisteröidyt tuontikoirat, joilla on jälkeläisiä Suomessa*

Rek.numero	Sukupuoli	Nimi	Synt.	Pentueet	Pennut
FIN35148/08	uros	AL WATHBA WAFFEEQ AASIM	2005	1	2
† FIN21217/08	narttu	RED HAWK'S AMIRAH	2007	1	6
FIN25877/08	uros	YASHARS BAHDJAN IBN BASIR	2007	2	11
ER33158/08	narttu	ACTION Ö EL HOR LAAMAN	2007	1	3
FI33111/09	uros	QIRMIZI JERICHO	2007	2	13
ER38066/09	narttu	GOURI OF BARAMATI	2007	2	16
FI46060/09	uros	RED HAWK'S NAMIR IBN BEHRANG	2007	1	4
FIN37630/08	narttu	YASHARS CEKERIYA NOUR	2008	1	5
FIN39904/08	narttu	DABKA'S JOULIN	2008	1	6
FIN41839/08	uros	KHALILS WAQAR	2008	2	8
FIN62757/08	uros	SHARRAQUE ASVINN	2008	1	8
FI15793/10	narttu	SAMOEMS SAREE	2008	1	7
FI20973/10	uros	RUWEIS HAYTHAM	2009	1	6
ER52102/11	uros	MELIK JASIIM	2009	1	6
FI52315/11	uros	YASHARS DAIROUH IBN UQIR	2009	1	7
FI59444/10	narttu	TÂDJ MAHÂL JALAKALILA	2010	1	6
FI19111/11	uros	AMDJAD AV MIN TERA	2010	2	13
FI20335/12	narttu	HYRKANYA YANN SWANILDA	2010	1	3
FI20031/11	uros	MAZRA'E GANGALL NASHVILLE TENNESSE	2011	1	12
† FI52691/11	uros	BA'SHAAHIN AL NOUSHAFARIN	2011	2	16
FI54103/11	uros	KHRONOS MIN AL ASIFE	2011	2	17
FI17916/12	uros	KHALILS ABU SHAMAH	2011	2	11
FI18323/12	uros	KIANOUSH Y-SHIRVAN	2011	1	7
FI24966/12	narttu	SALGREY'S ALINA	2011	3	25
FI44888/12	uros	ELAMIR CLASSIC SOUVENIR	2011	3	27
FI32692/14	narttu	EL-UBAID'S SINCERITY ISIS	2011	2	15
FI43998/12	uros	BAGHDAD ENDEAVOUR RESERVE	2012	1	7
FI59009/12	narttu	ANAHITA AILE FERDI AURUM BOHEMIA	2012	1	12
FI35189/14	uros	BEL ETUAL SIRAL BLACK MAGIC	2012	1	7
ER41708/15	narttu	HA'SHAMAIM HEM HA'GVUL RUAH MIDBAR	2012	1	10
FI46365/13	uros	SHOKRAN ATARQ	2013	1	10
FI46179/17	uros	QIRMIZI PAGANINI	2013	1	5
FI41693/15	narttu	DASHURI TE HOPE	2014	1	8
FI44770/15	uros	BEL ETUAL LAFAYETTE	2014	1	6

2008-2017 on rekisteröity 130 tuontikoiraa, joista 35 koiraa (27%) on käytetty jalostukseen.

Taulukko 7b. *2003-2012 rekisteröidyt tuontikoirat, joilla on jälkeläisiä Suomessa*

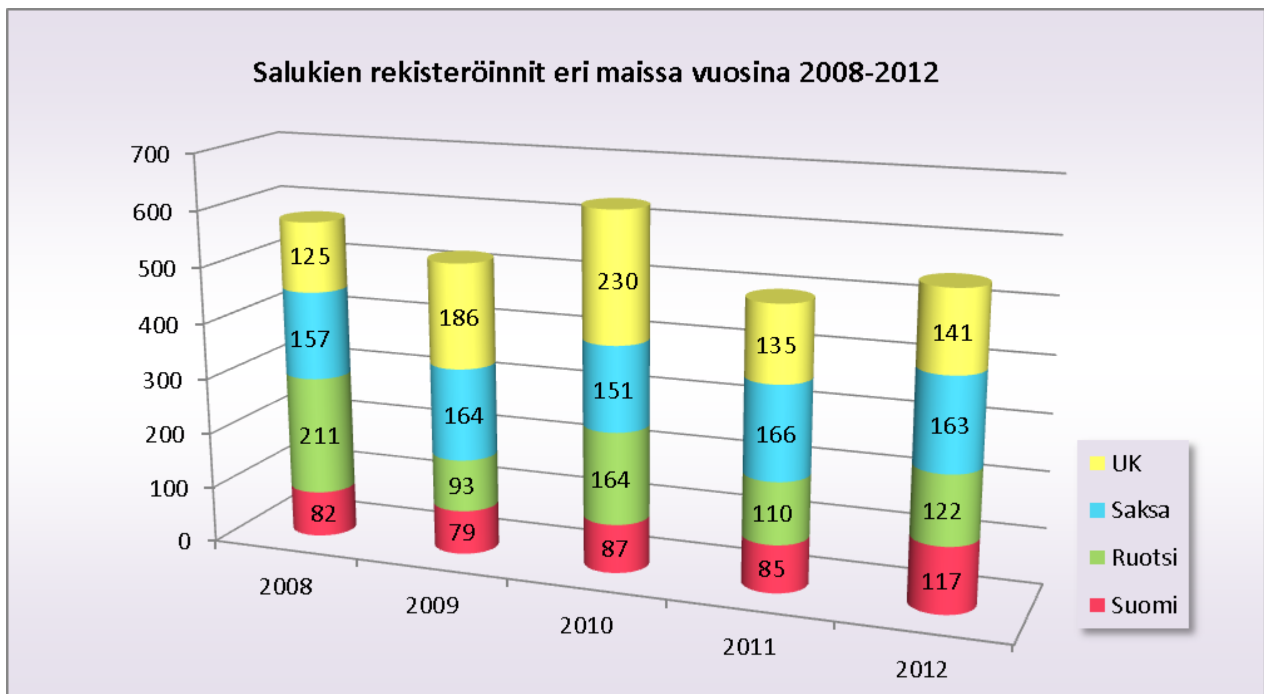
Rek.numero	Sukupuoli	Nimi	Synt. vuosi	Pentueet	Pentuja
FIN37000/00	uros	EXLIBRIS CANES KALIF-KAFAR	1998	4	13
FIN47694/04	narttu	MALYSHKA AIRIN AURIKA	2000	1	8
FIN20426/03	narttu	ANJAL SAHARA RANIA	2001	1	5
ER20410/03	uros	IDAN ATIQ RAFIQ	2002	2	11
FIN11283/03	narttu	SHAFAQ QICCOTEZ LA ZAHRA	2002	1	6
† ER37111/04	narttu	BASMA	2003	2	10
FIN28613/03	uros	TASIA EMINENCE	2003	4	24
FIN12370/04	uros	CARAVAN SAHM AL ASARAFI	2003	2	10
FIN51940/04	narttu	TWISTY MARSH KAJARAH	2003	2	16
FIN42462/04	uros	QIRMIZI GLOBAL THREAT	2004	1	4
FIN10831/05	narttu	EL-UBAID'S KHEDITZAH	2004	1	1
FIN16483/05	uros	FIRUZA AWN IMPUUMA OF ANNWN	2004	2	12
FI43246/10	uros	AL WATHBA UQABI WADEE	2004	1	6
FIN44019/05	uros	IMRAN AD'ASTRA IBN RAMMAH	2004	1	4
ER16596/06	uros	KHATTAF	2004	2	11
FIN33441/05	uros	DADAELIS NILE OF TAZILLAH	2004	3	19
ER12353/06	narttu	DAR EL HINDIYAS AMIRA	2005	1	5
FIN35148/08	uros	AL WATHBA WAFFEEQ AASIM	2005	1	2
FIN11756/06	narttu	DABKA'S FELICIA	2005	3	20
FIN37803/06	narttu	BEDU SOLANGE EL HAMRAH	2005	1	7
FIN34634/06	narttu	YASHARS ANIIARA EL KHAIREDDIN	2005	2	10
FIN22614/06	narttu	SHAFAQ STERLING RED QUEEN	2005	1	6
FIN15349/07	narttu	NOOR INCA ALFA ROMEO GIULIA FROST	2005	2	15
FIN12963/07	uros	KHALILS QADAAN WA QADARAN	2006	1	9
FIN44937/06	uros	KHALILS QADRA I-IMKAN SCHARIAR	2006	1	9
† FIN16770/07	uros	DERVISCH KING OF THE MOUNTAIN	2006	1	7
ER38066/09	narttu	GOURI OF BARAMATI	2007	1	9
FIN59459/07	narttu	BINDYA YRTEP	2007	1	7
FIN21217/08	narttu	RED HAWK'S AMIRAH	2007	1	6
FI33111/09	uros	QIRMIZI JERICHO	2007	2	13
FI46060/09	uros	RED HAWK'S NAMIR IBN BEHRANG	2007	1	4
ER33158/08	narttu	ACTION Ö EL HOR LAAMAN	2007	1	3
FIN41839/08	uros	KHALILS WAQAR	2008	1	7
FIN37630/08	narttu	YASHARS CEKERIYA NOUR	2008	1	5
FIN39904/08	narttu	DABKA'S JOULIN	2008	1	6
FI52315/11	uros	YASHARS DAIROUH IBN UQIR	2009	1	7
FI52691/11	uros	BA'SHAAHIN AL NOUSHAFARIN	2011	1	8

2003-2012 rekisteröitiin yhteensä 135 tuontikoiraa, joista jalostukseen on käytetty 38 koiraa eli 28 %. Nuorimmat näistä eivät ole vielä jalostusiässä, joten luku tulee todennäköisesti kasvamaan.

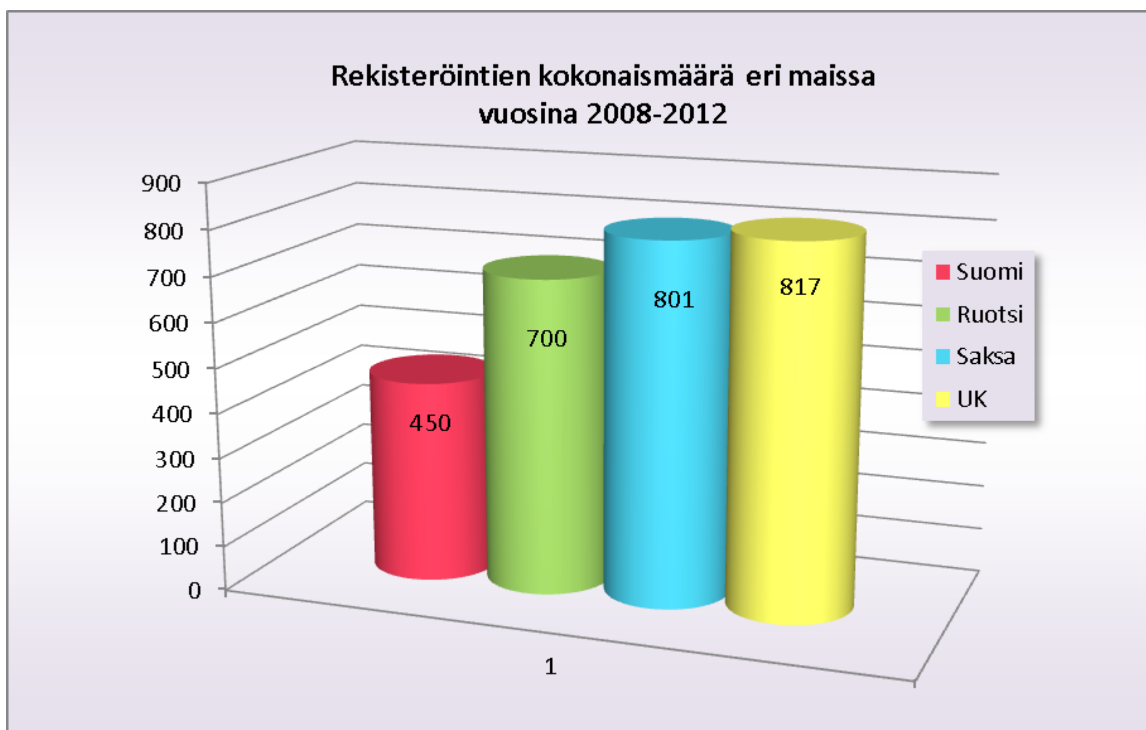
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Rekisteröintitilastojen tarkasteluaikaväliksi valittiin edelliset viisi vuotta. Koska vuoden 2013 tilastot eivät vielä olleet kaikilla valmiita, aikaväliksi rajautui 2008–2012. Tilastot saatiin

Suomen lisäksi Ruotsista, Iso-Britanniasta ja Saksasta. Vaikka viimeksi mainituissa kolmessa maassa salukien rekisteröintimäärät ovat suurempia kuin Suomessa, Suomessa rekisteröidään eniten salukeja väkilukuun verrattuna (17 kpl / miljoona asukasta). Ruotsi on hyvänä kakkosena (15 kpl / miljoona asukasta), mutta Iso-Britanniassa ja Saksassa rekisteröidään vain n. 2 kpl / miljoona asukasta. Oheisissa kaavioissa on havainnollistettu eri vuosien rekisteröintimäärät yllämainituissa maissa sekä jokaisen maan yhteenlaskettu rekisteröintimäärä tänä aikana.

Kaavio 1. Salukien rekisteröinnit eri maissa vuosina 2008-2012.

Kaavio 2. Rekisteröintien kokonaismäärä eri maissa vuosina 2008-2012.

Taulukko 8a. *Rekisteröinnit Ruotsissa ja Iso-Britanniassa 2013-2017*

Rekisteröinnit	2013	2014	2015	2016	2017
Ruotsi	107	137	133	109	116
Iso-Britannia	95	189	139	139	146

Taulukko 8. *Kasvattajien määrät eri maissa.*

Aktiivisten kasvattajien määrä	
Suomi	29
Ruotsi	40
Englanti	39
Saksa	35

Taulukko 9. *Arvio salukipopulaation koosta viiden vuoden rekisteröintimäärän perusteella eri maissa.*

Suomi	850
Ruotsi	1350
Saksa	1500
UK	1500

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Saluki on Suomessa pienehkö rotu. Rekisteröintejä on pitkään ollut vuosittain 70-90 kpl, vasta parina vuonna on rekisteröity yli 100 koiraa. Yleisesti rekisteröinnit näyttävät olevan nousussa. Väkimäärään suhteutettuna Suomi on salukiharrastajien suurvalta ja Ruotsi on suhteessa samalla tasolla. Huomattavasti väkirikkaammissa maissa, Saksassa ja Iso-Britanniassa, on vain kaksi kertaa suurempi salukipopulaatio.

Suomessa varsinainen rotuunotto ei ole mahdollista, mutta rekisteröinnin vahvistaminen FCI:n ulkopuolisessa rekisterissä olevalle koiralle tapahtuu rotuunotto-prosessin mukaisesti. Alkuperämaista onkin tuotu 'uutta verta' sekä Keski-Euroopan maihin että Suomeen. Perinteinen länsimainen kanta on perustunut Iso-Britanniaan 1900-luvun alussa tuotuihin koiriin, joihin salukien sukutaulut ympäri maailman päätyvät. Suomalaissyntyisten salukien ensimmäiset yhteiset esivanhemmat löytyvät 6-8 polvessa.

Historiallinen sukusiitosaste on edelleen korkea, mutta uusi sukusiitosaste on laskenut. Länsimaisia linjoja käytettäessä ei kovin paljon alempaan sukusiitosasteeseen voi päästä. Uusien alkuperämaiden tuontien myötä on syntynyt pentueita, joiden sukusiitosprosentti on nolla. Tämä vaikuttaa suotuisasti myös historialliseen sukusiitokseen.

Tehollinen populaatiokoko on nousussa, osuus laskennallisesta tehollisen populaation maksimista on noussut yli 60 %:iin. Salukien rekisteröintimäärillä tehollista populaatiokokoa on vaikea nostaa. Isät/emät -suhde on yleisesti hyvä ja ollut muutamana vuonna tasan 1. Myös jalostukseen käytettyjen koirien osuus riittää (nartut n. 25 % ja urokset n. 15 %). Samoja yhdistelmiä ei ole tapana uusia, mutta yhdistelmillä saattaa olla samoja isovanhempia: esim. pentueesta A käytetään urosta pentueen B nartulle ja seuraavaksi B-urosta käytetään A-nartulle. Syntyvät pennut ovat serkuksia, ja jalostuspanokset keskittyvät

samoille isovanhemmille. Jalostuskoirien käyttömäärät ovat viime vuosina olleet maltillisia, yksittäisiä koiria ei ole 'ylikäytetty'. Kasvattajat näyttävät käyttävän mieluummin samasta pentueesta useita yksilöitä. Vaarana ovat tietyille koirille keskittyvät toisen polven jälkeläismäärät.

Rodussa runsaimmin käytettyjen jalostuskoirien joukossa on lähisukulaisia, mutta myös tuontikoirien ja ulkomaisten koirien jalostuskäyttö on lisääntynyt, millä on positiivinen vaikutus jalostuspohjaan. Vaikka saluki on Suomessa populaatioltaan pienehkö rotu, maailmalta löytyy eri linjaisia sukuja ja alkuperämaista uusia kantakoiria.

Urosten ja narttujen keskimääräinen jalostusikä on vuosikymmeniä pysynyt suunnilleen samana, hyväksi havaitussa 4-6 vuodessa.

Populaation rakenne on edelleen hyvällä pohjalla, suuria muutoksia ei ole tullut. Ulkomaisten ja tuontikoirien käyttö on yleistä, mikä on monimuotoisuuden kannalta varmasti positiivista. Toisaalta Suomessa ja Skandinaviassa on perinteisesti ollut korkealaatuisia salukeja, nyt mm. kasvatuksen kansainvälistymisen myötä vanhat tutut linjat uhkaavat hävitä.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Säde Hohterin rotumääritelmän selitykset kursiivilla.

Ryhmä: 10 FCI:n numero: 269
Hyväksytty: FCI 29.11.2000 SKL-FKK 15.12.2001
Alkuperä: Lähi-Itä Vastuu: FCI

KÄYTTÖTARKOITUS: Näkönsä avulla metsästävä koira.
Saluki on arabien metsästyskoira "El Hor" ja sen tulee olla riittävän kestävä ja nopea saavuttaakseen ja tappaakseen saaliinsa sekä upottavan aavikon hiekassa että kivikkoisessa vuoristossa.

YLEISVAIKUTELMA: Kokonaisuus ilmentää jaloutta ja sopusuhtaisuutta sekä suurta nopeutta ja kestävyyttä yhdistyneenä voimaan ja aktiivisuuteen.

KÄYTTÄYTYMINEN/LUONNE: Pidättyväinen vieraita kohtaan mutta ei hermostunut eikä aggressiivinen. Arvokas, älykäs ja itsenäinen.
Salukin luonteen voisi tiivistää kolmeen perusominaisuuteen - itsenäinen, pidättyväinen vieraita kohtaan ja voimakkaasti metsästysviettinen, mikä parhaiten tulee esiin koiran innokkuudessa ajaa takaa kaikkea liikkuvaa.

Saluki on yksi itsenäisemmistä koiraroduista ja sen luonnetta on varmasti helpointa verrata kissaan - näyttelykehässä se saattaa vaikuttaa välinpitämättömältä ja nuoret koirat joskus jopa hieman ujoilta.

Aggressiivisuus on hyvin epätyypillistä salukeille.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET: Vihaisuus ja sairaalloiset piirteet.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. –linjoihin

Salukipopulaatiosta löytyy edelleen koiria, jotka pystyvät osoittamaan kykynsä sekä käyttöpuolella että näyttelyissä, ja siihen tulisikin pyrkiä. Molempia lajeja harrastavia omistajia on runsaasti, eikä toistaiseksi voi sanoa, että rotu olisi kokonaan jakaantunut. Toisaalta jonkinlaisia merkkejä jakaantumisesta on nähtävissä, sillä osa harrastajakunnasta on selvästi jakautunut eri harrastusmuotojen välillä. Tämä on rodun kannalta riski, koska se johtaa koirien jalostukseen harrastajien pääasiallisen mielenkiinnon kohteen mukaan: joko käyttö (nopeus/vieheinto) etusijalla tai näyttö (näyttävyys) etusijalla. Toimiva koira on kaunis, mutta aina vain nopeamman koiran tavoittelu vie ulkonäköä väärään suuntaan siinä missä loistokkaamman näyttävyyden tavoittelu näyttelykehässä.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Salukilla ei ole PEVISA-ohjelmaa (= perinnöllisten sairauksien ja vikojen vastustamisohjelma).

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

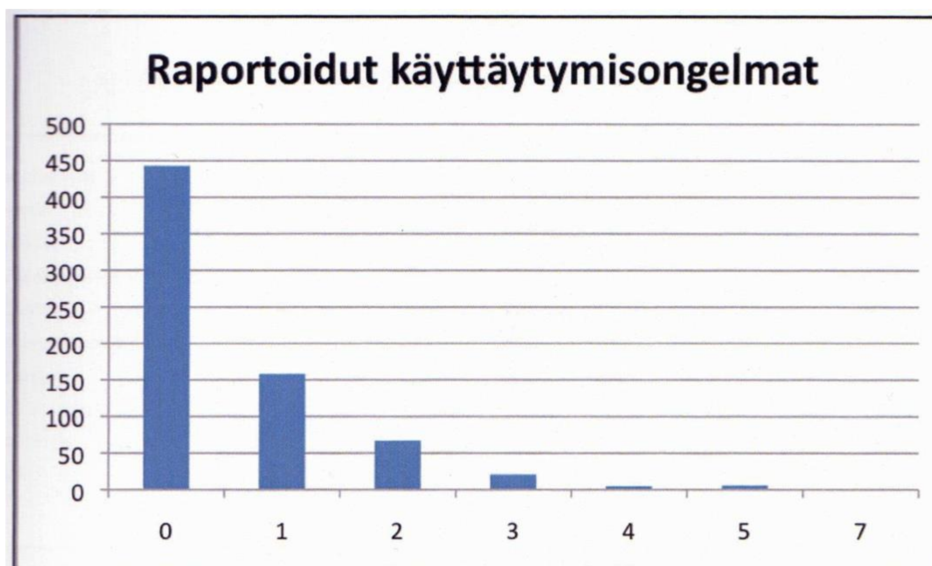
Salukin luonteen tulee olla tasapainoinen, arkea kestävä ja yhteiskuntakelpoinen. Luonteessa arvostetaan rodun erityispiirteitä, kuten FCI:n rotumääritelmässä kuvattuja itsenäisyyttä, pidättyvyyttä, arvokkuutta ja älykkyyttä. Tavoite on, että saluki säilyy rauhallisena ja miellyttävänä, terverakenteisena perhekoirana, jolla on myös klassisen kaunis, liioittelematon ulkomuoto.

Saluki on ollut yhteisökeskeisesti elänyt metsästyskoira. Siltä edellytetty luonne ja käytös ovat tehneet siitä sopeutumiskykyisen. Rotutyypillinen saluki on sosiaalinen ja perhekeskeinen, vaikkakin saalisviettinen. Saalisvietin voimakkuus tekee salukista joskus arvaamattoman lenkitettävän hihnassa. Siksi saluki ei sovi ulkoilutettavaksi lapsille.

Luonteessa on tärkeää erottaa toisistaan pidättyvyys (välinpitämättömyys) ja arkuus. Arkuus rajoittaa harrastustoimintaa, vähentää yhteiskuntakelpoisuutta ja vaikeuttaa koiran käsittelyä eikä se ole rotumääritelmän tarkoittama rotutyypillinen piirre. Aggressiivisuus ihmisiä tai koiria kohtaan vähentää myös merkittävästi yhteiskuntakelpoisuutta eikä myöskään ole rotutyypillinen piirre. Arkuus saattaa joskus olla lähellä aggressiivisuutta: arka koira voi puolustautua aggressiivisesti.

Vuonna 2010 tehty terveyskysely sisälsi myös kysymyksiä salukien luonteista. Kyselyyn saatiin vastaukset 700 koirasta, mikä on varsin kelvollinen otos kokonaiskuvan saamiseksi. Kyselyn luonneosion vastaukset tulkitsi ja raportoi Helsingin Yliopistolla koirien geenitutkimusryhmässä työskentelevä tutkija Katriina Tiira, joka tekee tutkimusta koirien arkuudesta. Seuraavana suora lainaus Tiiran Saluki-lehteen 4/2010 kirjoittamasta yhteenvedosta. Luonneosion tuloksiin on otettu kantaa kohdassa 4.2.7.

Terveyskyselyn luonneosioon vastanneiden mukaan suurimmalla osalla ei ollut mitään käyttäytymisongelmia (61,2 %). 38,8 % ilmoitti koirallaan esiintyvän yhden tai useamman seuraavista luonne- tai käyttäytymisongelmasta: ääniarkuus, arkuus ihmisiä, koiria tai uusia tilanteita kohtaan, aggressiivisuus ihmisiä kohtaan, aggressiivisuus omistajaa/perheenjäsentä kohtaan, aggressiivisuus koiria kohtaan, hännänjahtaus, valojen/varjojen jahtaus, yliaktiivisuutta, eroahdistusta tai sisäsiisteysongelmia aikuisiällä. Yhteensä 100 omistajaa (14,2 %) ilmoitti koirallaan olevan useamman kuin yhden käyttäytymisongelman (kuva 1)

***Kuva 1**. Kuvassa x-akselilla raportoitujen käyttäytymisongelmien määrä (0 = ei raportoituja ongelmia, 1 = koiralla on yksi ongelma, 2 = koiralla kaksi raportoitua ongelmaa jne)*

Kolme eniten salukeilla raportoitua käyttäytymisongelmaa olivat arkuus ihmisiä, koiria tai uusia tilanteita kohtaan (110 koiraa), eroahdistus (78 koiraa) ja koiriin kohdistuva aggressiivisuus (79 koiraa). Sisäsiisteysongelmia aikuisiällä raportoitiin yllättävän paljon (62 koiraa). Vähiten käyttäytymisongelmista esiintyi stereotyyppistä käyttäytymistä, eli hännänjahtausta ja valojen ja varjojen jahtausta.

Arkuus näytti liittyvän moniin muihin käyttäytymisongelmiin. Koirat, joilla esiintyi arkuutta, olivat useammin myös aggressiivisempia verrattuna koiriin, joilla ei ollut raportoitu arkuutta. Samoin aroiksi arvioiduilla esiintyi myös enemmän eroahdistusta, ääniarkuutta, yliaktiivisuutta sekä sisäsiisteysongelmia kuin koirilla, joilla arkuutta ei esiintynyt.

Terveyskyselyn 2015 tuloksia:

Raportoidut käyttäytymisongelmat

	ongelmia	kpl
ei ongelmia	0	481 (66%)
1 ongelma	1	120
2 ongelmaa	2	60
jne	3	23
	4	27
	5	14
	6	4
	7	2

Raportoitujen ongelmien määrä luokittain

	kpl
Vieraisiin ihmisiin kohdistuvaa arkuutta	92
Eroahdistusta	81
Vieraisiin koiriin kohdistuvaa arkuutta	79
Koiriin kohdistuvaa aggressiivisuutta	75
Sisäsiisteysongelmia aikuisiällä	65
Uusiin tilanteisiin tai paikkoihin kohdistuvaa arkuutta	54
Ääni- tai paukkuarkuutta	47
Vieraisiin ihmisiin kohdistuvaa aggressiivisuutta	17
Omistajaan tai perheenjäseneen kohdistuvaa aggressiivisuutta	8
Yliaktiivisuutta	7
Toistuvaa (pakonomaista) oman hännän jahtaamista	3

Verrattuna vuoden 2010 terveyskyselyn tuloksiin raportoitujen käyttäytymisongelmien määrä on vähentynyt 8 %-yksikköä, ollen 2015 terveyskyselyssä 32 %, mikä on edelleen liian suuri määrä. Selitys voi löytyä alla olevasta taulukosta, jonka mukaan jalostukseen on käytetty koiria, joilla on raportoitu käyttäytymisongelma/-ongelmia. Terveyskyselyn mukaan suomalaisista salukeista kuitenkin yli puolella ei ole mitään raportoitavaa terveyden tai käyttäytymisen suhteen, joten ihmetystä herättää, miksi käyttää yksilöitä, joissa on ongelmia luonteen suhteen. Tutkimusten perusteella varsinkin narttujen käyttäytymisellä on suuri merkitys pentujen kehitykselle, siksi arkoja tai aggressiivisia koiria ei saa käyttää jalostukseen.

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen määrä, joilla on raportoitu jokin käyttäytymisongelma		
	Urokset	Nartut
Ääni- tai paukkuarkuutta	4	3
Vieraisiin ihmisiin kohdistuvaa arkuutta	5	9
Vieraisiin koiriin kohdistuvaa arkuutta	1	8
Uusiin tilanteisiin tai paikkoihin kohdistuvaa arkuutta	2	4
Vieraisiin ihmisiin kohdistuvaa aggressiivisuutta	1	1
Omistajaan tai perheenjäseneen kohdistuvaa aggressiivisuutta	1	0
Koiriin kohdistuvaa aggressiivisuutta	9	6
Yliaktiivisuutta	1	1
Eroahdistusta	4	4
Sisäsiisteysongelmia aikuisiällä	2	3

Salukien luonteista ulkomailla ei ole saatavilla vastaavaa tilastoitua tietoa, jotta vertailua muiden maiden tilanteeseen voisi tehdä.

Luonnetestit

Salukeilla ei ole Suomessa vakiintunutta luonteen tai käytöksen testaus- tai kuvaustapaa tai suositusta. Kennelliiton jalostustietojärjestelmän mukaan salukeja on luonnetestattu vuosina 2003-2013 45 kpl, mikä edustaa vain pientä osaa kaikista salukeista. Ihanneprofiilia salukille ei ole laadittu, mutta eri osa-alueista saaduista pisteistä muodostuu jonkinlainen kuva siitä, millainen on tyypillinen salukin luonnetestitulos.
Vuosien 2014-2017 aikana on luonnetestattu 7 salukia, kokonaispistemäärä vaihtelee 8 ja 168 välillä.

Osa-alue: Toimintakyky	
Pisteet ja kuvaus	Salukien tulosjakauma
+3 Suuri	
+2 Hyvä	
+1 Kohtuullinen	17
-1 Pieni	20
-2 Riittämätön	5
-3 Toimintakyvytön	

Osa-alue: Taisteluhalu	
Pisteet ja kuvaus	Salukien tulosjakauma
+3 Suuri	
+2 Kohtuullinen	11
+1 Erittäin suuri	
-1 Pieni	21
-2 Riittämätön	10
-3 Haluton	

Osa-alue: Terävyys

Pisteet ja kuvaus	Salukien tulosjakauma
+3 Kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	2
+2 Suuri ilman ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	
+1 Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	40
-1 Pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	
-2 Kohtuullinen jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	
-3 Suuri jäljelle jäävin hyökkäyshaluin	

Osa-alue: Puolustushalu

Pisteet ja kuvaus	Salukien tulosjakauma
+3 Kohtuullinen, hillitty	4
+2 Suuri, hillitty	
+1 Pieni	14
- 1 Haluton	21
-2 Erittäin suuri	
-3 Hillitsemätön	

Osa-alue: Hermorakenne

Pisteet ja kuvaus	Salukien tulosjakauma
+3 Tasapainoinen ja varma	
+2 Tasapainoinen	3
+1 Hieman rauhaton	37
-1 Vähän hermostunut	2
-2 Hermostunut	
-3 Erittäin hermostunut	

Osa-alue: Temperamentti

Pisteet ja kuvaus	Salukien tulosjakauma
+3 Vilkas	6
+2 Kohtuullisen vilkas	34
+1 Erittäin vilkas	
-1a Häiritsevän vilkas	
-1b Hieman välinpitämätön	2
-1c Impulsiivinen	
-2 Välinpitämätön	
-3 Apaattinen	

Osa-alue: Kovuus

Pisteet ja kuvaus	Salukien tulosjakauma
+3 Kohtuullisen kova	3
+2 Kova	
+1 Hieman pehmeä	34
-1 Erittäin kova	
-2 Pehmeä	5
-3 Erittäin pehmeä	

Osa-alue: Laukauspelottomuus

Kuvaus	Salukien tulosjakauma
+++ Laukausvarma	34
++ Laukauskokematon	7
+ Paukkuärtyisä	
- Laukausaltis	1
-- Laukausarka	

Osa-alue: Luoksepäästävyys

Pisteet ja kuvaus	Salukien tulosjakauma
+3 Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin	20
+2a Luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen	14
+2b Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen	7
+1 Mielistelevä	
-1 Selvästi pidättyväinen	1
-2 Hyökkäävä	
-3 Salakavala	

Yhteispistemäärä ei ole niinkään merkityksellinen, ja kummankaan ääripään pistemäärä ei välttämättä tarkoita sitä, etteikö saluki olisi luonteeltaan rodunomainen. Tyypillinen aikuinen saluki saattaa olla luonnetestitilanteessa hyvinkin passiivinen, ja iällä tuntuu olevan testin pistemäärään huomattavan suuri vaikutus. Nuoret salukit jaksavat innostua leluista, mutta aikuinen saluki ei ehkä reagoi mitenkään, vaikka olisi osoittanut käyttötarkoituksensa mukaisen vietin valionarvoisesti vinttikoirakokeissa.

Virallisen luonnetestin lisäksi vuosina 2003-2013 on MH-luonnekuvattu neljä koiraa ja terveyskyselyn mukaan yksi koira on osallistunut BH-kokeeseen. Jalostustarkastuksia salukeille ei ole tehty. Näyttelyissä taas käytännössä kaikki saavat luonteesta maininnan ”rodunomainen lähestyttäessä”.

Sukupuolten väliset erot luonteessa näkyvät lähinnä siinä, että uroksilla esiintyy enemmän vain toisiin uroksiin kohdistuvaa uhoamista.

Jalostustarkastuksen käyttäytymisosiota varten salukeille on laadittu ihanneprofiili 2018. Valitettavasti käytännössä jalostustarkastuksen järjestäminen on sen verran työlästä, että kerholla ei ole mahdollisuutta niitä järjestää. Ihanneprofiili [**LINKKI**]

Sen sijaan viimeisimpään tutkimustietoon perustuvat SmartDOG-testit, varsinkin Pieni Persoonallisuustesti, voisivat olla salukeille riittävä ja sopiva tapa arvioida koiran luonnetta. Salukikerho on saanut jäsenilleen 20% jäsenalennuksen testeistä, mikä toivottavasti motivoisi omistajia salukiensa testaamiseen. Touko-heinäkuussa 2018 on testattu 12 salukia. Testeissä saatiin eroa yksilöiden välille, mutta myös rodulle tyypillistä tapaa reagoida tiettyihin asioihin. Testiraportti [**LINKKI**]

Salukien käyttäytymisen testaaminen olisi suotavaa myös sen vuoksi, että käsitteistö yhtenäistyisi ja koirista saataisiin ulkopuolisen arvio.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Salukin käyttötarkoitus, näöllä metsästys, määrittelee koiran koko olemuksen. Rakenteen pitää kestää nopeaa laukkaa saaliin perässä 0,5 – 2 km:n matkalla vaihtelevalla alustalla, kuten hiekalla, soralla tai kalliolla. Luonteeltaan salukin tulee olla silmänräpäyksessä saaliin perään syttyvä, vaikka muuten aikuiset yksilöt voivat olla hyvinkin rauhallisia.

Salukin rodunomainen metsästystapa ei ole sallittua Suomessa, vaan saluki on meillä monipuolinen harrastus- ja seurakoira. Metsästysominaisuuksia, oikeaa rakennetta ja luonnetta yritetään pitää yllä maasto- ja ratajuoksujen avulla. Runsas 40 % salukeista osallistuu käyttökokeisiin.

Vinttikoirakokeiden eli rata- ja maastokokeiden tarkoituksena on näöllään ajavien koirien metsästys- ja juoksuominaisuuksien selvittäminen jalostusta varten, juoksutoiminnan ja harrastajien yhteistoiminnan kehittäminen sekä kilpailumahdollisuuksien tarjoaminen Kennelliiton ja Suomen Vinttikoiraliiton sääntöihin pohjautuen.

Ratakoe

Ratakokeet ovat vinttikoirien nopeuskilpailuja, joissa koirat lähetetään lähtökopeista ovaalin muotoiselle kiinteälle radalle seuraamaan viehettä maalilinjan yli. Koiran tulos määräytyy hyväksytyn juoksun jälkeen joko ajan tai sijoituksen perusteella.

Maastokoe

Maastokokeessa arvostellaan viehettä seuraavan koiran ajotyöskentelyä maastoon tehdyllä mutkaisella radalla. Suurimman kokonaispistemäärän saanut koira voittaa kilpailun. Radan on oltava turvallinen ja tarpeeksi vaativa koirien metsästystaitojen ja -innokkuuden selvittämiseksi. Radalla tulee olla mahdollisuuksien mukaan nousu- ja laskuosuuksia ja/tai näköesteitä, ja sen tulee olla vähintään 500 metriä pitkä. Luonnon esteet ovat toivottavia, mutta niiden tulee olla koiralle helposti näkyviä. Tämä koskee erityisesti painaumia. Myös radan pinnan on oltava turvallinen. Tuomari perustaa arvostelunsa viiteen osatekijään (nopeus, innokkuus, älykkyys, ketteryys, kestävyys), joista jokaisesta voi antaa enintään 20 pistettä.

Maastokirjan saamiseksi ei vaadita erillisiä koejuoksuja tms. testejä, vaan koejuoksu juostaan koiran ensimmäisessä kilpailussa. Maastojuoksuharrastuksen aloittaminen on siis ratajuoksua helpompaa, sillä ratajuoksukirjan saamiseksi vaaditaan kolme hyväksyttyä koejuoksua, yksi yksin kilpavarustuksessa juostuna ja kaksi kahden muun koiran kanssa juostuna. Maastokirja hankitaan n. 35-50 %:lle salukeista, kun ratakirjan saa vain 10-15% koirista.

Ajuekoe

Ajuekoe hyväksyttiin viralliseksi koemuodoksi vuonna 2013. Siinä koirat juoksevat omistajan tai omistajien ilmoittamana kolmen koiran ryhmänä, jota kutsutaan ajueeksi. Kokeessa tarkastellaan näöllään ajavien koirien yhteistoimintaa niiden metsästäessä ryhmänä. Suurimman kokonaispistemäärän saanut ajue voittaa kilpailun. Ajueen koirat voivat olla erirotuisia, mutta turvallisuusnäkökohdat tulee kuitenkin huomioida.

Taulukko 10. *Salukeille kirjoitetut rata- ja maastokirjat 2003-2018:*

Vuosi	-03	-04	-05	-06	-07	-08	-09	-10	-11	-12	-13	-14	-15	-16	-17	-18
Rata	11	18	15	11	10	7	25	9	11	13	9	10	9	23	8	8
Maasto	29	44	51	43	37	49	52	38	39	35	50	38	47	59	41	25

Taulukko 11. *Maasto- ja ratajuoksun harrastusmääriä 2003-2018:*

	Ratakokeet		**Maastokokeet**		
Vuosi	**Osallistujat**	**Startit**	**Osallistujat**	**Kilpailuja koirilla**	
2003	32	106	102	354	
2004	46	197*	117	373	
2005	32	119	115	394	
2006	32	146	128	425	
2007	32	111	123	398	
2008	38	145	112	385	
2009	42	139	144	396	

2010	44	150	142	463	
2011	28	106	107	364	
2012	32	90	110	343	
2013	32	116	119	342	
2014	49	164	109	367	
2015	26	87	115	335	
2016	40	112	137	375	
2017	34	146	135	445	
2018	35	137	120	340	

*MM-kilpailut Tampereella

Taulukko 12a *Maastojuoksukilpailuihin osallistuneet salukit 2013–2018:*

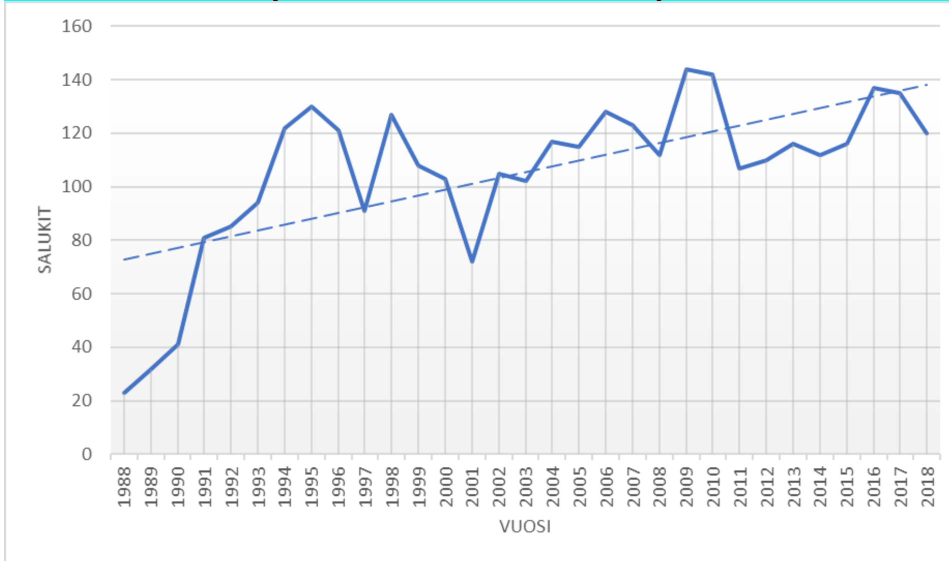
Vuosi	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
Koiria	119	109	115	137	135	120
Kilpailuja koirilla	342	367	335	375	445	340
Diskit koirilla	17	22	27	17	29	13
Disk% koirista	14 %	20 %	23 %	12 %	21 %	11 %

Taulukko 12. *Maastojuoksukilpailuihin osallistuneet salukit 2003-2012:*

	2003	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Kilpailuja koirilla	354	373	394	425	398	385	396	463	364	343
Koiria	102	117	115	128	123	112	144	142	107	110
Startteja koirilla	539	584	630	710	631	653	667	736	630	573
SA kpl/koirat	162/65	218/-	210/75	-/80	-/77	-/81	-/92	240/-	212/78	188/80
SA % koirista	64 %	-	65 %	63 %	63 %	72 %	64 %	-	73 %	73 %
DISKit kpl/koirat	13/12	20/-	25/19	30/26	21/17	24/18	31/28	42/-	20/18	32/29
DISK % koirista	12 %	-	17 %	20 %	14 %	16 %	19 %	-	17 %	26 %
Kasvu suorituksissa%		5	6	8	-6	-3	3	17	-21	-6
Kasvu koirissa %		15	-2	11	-4	-9	29	-1	-25	3
Kasvu starteissa %		8	8	13	-11	3	2	10	-14	-9
Kilpailuja	13	14	13	12	17	14	14	15	15	20
Kasvu kilpailuissa %		8	-7	-8	42	-18	0	7	0	33

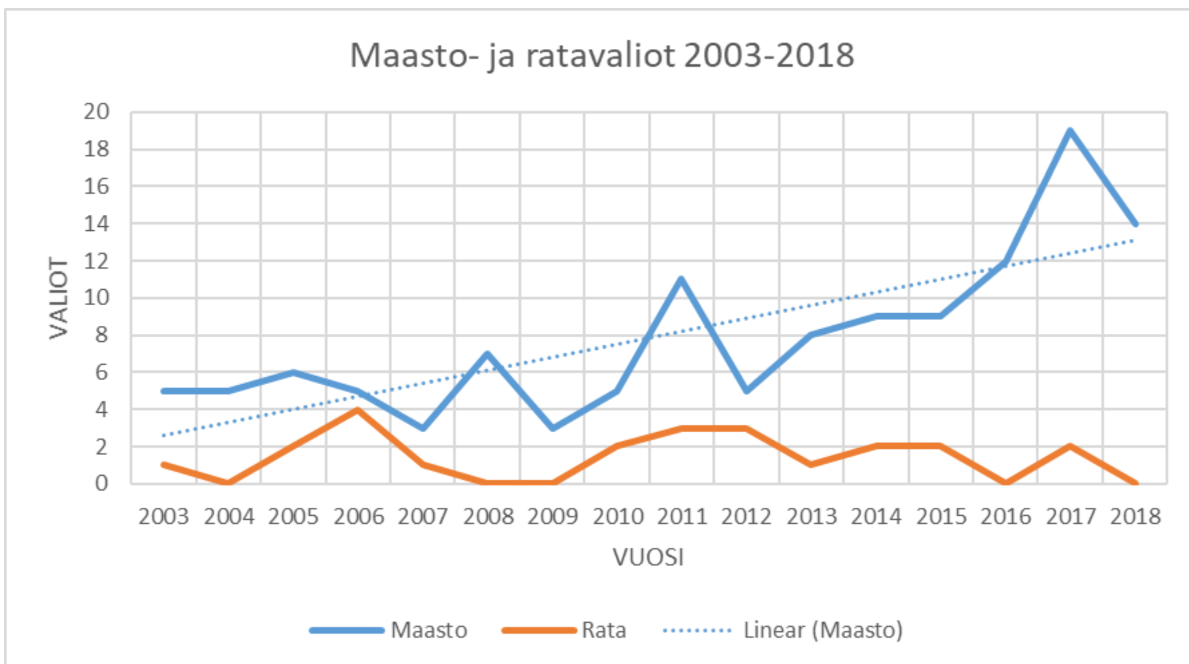
*Taulukon tiedot on koottu Sattuman-kennelin kotisivuilla olevista tilastoista, esim. Suomi-cup -listauksista. Tilastot eivät ole keskenään yhteneväiset, joten osa tiedoista puuttuu.

Kaavio 3a. *Maastojuoksun koiramäärien kehitys virallisten kokeiden alkamisesta lähtien.*

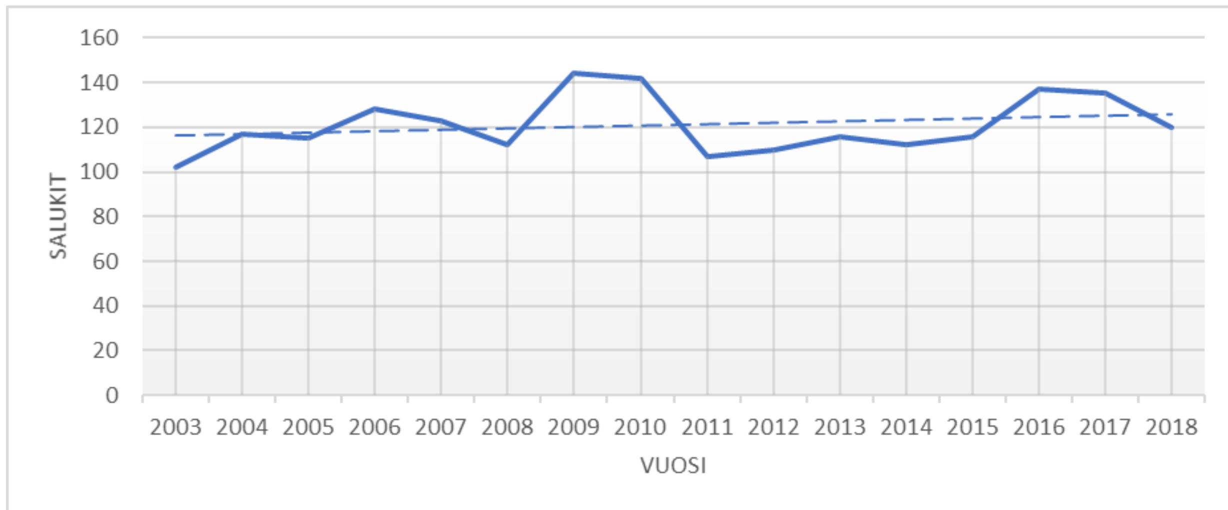

SKL:n jalostustietojärjestelmän mukaan vuosina 2003-2018 Salukien rata- ja maastovalioiden määrän kehitys on ollut seuraavan kaavion mukainen.

- Ratavalioiden määrä on ollut alhainen, alle 2 kpl per vuosi
- Maastovalioiden määrät ovat kasvaneet viime vuosina, joka johtunee sääntömuutoksesta sertien suhteen 2014 alkaen

Juoksukilpailuihin osallistuminen tuntuu olevan osittain sattumanvaraista: monet käyvät kokeilemassa, mutta kaikista ei tule juoksijoita. Omistajan innostuneisuuden lisäksi harrastamiseen vaikuttaa myös asuinpaikka: lähin rata voi olla satojen kilometrien päässä. Osallistujamäärät maastojuoksussa ovat kuitenkin pysyneet samalla tasolla 15 vuoden aikana, keskimäärin 120 osallistujaa per vuosi.

Kaavio 3b. *Maastojuoksun koiramäärien kehitys virallisten kokeiden alkamisesta lähtien.*

SKL:n jalostustietojärjestelmän mukaan v. 2003-2012 on valioitunut ratavalioiksi 12 salukia ja maastovalioiksi 45 salukia.

Rekisteröinnit vaikuttavat käyttökokeiden osallistujamääriin. Esimerkiksi rekisteröintien ennätysvuoden 2007 (137 rekisteröityä salukia) jälkeen vuosina 2009-2010 näkyi piikki varsinkin maastojuoksukilpailujen osallistujamäärissä. Juoksukilpailuihin osallistuminen tuntuu olevan osittain sattumanvaraista: monet käyvät kokeilemassa, mutta kaikista ei tule juoksijoita. Omistajan innostuneisuuden lisäksi harrastamiseen vaikuttaa myös asuinpaikka: lähin rata voi olla satojen kilometrien päässä. Osallistujamäärät ovat kuitenkin pysyneet samalla, kohtuullisen hyvällä tasolla viimeisen 10 vuoden ajan.

Salukien juoksusuoritusten hylkäykset (diskit) eri juoksulajeissa ovat suhteellisen suuria, minkä takia voidaan pohtia, ovatko salukin metsästysominaisuudet huononemassa vai ovatko juoksukisat sittenkään salukille luonteenomainen tapa mitata metsästysominaisuuksia. Varsinkin uroksilla voi olla vaikeuksia keskittyä juoksemiseen vieheen perässä vieraan uroksen kanssa. Osa hylätyistä kilpailusuorituksista ei johdu aggressiosta, vaan leikkihalusta toista koiraa kohtaan tai kiinnostuksen puutteesta. Onko kyseessä tällöin vietin heikkous, huono kunto vai harjoituksen puute? Lisäksi voidaan pohtia, onko koirien luonteissa toivomisen varaa, ilmeneekö niissä arkuutta tai aggressiivisuutta?

Harrastusmuotoina sekä rata- että maastojuoksu vaativat alkuperäominaisuuksia, mutta eivät pysty tarjoamaan täyttä vastinetta metsästykselle keinotekoisuutensa vuoksi. Alkuperäiselle tarkoitukselle, näöllä metsästykselle, ei tänä päivänä ole arkielämässä hyötykäyttöä Suomessa, päinvastoin: vieheen perään oppineen vietikkään salukin ulkoilutus voi olla vaativaa koiran innostuessa kaikesta liikkuvasta. Alkuperämaissa salukeilla metsästetään jonkin verran edelleen, mutta mahdollisuudet siihen ovat kaikkialla hupenemassa tiukentuvan lainsäädännön ja supistuvien maa-alueiden vuoksi. Vertailua alkuperämaiden ja suomalaisten salukien käytön välillä ei voi tehdä, sillä keinotekoinen käyttökoe ei vastaa todellista metsästystilannetta.

Vapaana ulkoilutus on salukin fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin kannalta tärkeää, mutta turvallisuuden takia salukin omistajan on harkittava ulkoilutuspaikat tarkkaan.

Salukia ei käytetä hyöty- tai virkakoirina.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Ks. kohta 4.2.4.
Terveyskyselyssä 78 koiran kohdalla (yli 10 %) oli raportoitu eroahdistusta. Eroahdistuneet koirat tuhoavat asuntoa ja irtaimistoa sekä tekevät tarpeitaan sisälle. Koirat saattavat myös häiritä naapureita metelöimällä ja ulvomalla. Usein toisen koiran läsnäolo helpottaa tilannetta.

Käyttäytyminen muuttuu iän myötä. Nuori, energinen koira muuttuu vähitellen rauhallisemmaksi ja viisaammaksi.

Salukeilla esiintyy jonkin verran ääniherkkyyttä/paukkuarkuutta, mutta sen ei voi sanoa olevan tyypillistä rodulle vaan pikemminkin poikkeuksellista. 43 koiran kohdalla oli mainittu ääni- tai paukkuarkuutta, mikä on noin 6 % kaikista vastanneista.

Sosiaalisessa käyttäytymisessä ilmenee arkuutta ja joissain tapauksissa myös aggressiivisuutta ihmisiä, koiria tai uusia tilanteita kohtaan. Tästä on kerrottu tarkemmin kohdassa 4.2.4.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Luonnollinen astuminen sujuu salukeilla pääasiassa hyvin. Tuore- ja pakastesiemennykset ovat kuitenkin yleistyneet.

Ensimmäinen juoksu alkaa suurimmalla osalla nartuista noin 12 kuukauden ikäisenä, ja juoksuväli on tyypillisesti 7-8 kuukautta. Vaihtelu on kuitenkin suurta; juoksun alkamisikä vaihtelee puolesta vuodesta aina yli kolmivuotiaaseen, ja juoksujen väli 5:stä 14 kuukauteen.

Salukit ovat pääosin hyviä emoja. Suurimmalla osalla (73 %, 62 kpl) ei ole ollut synnytysongelmia. Lääkitysapua ovat käyttäneet vain harvat, mutta peräti joka viidennen nartun kohdalla (20 %, 17 kpl) on jouduttu turvautumaan joko kokonaan tai osittain keisarinleikkaukseen. Näistä neljällä oli leikkauksen lisäksi takanaan myös normaali synnytys. Leikkauksen syinä on mainittu polttoheikkous (3 kpl), isot tai huonossa asennossa olevat pennut (6 kpl) ja kystinen kohtu (1 kpl). Kolmen nartun osalta leikkauksen syytä ei kerrottu.

Rodulla ei ole rotuominaisuutena rakenteellisia tai terveydellisiä seikkoja, jotka voivat vaikuttaa koirien lisääntymiskäyttäytymiseen.

Lisää lisääntymisestä kohdassa 4.3.4.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Terveyskyselyn luonneosion mukaan suurimmalla osalla salukeista ei esiinny minkäänlaisia käytösongelmia, mutta lähes 40 %:lla esiintyy. Luku on huolestuttavan suuri. Yleisimmät rodussa raportoidut käyttäytymisongelmat olivat arkuus ihmisiä, koiria tai uusia tilanteita kohtaan, eroahdistus, koiriin kohdistuva aggressiivisuus ja sisäsiisteysongelmat aikuisiällä. Tulosten perusteella yllämainitut ongelmat olivat myös osin yhteydessä toisiinsa.

Vuoden 2015 terveyskyselyssä raportoitujen käytösongelmaisten salukien osuus oli laskenut 32 %:in, eli suunta on parempaan päin, mutta edelleen käytösongelmia esiintyy huolestuttavan monella salukilla.

Luonteen tulee olla yksi tärkeimmistä jalostuskriteereistä. Jalostuksen kannalta tärkeintä on sulkea arat ja aggressiiviset koirat pois jalostuksesta. Hermorakenne ja pelot ovat voimakkaasti periytyviä ominaisuuksia, joilla on suora vaikutus yllämainittuihin asioihin. Jalostukseen käytettävällä koiralla on hyvä hermorakenne ja rodunomainen toimintakyky, jotta sen todennäköisyys periyttää jälkeläisilleen jokapäiväistä elämää hankaloittavia ja hyvinvointia alentavia luonneominaisuuksia, kuten arkuutta, on mahdollisimman pieni.

Koirankasvatuksessa on pyrittävä luonnolliseen lisääntymiseen. Keinosiemennykseen tulisi turvautua vain tapauksissa, joissa luonnollinen astuminen ei ole mahdollista (pakastesperma, koirien maantieteellinen etäisyys).

Luonneasioita pidetään esillä myös rotujärjestön järjestämissä tapahtumissa ja sen julkaisuissa.

4.3 Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Salukeilla ei ole PEVISA-ohjelmaa.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Tiedot salukien terveydestä perustuvat harrastajille tehtyihin terveyskyselyihin, jalostustoimikunnalle tehtyihin ilmoituksiin ja SKL:n jalostustietokannan terveystilastoihin. Jalostustoimikunta kerää ja ottaa vastaan tietoja koirien sairauksista ja kuolinsyistä. Kerho tukee terveystutkimuksia maksamalla kaikkien alle 10-vuotiaiden salukien ruumiinavauksen sekä tukemalla jäsenten yli 6-vuotiaiden salukien sydänultraus - ja silmäpeilaustutkimuksia. Kerhon internetsivuilla julkaistaan listaa sydänultraustutkimusten tuloksista sekä DLA (=dog leucocyte antigen) -haplotyyppitutkimuksista.

Terveyskyselyt 2010 ja 2015

Vuonna 2015 tehtiin salukien omistajille terveyskysely, jonka kohderyhmä oli vuosina 1996-2013 syntyneet salukit. Näitä on Suomessa yhteensä 1420 (728 urosta, 692 narttua). Tuontikoiria näistä on 202 (111 urosta, 91 narttua). Kyselyyn saatiin peräti 730 (329 + 401) vastausta varsinaisesta kohderyhmästä. Tämä vastaa 51,4 %:a koko ajanjakson salukipopulaatiosta. Näiden lisäksi saatiin 13 vastausta ryhmän ulkopuolelta, yksi 1993 syntyneestä ja 12 kpl vuonna 2014 syntyneistä salukeista. Tuonteja vastanneista oli 108 kpl (53,5 % ajanjakson tuonneista) ja kuolleita 225 kpl (30,8 % vastanneista). Taulukossa 13 on esitetty vuoden 2015 terveyskyselyn vastausten määrä.

Edellinen terveyskysely, joka koski **vuosina 1991-2008 syntyneitä** salukeja tehtiin vuonna 2010. Näistä varsinaiseen tutkimuksen kohteena olevaan ikäryhmään kuului 688 koiraa, mikä kattoi 50,8 % perusjoukosta.

Taulukko 13. *Suomalaiset salukit ja vastausprosentit vuosittain. Lukumääristä on vähennetty viennit ja niihin on lisätty tuonnit.*

Syntymävuosi	urokset	nartut	yht	Vastauksia	Vastaus-%
1996	49	31	80	12	15,0
1997	34	29	63	25	39,7
1998	31	36	67	22	32,8
1999	29	43	72	28	38,9
2000	34	42	76	24	31,6
2001	22	26	48	18	37,5
2002	35	31	66	34	51,5
2003	40	43	83	40	48,2
2004	57	38	95	46	48,4
2005	36	30	66	26	39,4
2006	45	31	76	32	42,1
2007	65	54	119	67	56,3
2008	37	36	73	50	68,5
2009	33	37	70	44	62,9
2010	42	40	82	61	74,4
2011	40	46	86	58	67,4
2012	57	56	113	78	69,0
2013	42	43	85	65	76,5
Yhteensä 1996-2013	728	692	1420	730	51,4

Terveys

Kaikkiaan 346 koiralla eli 47,4 %:lla ei ollut mitään terveyteen liittyvää raportoitavaa. Edellisissä terveyskyselyissä luku oli hieman alhaisempi 45 %. Tapaturmia oli noin 17 %:lla. Tuonneista 50,9 %:lla ei ollut raportoitavaa, ja niillä kaikkia sairausryhmiä esiintyi prosentuaalisesti vähemmän kuin koko kannassa.

Taulukossa 14 on esitetty yleisimmät sairausryhmät vertailtuna edelliseen terveyskyselyyn. Suurin muutos näyttää tapahtuneen allergioihin liittyvässä sairausryhmässä: niitä oli ilahduttavan paljon vähemmän kuin viime kyselyssä, lasku on yli 10 %. Voidaan pohtia, alkaisiko lisääntyneen ulkosiitoksen käytöstä seurannut monimuotoisuuden kasvu näkyä

vähitellen koiriemme terveydessä. Toinen huomio liittyy tuonteihin. Kun edellisellä kerralla kaikkia sairausryhmiä esiintyi prosentuaalisesti vähemmän tuonneilla kuin koko kannassa, nyt tilanne on tasoittunut ja jopa kääntynyt toisin päin sydän- ja autoimmuunisairauksien kohdalla. Jos tuontien sairausprosentti on edelliskerrasta huonontunut ja koko populaation parantunut, se tarkoittaa sitä, että kotimaisen kannan tilanne on parantunut vielä enemmän. Kolme muuta sairausryhmää: kasvaimet, sydänsairaudet ja autoimmuunisairaudet näyttäisivät lisääntyneen, mutta niille kaikille löytyy luonnollinen selitys.

Taulukko 14. *Terveet, tapaturmat sekä yleisimmät sairausryhmät. Tuontikoirien tulokset suluissa.*

Vuosi	**2010 kaikki**	**2010 tuonnit**	**2015 kaikki**	**2015 tuonnit**
Vastauksia (kpl)	**700**	**81**	**730**	**108**
Ei raportoitavaa	318 (45,4 %)	48 (59,3 %)	346 (47,4 %)	55 (50,9 %)
Tapaturmia	82 (11,7 %)	5 (6,2 %)	127 (17,4 %)	20 (18,5 %)
Sairaudet				
Allergiat, iho-oireet, tulehdukset	175 (25,0 %)	13 (16,0 %)	107 (14,7 %)	14 (13,0 %)
Kasvaimet tai syöpä	109 (15,6 %)	6 (7,4 %)	168 (23,0 %)	16 (14,8 %)
Sydänsairaudet	58 (8,3 %)	4 (4,9) %	92 (12,6 %)	14 (13,0 %)
Autoimmuunisairaude t	40 (5,7 %)	4 (4,9 %)	51 (7,0 %)	9 (8,3 %)

Eniten, peräti joka neljännellä, oli erilaisia kasvaimia tai syöpiä (23,0 %). Useilla koirilla esiintyi monia erilaisia kasvaimia. Tämän sairausryhmän tulos eroaa huomattavasti edellisestä, sillä edellisellä kerralla ei kysytty erikseen rasvapatteja/lipoomia, joita nyt oli peräti 88 koiralla. Näistä 54 koiralla rasvapatti oli ainoa kasvain, eikä yksikään ollut pahanlaatuinen. Jos tilastosta poistetaan nuo yleensä harmittomat, keskimäärin vasta 9-vuoden jälkeen esiintyvät lipoomat, kasvainten tai syöpien lukumääräksi saadaan 114 (15,6 %). Lipoomien kanssa tai ilman, kasvaimet ja syövät ovat silti runsaslukuisin yksittäinen sairausryhmä. Taulukossa 15 on esitetty tämän sairausryhmän tarkempi erittely.

Taulukko 15. *Kasvaimet ja syövät.*

Vuosi	**2010**	**2015**
Kasvaimet ja syövät yhteensä (kpl)	**109**	**168**
Nisäkasvaimet	38	58
Ihon ja ihonalaiskudoksen kasvaimet	12	18
Lipoomat	ei kys.	88
Pernakasvaimet	9	11
Hemangiosarkooma	-	9
Osteosarkooma	-	5
Suun alueen ja nielun kasvaimet	7	13
Vatsan seudun ja suoliston kasvaimet	7	7
Kiveskasvaimet	-	9
Imusolmukekasvaimet	5	8
Maksakasvaimet	4	2
Keuhkokasvaimet	3	2
Pään ja aivojen kasvaimet	2	0
*Muut:	-	19

*Mm. munuaiskasvain, munasarjakasvain, histiosytäärinen sarkooma, adneksaalinen hamartooma, kondrooma, rhabdomyosarkooma, mastsolukasvain, kasvain hännänjuuressa, kasvain varpaassa, kasvain sisäelimessä, anaalirauhaskasvain.

Allergiat, ihottumat ja tulehdukset olivat toiseksi suurin sairausryhmä 14,7 %:lla. Ryhmän kaikki muut oireet ovat edelliseen kyselyyn verrattuna vähentyneet, mutta vatsa- ja suolistovaivat ovat edelleen yhtä yleisiä. Oireiden alkamisikä vaihtelee pennusta yli 14-vuotiaaseen, mutta keskimäärin ja tyypillisimmin oireilu tässä ryhmässä alkaa hyvin nuorena, noin 2-vuotiaana.

Toistuvia tulehduksia oli 63 koiralla; korvatulehduksia 38, iho- ja tassutulehduksia 13, silmätulehduksia 10, virtsatietulehduksia 9 ja ientulehduksia 7 koiralla. Toistuvia tulehduksia sairastavista 19 ilmoitti myös muista tähän ryhmään kuuluvista oireista. Taulukossa 16. on selvitetty, mitä sairausryhmä pitää tarkemmin sisällään.

Taulukko 16*. Allergiat, iho- ja karvaoireet sekä tulehdukset.*

Vuosi	**2010**	**2015**
Allergiat, iho-oireet, tulehdukset yms. Yhteensä (kpl)	**175**	**107**
Jatkuva kutina	33	23
Jatkuva/häiritsevä hilseily	29	10
Karvanlähtöä/karvattomia ihoalueita	54	28
Toistuvia tai jatkuvia vatsa-/suolistovaivoja	23	25
Toistuvia tulehduksia	70	63
Ruoka-aineallergia	37	26
Atopia	12	9

Kolmanneksi yleisin ryhmä oli sydänsairaudet, 12,6 %. Määrä on kasvanut, sillä sydämiä ultrataan ja niiden todellisesta tilasta ollaan paremmin selvillä kuin aiemmin. Ultraäänitutkimuksessa kertoi käyneensä 291 koiraa, tasan 10 kertaa enemmän kuin edellisessä kyselyssä. Holter-tutkimukseenkin oli osallistunut 36 koiraa (v. 2010 3 kpl). Virallisessa sydänkuuntelussa oli käynyt peräti 322 salukia (v. 2010 102).

Sivuääni todettiin joko kuuntelussa tai ultrassa 73 salukilla. Näistä 54 oli vahvuudeltaan 1-3 ja vain 9 koiralla oli asteeltaan 4-6 oleva sivuääni. 10 koiran kohdalla sivuäänen voimakkuutta ei ollut ilmoitettu, mutta näistä monella se oli ”pieni” tai ”merkityksetön”. Yli puolella (40 kpl) sivuäänen raportoineista oli kuitenkin myös jokin muu sydänsairaus. Eli vaikka osa sivuäänistä on harmittomia eikä pahene iän myötä, joissain tapauksissa se on ensimmäinen oire sairaudesta. Sivuäänen syy on aina tärkeä selvittää ultraäänitutkimuksella.

Sydänsairauksiin sairastutaan synnynnäisiä vikoja ja sydämen vajaatoimintaa lukuun ottamatta tyypillisesti 6-7 vuoden iässä. Taulukkoon 17. on koottu eri sydänsairauksien osuudet kokonaismäärästä.

Taulukko 17*. Sydänsairaudet (* *eteisvärinä, trikuspidaalidysplasia)

Vuosi	**2010**	**2015**
Sydänsairaudet yhteensä (yksilöitä kpl)	**58**	**92**
Sydämen sivuääni	27	73
Sydämen vajaatoiminta	18	13
Rytmihäiriöitä		16
Sydämen laajentuma	12	13
Dilatoiva kardiomyopatia	9	16
Endokardioosi	8	25
Synnynnäinen sydänvika	1	1
Pulmonaalistenoosi		1
Muu*	6	3

Neljänneksi yleisimpiä olivat immuunivälitteiset sairaudet, 7,0 %. Näistä eniten esiintyi kilpirauhasen vajaatoimintaa (16 kpl), jonka määrä näyttää kasvaneen. Kasvu johtuu todennäköisesti ainakin osittain siitä, että Yliopistollisessa eläinsairaalassa Wibergin sydäntutkimukseen kuului laaja verenkuva-analyysi. Kilpirauhasen vajaatoimintaa on siis tutkittu paljon aiempaa enemmän. Verisairauksista trombosytopeniaa oli lähes sama määrä kuin viimeksi, ja IMHA/AIHAn määrä väheni muutamalla.

Ryhmän sairaudet alkoivat oireilla keskimäärin 4-5 –vuotiaana. Trombosytopenian ja IMHAn puhkeamisikä on tyypillisesti kuitenkin alempi, noin 3 vuotta, mutta vaihteluväli on näissäkin suurta. 1,5-vuotias oli nuorin ja 12-vuotias vanhin autoimmuuniperäiseen verisairauteen sairastunut koira. 24 koiralla esiintyi autoimmuunisairauksien lisäksi myös allergioita, tulehduksia, vatsa- ja suolistovaivoja tai iho- ja karvaongelmia. Allergiat ja iho-ongelmat ovat yhteydessä yleensäkin huonoon immuunivasteeseen.

TgAA-testi oli tehty 58 koiralle, joista 2 kpl positiivisia. Täydellinen kilpirauhaspaneeli oli tehty 114 koiralle. Näistä suuri osa on oletettavasti Wibergin sydäntutkimukseen osallistuneita koiria. Taulukossa 18. kerrotaan tarkemmin eri autoimmuunisairauksien esiintymisestä.

***Taulukko 18**. Autoimmuunisairaudet.*

Vuosi	**2010**	**2015**
Autoimmuunisairaudet yhteensä (kpl)	**40**	**51**
SLE	1	1
IMHA /AIHA	10	7
Trombosytopenia	16	15
Hypotyreoosi	10	16
IMPA (autoimmuuni polyartriitti)	3	1
SLO	-	2
Steriili aivokalvontulehdus (A/M I. arteritis/meningitis, SRMA)	-	1
*Muu	7	9

* Krooninen luomirauhasen tulehdus, cutaneous lupus erytematosus (CLE), eusenofilia, ai-tyreodiitti, kurkunpään halvaus -epäily (LP: lasyngeal paralysis), vaskuliitti

Sairauskuvaukset

Atopia

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet. Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli). Atooppista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.
Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus ja oireet alkavat suurimmalla osalla atoopikoista 6 kk – 3 vuoden iässä. Atooppinen iho kutisee, minkä seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntoinen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympärys),

korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia, esim. ärtyisyyttä. Toistuvat korvatulehdukset ovat eräs tavallisimmista atoopikon iho-oireista. Kaikkein tärkein hoitokeino on allergeenialtistuksen vähentäminen esim. toistuvien pesujen ja ympäristön saneerauksen avulla.

Lähde: SKL:n jalostustietojärjestelmä, ELL Nina Menna

Dilatoiva kardiomyopatia

Dilatoiva kardiomyopatia (DCM) on sydänlihaksen rappeutumissairaus, joka johtaa sydämen laajenemiseen ja supistumiskyvyn laskuun. Rappeutumisen seurauksena sydämen seinämät ohenevat ja veltostuvat, eikä sydän enää pysty pumppaamaan riittävästi hapekasta verta elimistön käyttöön.

Dilatoivaa kardiomyopatiaa esiintyy keski- ja suurikokoisilla roduilla. Koska sairaustapaukset esiintyvät pääsääntöisesti suvuittain ja taudinkuva on kullekin rodulle tyypillinen, on dilatoivalla kardiomyopatialla geneettinen tausta. Jalostukseen käytettävien koirien säännöllisillä tutkimuksilla DCM-tapaukset voitaisiin löytää aikaisemmassa vaiheessa ja jättää pois jalostuksesta. DCM:a potevaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Dilatoivan kardiomyopatian oireet näyttävät ilmaantuvan yhtäkkiä, mutta todellisuudessa sairaus kehittyy pitkään, jopa vuosia piilevänä ilman, että koirasta näkyy mitään ulospäin. Vasta, kun elimistön korjaavat mekanismit eivät enää pysty peittämään sydämen heikkenemisestä johtuvia ongelmia, alkavat oireet näkyä. Koira laihtuu ja sen ruokahalu laskee. Se alkaa yskiä ja rasituksen sietokyky sekä liikkumishalu vähenevät. Tyypillisimmin yskää esiintyy yöllä ja aamulla levon jälkeen. Koira saattaa myös hengittää normaalia pinnallisemmin ja tiheämmin. Joskus ensimmäinen oire on elimistön hetkellisestä hapenpuutteesta johtuva yhtäkkinen pyörtyminen tai äkillisen sydämen rytmihäiriön aiheuttama kuolema, joka usein liittyy voimakkaaseen rasitukseen.

Dilatoivasta kardiomyopatiasta kärsivää koiraa ei voida parantaa eikä sairauden kehittymistä pysäyttää, mutta laadukasta elinaikaa voidaan pidentää lääkityksen avulla. Hoitona käytetään nesteenpoistolääkitystä, verisuonia laajentavaa lääkitystä sekä sydänlihaksen supistumisvoimaa lisäävää lääkitystä. Joissakin tapauksissa tarvitaan myös sydämen lyöntirytmiin vaikuttavaa lääkitystä. Rajua liikuntaa on syytä rajoittaa ja koiran ruokintaan on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Lähde: SKL:n jalostustietojärjestelmä, ELL Nina Menna

Endokardioosi

Koirien sydänsairauksista yleisin (75%) on krooninen läppävika eli endokardioosi.
Muutokset sijaitsevat tyypillisimmin sydämen eteisen ja kammion välisissä läpissä ja aiheuttavat sen ettei läppä sulkeudu kunnolla ja verta pääsee virtaamaan väärään suuntaan kammiosta takaisin eteiseen. Tämän johdosta sydämen eteisen kuormitus lisääntyy ja eteinen laajenee. Tilanteen edetessä laajenee myös kammio. Sydämen kuuntelussa kuullaan usein sivuääni, lisäksi röntgentutkimuksessa voidaan sairauden edetessä todeta sydämen laajentuminen ja nesteen kertyminen keuhkoihin. Nykyään paras kuva läppien rakenteesta ja toiminnasta, sekä sydämen eteisten ja kammioiden koosta saadaan ultraäänitutkimuksen avulla.

Lääkehoito on tapauskohtaista ja usein käytetään eri lääkkeiden yhdistelmiä. Keskivaikeaa vajaatoimintaa (oireita lievässä rasituksessa) voidaan hoitaa esimerkiksi verisuonia laajentavalla lääkityksellä, joka vähentää sydämen kuormitusta. Nesteen kertymistä keuhkoihin voidaan vähentää nesteenpoistolääkkeen avulla. Vaikean sydänvian hoidossa voidaan lisäksi käyttää sydänlihaksen supistumista lisääviä lääkkeitä.

Lähde: Apex Malmin Eläinklinikka 2008, ELL Mia Turpeinen

Syöpäsairaudet

Koiralla hemangiosarkooma on yleisin pernassa tavattava kasvain. Hemangiosarkooma on erittäin pahanlaatuinen verisuonten endoteelikasvain, jolle ovat tyypillistä laajalle levinneet etäpesäkkeet ja lyhyt eloonjäämisaika. Suurin osa koirista kuolee sairauteen muutaman kuukauden sisällä diagnoosista. Hemangiosarkoomaa todetaan koiralla huomattavasti enemmän kuin muilla eläinlajeilla. Pernan hemangiosarkoomaa hoidetaan kirurgisesti ja solunsalpaajilla, mutta sairauteen ei ole olemassa tehokasta parantavaa hoitoa. Tavallisimmin koira tuodaan vastaanotolle siinä vaiheessa, kun kasvain on revennyt ja vuotanut verta vatsaonteloon.

Lähde: Erika Johansson, Karoliina Autio, Erja Kuusela ja Outi Vapaavuori, Hemangiosarkooma koiran pernassa, Suomen Eläinlääkärilehti 2012

Lymfooma eli imukudossyöpä on koirien kolmanneksi yleisin kasvainsairaus. Se saa alkunsa lymfosyyteistä. Suurimmalla osalla koirista lymfooma on fenotyypiltään B-soluista lähtöisin. Koirilla yleisin lymfooman muoto on multisentrinen lymfooma, jonka tyypillisin oire on suurentuneet imusolmukkeet. Lymfoomaa voidaan tavata primaarikasvaimena kuitenkin myös muissa elimissä kuten ruuansulatuskanavassa tai ihossa. Diagnosointiin voidaan käyttää apuna ohutneulanäytettä, jossa keskikokoiset tai suuret lymfosyytit hallitsevat solukuvaa. Lymfooman hoitoon käytetään solunsalpaajia ja se on yksi parhaiten solunsalpajahoitoon vastaavista kasvainsairauksista. Ilman hoitoa koirien keskimääräinen elinikä vaihtelee 4 viikosta 3 kuukauteen.

Lähde: ELK Hanna Pihlman, Lymfooma koirilla, Helsingin Yliopisto 2009

Harvinaisemmat sairaudet

Harvinaisemmista sairauksista yleisin on epilepsia. Tapauksia on kyselyn mukaan 7 kpl (1 %). Tällä kertaa epileptistyyppisiä kohtauksia ei kysytty erikseen, ne nostivat jonkin verran harvinaisten sairauksien kokonaismäärää edellisellä kerralla. Keskimääräinen epilepsian sairastumisikä on 5 vuotta, mutta vaihtelee 1-10 vuoden välillä. Epilepsia ja yksittäiset harvinaisemmat sairaustapaukset on esitetty taulukossa 19.

***Taulukko 19**. Harvinaisemmat sairaudet*

Vuosi	**2010**	**2015**
Harvinaiset sairaudet yhteensä (kpl)	**32**	**21**
Diabetes eli sokeritauti	-	1
Cushigin tauti eli lisämunuaisen liikatoiminta	-	2
Epilepsia	11	7
Määrittelemättömiä epileptistyyppisiä kohtauksia	6	ei kys.
Haiman vajaatoiminta (EPI eli exocrine pancreatic insufficiency)	2	1
Perianaalifistelia (krooninen haavauma peräaukon alueella)	2	-
Maksasairaus	3	5
Munuaissairaus	5	1
Hengityselimistön sairaus*	3	4

*v. 2015 kyselyssä kaikilla kennelyskästä aiheutunut keuhkokuume

Ncl-tauti (neurological ceroidi lipofuscinosis) eli neuronaalinen seroidilipofuskinoosi - tapauksia ei ole toistaiseksi raportoitu Suomessa yhtäkään, mutta tunnetuilla sairastuneilla on yhteisiä sukulaisia suomalaissalukien kanssa. NCL-taudit ovat resessiivisesti eli peittyvästi periytyviä geenimutaation aiheuttamia sairauksia, joissa hermosoluihin alkaa kertyä tiettyä kuona-ainetta. Sairauteen ei ole parannuskeinoa, vaan se on etenevä ja johtaa kuolemaan. Kliinisessä tutkimuksessa sairauden oireita salukilla ovat olleet neurologiset oireet, mukaan lukien tajunnan häiriöt, ahdistuneisuus, syömisvaikeudet, kouristuskohtaukset ja näkökyvyn menetykset. Salukeilla on raportoitu taudin ensimmäiseksi oireeksi 1-vuoden iässä ilmennyt koordinaatiokyvyn heikkeneminen. Peittyvä periytyminen tarkoittaa sitä, että koira sairastuu, jos hän saa molemmilta vanhemmiltaan tautigeenin. Salukin rotukohtaiseen NCL-sairauteen (mutaatio CLN8-geenissä) on saatavilla geenitesti.

Lähde: onlinelibrary.wiley.com, Animal genetics, Neuronal ceroid lipofuscinosis in Salukis is caused by a single base, pair insertion in CLN8; F. Lingaas, O-A. Guttersrud, E. Arnet and A. Espenes, 2017 Stichting International Foundation for Animal Genetics,49, 52–58

Luusto ja hampaat

Kaikkiaan 62 koiralla (8,5 %) raportoitiin luunmurtumia, joita esiintyy eniten varpaissa (35 %, 22 kpl) sekä raajoissa. Eturaajat (40 %, 25 kpl) näyttävät olevan hieman takaraajoja (26 %, 16 kpl) alttiimpia murtumille. Myös kylkiluissa, hännässä ja selässä oli yksittäisiä murtumatapauksia. Neljällä koiralla häntä oli katkennut tai kokonaan amputoitu.

Osteokondroosi oli 5 koiralla ja selkärangan muutoksia 6 koiralla. Häntämutkat ovat kyselyn perusteella samalla tasolla kuin viimeksi (2010 3 kpl, 2015 4 kpl).

Ristisidevammoja oli 11 kpl (1,5 %), nivelsidevammoja 8 kpl (1 %), kannuskynnen repeämiä tai katkeamisia 36 kpl (5 %) ja muita tuki- ja liikuntaelimistön operoitavia vammoja 22 kpl (3 %).

Purentavikoja raportoitiin puolet vähemmän kuin viimeksi, nyt niitä oli 9 kpl (1 %). Näistä suurin osa (5 kpl) oli yläpurentoja. Hammaspuutoksia löytyi nyt jonkin verran enemmän kuin viimeksi (2010 9 kpl, 2015 14 kpl). Ylimääräisiä hampaita oli 7 koiralla. 36 (5 %) koiralta oli poistettu hampaita. Yleisimpiä syitä olivat parodontiitti tai muu tulehdus sekä usein

tapaturman seurauksena sattuneet murtumat ja halkeamat. Yhdellä koiralla raportoitiin hammassairaus, jonka seurauksena hampaat kuolioituvat vähitellen.

Virallisia lonkkakuvauksia oli tehty seitsemälle koiralle (kaikki A/A). Näiden lisäksi oli tehty yksi epävirallinen lonkkakuvaus, jossa tulos oli E/E, voimakas HD. Lonkkien lisäksi oli kuvattu kyynäriä (6 kpl) ja polvia (10 kpl). Yhdellä koiralla oli todettu kasvuhäiriö molemmissa polvissa, muut kyynär- ja polvikuvaustulokset olivat 0/0.

Silmätutkimukset

Silmätutkimusaktiivisuus on edellisestä terveyskyselystä noussut ilahduttavasti. Peräti 188 koiraa (26 %) oli silmäpeilattu, kun viimeksi luku oli 106 kpl (15 %). Silmäsairaudet ovat edelleen verrattain harvinaisia, mutta yksittäisiä tapauksia löytyy taulukon 20 mukaisesti.

Eniten oli todettu ylimääräisiä ripsiä silmiin muodostavaa distichiasis-silmäsairautta, jota taas ei viimeksi löytynyt keneltäkään vastanneista. Yleisin silmiin liittyvä vaiva oli viimeksi kyynelkanavan puutos tai ahtauma, mutta niitä ei tällä kertaa raportoitu ainuttakaan. Yhden sairauden lisääntyminen tai väheneminen selittyy todennäköisesti tutkimusaktiivisuuden lisääntymisellä ja sairauksien vähäisillä lukumäärillä: sattumalla on suuri vaikutus.

Se, että vuonna 2010 ei raportoitu yhtään lasiaisen rappeumaa, ei tarkoita sitä että se olisi uusi sairaus salukeissamme. Jo viimeksi sitä esiintyi SKL:n jalostustietokannan mukaan, mutta kyselyssä ne eivät tulleet esiin.

Taulukko 20. *Silmätutkimustulokset vuoden 2010 ja 2015 terveyskyselyissä.*

Vuosi	**2010**	**2015**
Virallinen silmäpeilaus	**106**	**188**
Katarakta l. harmaakaihi	4	2
Linssiluksaatio, epäilyttävä	1	1
PPM, persistoiva pupillamembraani	1	2
PPM, persistoiva pupillamembraani, diagnoosi avoin	2	2
PHTVL / PHPV	1	1
Korneadystrofia l. sarveiskalvon aineenvaihduntahäirio	2	1
Kyynelkanavan puutos tai ahtauma	8	0
Distichiasis	-	6
Lasiaisen rappeuma	-	2
Lasiaisen rappeuma, epäilyttävä	-	3
RD l. verkkokalvon kehityshäiriö	-	1

Silmätutkimukset tarkasteluajanjaksolla 2008 – 2017

Jalostustietojärjestelmän mukaan silmätutkimus on tehty ajanjaksolla syntyneistä 171 salukille. Tarkastetuista peräti 22 % oli sairaita. Taulukossa 21a on esitetty silmätutkitut salukit syntymävuosittain 2008 – 2017. Tutkittujen määrä vähenee nuorempia ikäluokkia kohden, kirjoitushetkellä nuorimmat ovat juuri 2 vuotta täyttäneitä eikä niitä ole tutkittu ymmärrettävästi vielä ollenkaan.

Taulukko 21a. *Jalostustietojärjestelmän silmätutkimustilasto, 2008 – 2017 syntyneet*

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %	Sairaita	Sairaita %
2008	83	28	34%	24	86%	4	14 %
2009	70	19	27%	18	95%	1	5 %
2010	91	34	37%	29	85%	5	15 %
2011	92	24	26%	22	92%	2	8 %
2012	122	34	28%	32	94%	2	6 %
2013	88	11	12%	7	64%	4	36 %
2014	88	11	12%	10	91%	1	9 %
2015	107	9	8%	7	78%	2	22 %
2016	85	1	1%	0	0%	1	100 %
2017	98	0	0%	0		0	
Yhteensä	**924**	**171**	**19**	**149**	**87**	**22**	**13**

Todetut silmäsairaudet: PPM, persistoiva pupillamembraani; iris-iris (2 kpl) sekä iris-linssi (1 kpl), lasiaisen rappeuma (epäilyttävä 1 kpl, todettu 4 kpl), kortikaalinen katarakta, todettu (1 kpl), synnynnäinen katarakta, todettu (1 kpl), distichiasis, todettu (7 kpl), RD, multifokaali, todettu (1 kpl), PHTVL/PHPV; sairauden aste 1 (2 kpl), PHTVL/PHPV; sairauden aste 2 – 6 (1 kpl), keratiitti, todettu (1 kpl), puutteellinen kyynelkanavan aukko, todettu (3 kpl).

Silmätutkimukset tarkasteluajanjaksolla 2003-2012

Jalostustietojärjestelmän mukaan silmätutkimus on tehty ajanjaksolla syntyneistä salukeista 152 kpl:lle eli 16 %:lle. Tutkituista 7,9 % oli sairaita, mikä asettaa kyseen-alaiseksi sen, voiko silmäsairauksia enää pitää harvinaisina. Taulukossa 21b on esitetty silmätutkitut salukit syntymävuosittain 2003-2012. Taulukossa näkyy ymmärrettävä tutkittujen määrän väheneminen nuorempia ikäluokkia kohden.

Taulukko 21b. *Jalostustietojärjestelmän silmätutkimustilasto, 2003 –2012 syntyneet*

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %	Sairaita	Sairaita %
2003	92	15	16 %	15	100 %	0	0 %
2004	102	20	20 %	18	90 %	2	10 %
2005	70	11	16 %	10	91 %	1	9 %
2006	79	19	24 %	16	84 %	3	16 %
2007	135	30	22 %	29	97 %	1	3 %
2008	82	24	29 %	20	83 %	4	17 %
2009	70	16	23 %	16	100 %	0	0 %
2010	91	6	7 %	5	83 %	1	17 %
2011	92	7	8 %	7	100 %	0	0 %
2012	118	4	3 %	4	100 %	0	0 %
Yhteensä	**931**	**152**	**16 %**	**140**	**92 %**	**12**	**8 %**

Todetut silmäsairaudet: PPM, persistoiva pupillamembraani, diagnoosi avoin (1 kpl), lasiaisen rappeuma (epäilyttävä 2 kpl, todettu 4 kpl), **kortikaalinen katarakta** (2 kpl), sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, todettu (2 kpl), sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, epiteliaalinen (1 kpl), **distichiasis, todettu** (1 kpl), **PPM, iris-iris, todettu** (1 kpl), **RD, multifokaali, todettu** (1 kpl)

Taulukossa 22 tarkastellaan sairauksien ja erilaisten vaivojen haittavaikutusta jokapäiväiseen elämään, käyttötarkoitukseen tai jalostukseen. Oletuksena on, että sairaudet hoidetaan asianmukaisesti. Sairaudet ja erilaiset vaivat lisäävät koiran hoidon ja harrastuksen kustannuksia ja lisäävät ajankäyttöä koiran perushoitoon.

Taulukko 22. *Terveysongelmien haitta eri näkökulmista.*

	D) haitta rodun yksilöiden normaalille, jokapäiväiselle elämälle	B) haitta rodun käyttötarkoituksen kannalta	C) haitta jalostuksen kannalta	D) vaikutus elinikään
allergiat	kyllä	ei	kyllä	joissain tapauksissa kyllä
iho-ongelmat	kyllä	ei	kyllä	joissain tapauksissa kyllä
infektioalttius	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
autoimmuuni-sairaudet	riippuu sairaudesta, joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä	kyllä	kyllä
kasvaimet ja syövät	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä
sydänsairaudet	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
tuki- ja liikunta-elinvaivat	joissain tapauksissa kyllä	kyllä	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä
purentaviat ja hammaspuutok-set	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä	kyllä	joissain tapauksissa kyllä
eturauhasvaivat	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä	ei

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Elinikä ja kuolinsyyt

Saluki kuuluu koostaan huolimatta pitkäikäisiin rotuihin. Yli 11-vuotiaita on paljon. Vuosina 1996-1999 syntyneistä vastanneet (87 kpl) olivat kaikki edesmenneitä, ja niiden keskimääräinen elinikä oli 11,8 vuotta. Vuosina 2000-2004 syntyneet salukit olivat vuonna 2015 11-15 vuotta täyttäviä. Kyselyyn vastanneista näinä vuosina syntyneistä 162 salukista oli elossa 70 koiraa (43,2 %).

Koko ajanjaksolla 1996-2013 keskimääräinen elinikä oli 9,5 vuotta ja mediaani 10,2 vuotta. Kun laskennasta poistetaan keskiarvoa laskevat tapaturmaisesti kuolleet ja pennun synnynnäisen vian tai epämuodostuman vuoksi kuolleet, saadaan keskimääräiseksi eliniäksi 10,1 vuotta ja mediaaniksi 11,0 vuotta. Eli jos saluki säästyy tapaturmilta, puolet elävät 11-vuotiaaksi.Taulukossa 23 on esitetty kuolinsyyt sekä keskimääräiset eliniät. Kuolinsyiden jaottelu taulukossa vastaa Koiranetin jalostustietojärjestelmän kuolinsyytilaston jaottelua.

Taulukko 23. *Kuolinsyyt terveyskyselyn perusteella*

KUOLINSYY:	2010 Keskim. Elinikä	2010 Yhteensä (kpl)	2015 Keskim. Elinikä	2015 Yhteensä (kpl)
Hengitystiesairaus	5	4	8,6	6
Hermostollinen sairaus	6	4	6,2	3
Pyoderma, vakava tai toistuva märkivä ihotulehdus	7,1	1	4,7	2
Immuunihemolyyttinen anemia, IMHA, AIHA	4,2	8	4,3	5
Muu immunologinen sairaus	3,9	6	9,5	1
Verihiutalekato, trombosytopenia	7,7	4	6,7	7
Moniniveltulehdus, immunologinen polyartriitti		-	7,6	1
Ihon tai ihonalaiskudoksen kasvain	9,75	2		-
Lymfooma, imusolmukesyöpä	6	6	7,3	7
Maksan, munuaisten tai suoliston kasvain	10,4	8	10,7	8
Muu kasvainsairaus	9,7	19	10,9	27
Pernan, sydämen tai verisuonijärjestelmän kasvain	10	2	9,9	14
Utarekasvain, nisäkasvain	12,4	6	13,4	3
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	4,5	1	7,4	7
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	7,9	2	6,3	7
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	5	4	4,1	3
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	0,2	2	0,1	1
Muu sydämen sairaus tai vajaatoiminta	10,2	21	9,3	16
Sydänlihassairaus, kardiomyopatia	10	6	9,2	8
Tapaturma tai liikennevahinko	3	14	3,5	19
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13,2	42	13,6	58
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	2,5	2		-
Munuaisten vajaatoiminta	9,5	2		-
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	8	7	7,5	3
Muu sairaus, jota ei ole listalla	8,5	20	7,9	19
Kaikki yhteensä (poistettu kohdat: Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma ja Tapaturma tai liikennevahinko)	9,5	193	10,1	225

Taulukossa 24a on esitetty **Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä** 11.1.2019 poimitut kuolinsyyt sekä keskimääräiset eliniät vuosina *1988 – 2019 syntyneiden* salukien osalta, eli koko Kennelliiton tilastoimalta ajalta. Alempana taulukossa 24b on vertailun helpottamiseksi 4 vuotta aikaisempi kuolinsyytilasto.

Taulukko 24a. *Kuolinsyytilasto (pvm. 11.1.2019)*

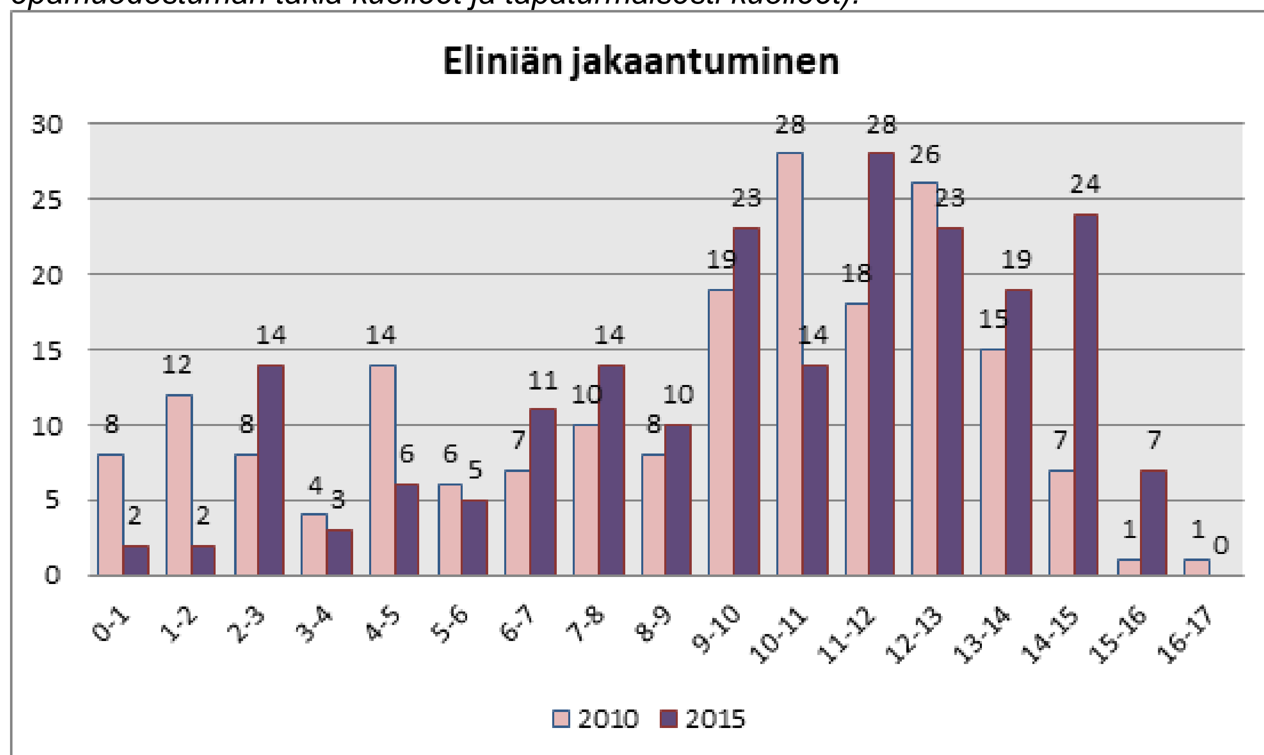
Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	11 vuotta 5 kuukautta	11
Hermostollinen sairaus	6 vuotta 10 kuukautta	7
Iho- ja korvasairaudet	3 vuotta 10 kuukautta	2
Immunologinen sairaus	4 vuotta 9 kuukautta	21
Kasvainsairaudet, syöpä	10 vuotta 6 kuukautta	92
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	9 vuotta 7 kuukautta	6
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	10 vuotta 5 kuukautta	19
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	4 vuotta 7 kuukautta	11
Luusto- ja nivelsairaus	6 vuotta 6 kuukautta	2
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	5 vuotta 11 kuukautta	7
Muu sairaus, jota ei ole listalla	8 vuotta 5 kuukautta	26
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	0 vuotta 1 kuukautta	1
Selkäsairaus	10 vuotta 7 kuukautta	1
Sisäeritysrauhasten sairaus	10 vuotta 8 kuukautta	2
Sydänsairaus	8 vuotta 10 kuukautta	29
Tapaturma tai liikennevahinko	3 vuotta 10 kuukautta	41
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13 vuotta 2 kuukautta	90
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	10 vuotta 8 kuukautta	4
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	10 vuotta 2 kuukautta	61
Kaikki yhteensä	**9 vuotta 6 kuukautta**	433

Taulukko 24b. *Kuolinsyytilasto* ***Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmän perusteella.*** *Tiedot on poimittu 20.1.2015.*

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	11 vuotta 1 kuukautta	7
Hermostollinen sairaus	4 vuotta 4 kuukautta	4
Iho- ja korvasairaudet	7 vuotta 2 kuukautta	1
Immunologinen sairaus	5 vuotta 4 kuukautta	13
Kasvainsairaudet, syöpä	10 vuotta 6 kuukautta	62
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	8 vuotta 11 kuukautta	5
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	10 vuotta 9 kuukautta	18
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	5 vuotta 3 kuukautta	6
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	4 vuotta 10 kuukautta	5
Muu sairaus, jota ei ole listalla	8 vuotta 4 kuukautta	25
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	0 vuotta 1 kuukautta	1
Sisäeritysrauhasten sairaus	9 vuotta 6 kuukautta	1
Sydänsairaus	9 vuotta 2 kuukautta	24
Tapaturma tai liikennevahinko	3 vuotta 7 kuukautta	36
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13 vuotta 2 kuukautta	65
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	9 vuotta 5 kuukautta	2
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	10 vuotta 1 kuukautta	42
Kaikki yhteensä	9 vuotta 5 kuukautta	317

Kaaviossa 4 on havainnollistettu salukiemme eliniän pituutta esittämällä jokaisen ikäryhmän kuolleiden määrä kappaleina. Lähes puolet salukeista (101 kpl, 49 %) elää vähintään 11-vuotiaiksi. Tässä vastaajaryhmässä yli kolmannes on elänyt yli 12-vuotiaaksi (73 kpl, 35 %) ja joka seitsemäs (15 %) hienosti yli 14-vuotiaaksi.

***Kaavio 4**. Salukien eliniän jakaantuminen (poistettu pennun synnynnäisen vian tai epämuodostuman takia kuolleet ja tapaturmaisesti kuolleet).*

Tärkeintä ei ole kuitenkaan elinikä numerona, vaan se, missä kunnossa koira sen saavuttaa. Myös omistajalla on vaikutus koiran elinikään. Hänellä on velvollisuus säästää koira kivulta ja kärsimykseltä ja suoda koiralleen arvokas loppu.

4.3.4 Lisääntyminen

Salukipentueen keskimääräinen pentuekoko oli vuonna 2017 tasan 8 pentua. Viimeisen kymmenen vuoden ajalta vastaava luku oli 6,2. Pienin vuosittainen keskiarvo on ollut 5,3 ja suurin 8 pentua.

Salukinpennut painavat syntyessään tyypillisesti 400-500 grammaa. Luku perustuu kasvattajille suunnattuun kyselyyn. Pentukuolleisuus on pientä. Napatyriä on raportoitu urosten osalta 5 kpl ja narttujen osalta 8 kpl.

Urosten lisääntyminen

Jalostukseen käytettyjä uroksia oli sattumalta edellisen kyselyn tapaan 62 kpl (19 %). Puolella näistä (31 kpl) oli 1 pentue, neljäsosalla (16 kpl) 2 pentuetta ja noin kymmenesosalla (7 kpl) 3 pentuetta. 2 urosta oli saanut 4 pentuetta. Peräti kuudella

uroksella oli enemmän kuin 5 pentuetta, jokaisella tosin osa pentueista ulkomailla. Näiden 62 uroksen lisäksi 17 urosta oli yritetty käyttää jalostukseen, mutta pentuja ei tullut.

Taulukossa 25a on esitetty jalostukseen käytettyjen urosten lukumäärät ja pentueisiin liittyvät terveydelliset ongelmat. Luvut noudattavat pitkälti edellisen kyselyn lukuja. Ainoa, mikä on lisääntynyt, on kivesvikaisuus pentueissa. 14 urosta (22,5 %) eli useampi kuin joka viides on jättänyt kivesvikaisia jälkeläisiä. Viimeksi luku oli 9 urosta (14,5 %).

Taulukko 25a. *Jalostukseen käytetyt urokset (kpl)*

Vuosi	**2010**	**2015**
Jalostukseen käytettyjen urosten määrä kpl	62	62
Pentueita ollut 1	33	31
Pentueita ollut 2	14	16
Pentueita ollut 3 tai enemmän	15	15
Pentueissa ilmenneet viat. Luvut vastaavat isien määrää kappaleina kutakin havaintoa kohden.		
Syntyessään kuolleita pentuja	5	5
Kuolleita tai lopetettuja pentuja ennen luovutusikää	13	12
Kivesvikaisia pentuja	9	14
Napatyrää	5	5
Häntämutkaa	ei kysytty	6
Purentavikaa	ei kysytty	5
Muita ongelmia*	2	1

* AI-sairaudet, epilepsia

Urosten kastrointi on viime kyselyyn verrattuna jonkin verran yleistynyt. Vuonna 2010 kastroituja oli noin joka kahdeksas (12 %), nyt kyselyyn vastanneista 330 uroksesta noin joka kuudes (51 kpl, 15,5 %) oli kastroitu. Urokset myös kastroidaan nuorempana: keskimääräinen toimenpideikä oli 5,4 vuotta. Kastroinnin syinä mainittiin eturauhasvaivat (14 kpl), sekalauma (11 kpl), kivesvika (11 kpl), kasvaimet (6 kpl) ja käytös/luonne (6 kpl).

Suurimmalla osalla vastanneista (74 %, 218 kpl) kivekset olivat laskeutuneet ennen luovutusikää (< 2 kk). 37 kpl (13 %) raportoi kivesten laskeutuneen 2 ja 3 kuukauden iän välillä, 19 kpl (7 %) 3 ja 4 kuukauden välillä ja 8 kpl (3 %) 4 ja 5 kuukauden välillä. Kivesvikoja raportoitiin 17 kpl, joka on 5 % vastanneista. Näistä suurimmalla osalla oli toinen kives laskeutunut, vain 3 urokselta puutuivat molemmat kivekset.

Eturauhasvaivoja poti 38 urosta (12 %), joiden ikähaitari oli laaja. Huonolaatuista spermaa tai astumisvaikeuksia oli todettu molempia noin yhdellä prosentilla. 11 urokselta (3,3 %) oli otettu spermaa keinosiemennystarkoitukseen. Urosten lisääntymisterveyteen liittyvät asiat on esitetty taulukossa 25b.

Taulukko 25b *Urosten lisääntymisterveys*

Vuosi	2010	2015
Uroksia yht.	352	330
kastroituja yht.	43	51
kivesvikaisia yht.	15	18
Eturauhasvaivoja	48	38
Muita sukuelinten sairauksia (v. 2015 kaikki kiveskasvaimia)	4	3
Huonolaatuinen sperma	3	4
Alentunut libido, ei ole kiinnostunut nartuista	1	1
Uros ei astu	5	3
Urokselta otettu spermaa keinosiemennystarkoitukseen	12	11

Narttujen lisääntyminen

Nartuista reilua neljännestä (26,5 %, 106 kpl) on käytetty jalostukseen. Näistä suurin osa on saanut yhden pentueen (70%, 74 kpl). Joka neljäs emä (24,5 %, 26 kpl) on saanut kaksi pentuetta, ja joukosta löytyy vain 6 kolmen tai useamman pentueen emää (6 %). Pentuja saaneiden 106 nartun lisäksi 15 narttua oli yritetty pennuttaa, mutta tuloksetta.

Kainosiemennykset ovat viime kyselyn jälkeen yli tuplaantuneet: 29 narttua on keinosiemennetty. 29 siemennetystä nartusta vain 6 yritystä epäonnistui, joten onnistumisprosentti on lähes 80 %. Ylivoimaisesti yleisin syy keinosiemennykseen on pakastettu ulkomainen sperma.

Suurimmalla osalla (77 %, 82 kpl) ei ole ollut synnytysongelmia. Lääkitysapua käyttäneet ovat yhden käden sormilla laskettavissa, mutta lähes joka neljäs narttu (24 %, 25 kpl) on joutunut turvautumaan joko kokonaan tai osittain keisarinleikkaukseen. Näistä 3 narttua oli leikkauksen lisäksi käynyt läpi myös normaalin synnytyksen. Leikkauksen syinä on mainittu polttoheikkous sekä isot, huonossa asennossa olevat, toisinaan synnytyskanavan tukkivat pennut.

Taulukossa 26a on esitetty jalostukseen käytettyjen narttujen lukumäärät ja pentueisiin liittyvät terveydelliset ongelmat. Merkittäviä muutoksia edelliseen kyselyyn verrattuna ei ole. Prosentuaalisesti tarkasteltuna kuolleena syntyneitä pentuja on ollut jonkin verran useammilla nartuilla (7 % à 12 %), kun taas syntymän ja luovutusiän välillä kuolleita tai lopetettuja pentuja on ollut harvemmilla (15 % à 9 %). Kivesvikaisuus näyttää narttujen suunnasta tarkasteltuna yhtä yleiseltä kuin viimeksi (15 %).

Taulukko 26a: *Jalostukseen käytetyt nartut (kpl)*

Vuosi	2010	2015
Jalostukseen käytettyjen narttujen määrä kpl	85	106
Pentueita ollut 1	60	74
Pentueita ollut 2	20	26
Pentueita ollut 3 tai enemmän	5	6
Narttu on keinosiemennetty - vuonna 2015: pakaste 20, tuore 6, jäähdytetty 3	13	29
Synnytykset		
Synnytyksessä jouduttu käyttämään lääkitysapua	5	3
Keisarinleikkaus	12	20
Osa pennuista syntyi normaalisti, osa leikkauksella	5	5
Ei synnytysongelmia	62	82

Pentueissa ilmenneet viat. Luvut vastaavat emien määrää kappaleina kutakin havaintoa kohden.		
Syntyessään kuolleita pentuja	6	13
Kuolleita tai lopetettuja pentuja ennen luovutusikää	13	10
Kivesvikaisia pentuja	13	16
Napatyrää	9	8
Häntämutkaa	ei kysytty	8
Purentavikaa	ei kysytty	7
Muita ongelmia *	3	3

* v. 2015 maksashuntti, vesipää, distichiasis

Ensimmäinen juoksu on alkanut suurimmalla osalla noin 12 kuukauden ikäisenä (mediaani 12 kk, keskiarvo 13,5 kk) ja niitä on tyypillisesti 7-8 kuukauden välein. Vaihtelu on kuitenkin huomattavan suurta; juoksun alkamisikä on vaihdellut välillä 5 kk - 4,5 vuotta, ja juoksujen väli välillä 2 - 19 kk.

Edelliseen kyselyyn verrattuna valeraskausoireet ovat jonkin verran vähentyneet, ja yhä harvemmat tarvitsevat lääkitystä oireisiin. Valeraskausoireiden kesto oli myös arvioitu lyhyemmäksi kuin edellisessä kyselyssä. Vajaalla puolella nartuista (41 %, 165 kpl) on ollut jonkinasteisia valeraskausoireita. Näistä reilu viidennes (22 %, 36 kpl) oli turvautunut lääkitysapuun. Oireet ilmenevät runsaana maidonerityksenä (44 %, 73 kpl), kuviteltujen pentujen hoitona (13 %, 22 kpl) ja luonteen muutoksina (15 %, 24 kpl).

Narttujen kastrointien määrä, kastrointi-ikä ja -syyt ovat säilyneet hyvin stabiilisti ennallaan. Joka viides narttu oli steriloitu (86 kpl), ja keskimääräinen sterilointi-ikä oli 6,2 vuotta. Sterilonnin yleisimpiä syitä olivat kohtutulehdukset (20 kpl), leikkauksen (esim. nisäkasvainten) tai muun sairauden tai vian takia steriloidut (21 kpl), valeraskaudet (16 kpl), sekalauma (9 kpl), pitkittyneet juoksut tai jatkuvat juoksuajat (7 kpl), vaivojen ennaltaehkäisy (6 kpl) ja luonne- tai käytösongelmat (2 kpl). Narttujen lisääntymisterveyteen liittyvät asiat sekä pentueissa ilmenneet viat/ongelmat on koottu taulukkoon 26b.

Taulukko 26b. *Narttujen lisääntymisterveys*

Vuosi	**2010**	**2015**
Narttuja yht.	348	400
Steriloituja yht.	69	86
Steriliteettiä / tiinehtyvyysongelmia (esim. hormonihäiriöitä)	2	2
Juoksuajat		
Ensimmäinen juoksu (kk) keskimäärin	13	13,5
Juoksun alkamisen vaihteluväli (kk)	6 -37	5 - 54
Keskim. juoksuaikojen väli (kk)	7,6	7,5
Juoksuaikojen vaihteluväli (kk)	5 - 14	2 - 19
Valeraskaudet		
Ei kärsi valeraskauksista näennäisesti	181	235
Erittää maitoa runsaasti	69	73
Hoitaa ja vahtii kuviteltuja pentuja	22	22
Luonne muuttuu häiritsevästi	35	24
Valeraskauden kesto (vk) keskimäärin	4,5	3,5
Valeraskausoireiden vähentämiseksi käytetty lääkitysapua	45	36

Nartun ikä ensimmäisen pentueen kohdalla

Kennelliiton uusiessa sopimuslomakepohjiaan narttujen ikä ensimmäistä pentuetta suunniteltaessa tuli tarkasteltavaksi, varsinkin sijoitussopimuksen kohdalla. Yleinen suositus sijoitussopimuksen päättämiseksi on viimeistään nartun täyttäessä 4 vuotta. Saluki on kuitenkin hitaasti kehittyvä ja siten myös 'myöhään vanheneva' rotu, verrattuna esim. moniin kääpiökoirarotuihin. Lisäksi salukien tyypillisemmät terveysongelmat, sydänsairaudet ja autoimmuunisairaudet puhkeavat suhteellisen myöhään, minkä vuoksi pentueen teettäminen vanhempana, 4-5 vuotiaana, on suositeltavaa.

Terveyskyselyistä 2010 ja 2015 saaduista vastauksista ilmenee 134 nartun ikä ensimmäisen pentueen aikaan. Paras lisääntymisikä olisi 3-4 vuotiaana, yli 5-vuotiailla riski ongelmiin tiineyden ja synnytyksen aikana alkaa kasvaa. 6- ja 7-vuotiaita ensisynnyttäjiä on tilastollisesti vähän, joten luvut eivät välttämättä ole kuin suuntaa-antavia, mutta prosentuaalisesti nartun ensimmäisen pentueen teettäminen yli 6-vuotiaana olisi selvästi riskialttiimpaa. Narttujen, joilla ei ollut ongelmia lisääntymisessä, keski-ikä oli 6 kuukautta alhaisempi kuin nartuilla, joilla ilmeni ongelmia.

Terveyskyselyiden 2010 ja 2015 ensisynnyttäjät:

Yhteensä 134	*Ei ongelmaa 131 (77%)*	*Ongelmia 31 (23%)*	*Osuus ongelmaisista*
Keski-ikä	*4v 10kk*	*5v 4kk*	
5-vuotiaita 36	26 (67,7%)	10 (27,7%%)	32,3%
6-vuotiaita 20	13 (65%)	7 (35%)	22,6%
7-vuotiaita 9	5 (55,6%)	4 (44,4%)	12,9%
			Yhteensä 67%

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Saluki on yleisesti ottaen terverakenteinen koira, jolla ei katsota olevan sellaisia anatomisia piirteitä, jotka altistaisivat sairauksille tai lisääntymisongelmille.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Rodussa yleisimmin esiintyvät terveysongelmat ovat kasvaimet, sydänsairaudet ja immuunijärjestelmän ongelmat. Näissä kaikissa on vähintään perinnöllinen alttius, ja niitä tulee vastustaa jalostuksen keinoin.

Jalostuskoirien sydämen tila tulee tutkia ultraäänitutkimuksella. Pelkkä kuuntelu ei riitä, sillä esimerkiksi dilatoiva kardiomyopatia kehittää sivuäänen vasta taudin myöhäisessä vaiheessa, jos silloinkaan. Salukikerho on julkaissut ultraustuloslistaa omilla kotisivuillaan. Listalla on tällä hetkellä 270 koiran tulokset, mutta ultrattuja tiedetään olevan vielä enemmän. Tulosten lähettäminen listalle on vapaaehtoista, mutta saluki-ihmiset ovat olleet kiitettävän avoimia ja aktiivisia tulosten toimittamisessa. Sydänultratutkimusten tultua virallisiksi tulokset löytyvät Kennelliiton jalostustietokannasta.

On hyvä muistaa, että sydämen ultraäänitutkimus kertoo vain koiran sydämen senhetkisen tilanteen. Puhdas tulos ei tarkoita sitä, etteikö koira voisi myöhemmin sairastua sydänsairauteen. Rotujärjestö suosittelee, ettei tutkimus olisi astutushetkellä vuotta vanhempi.

Salukeista on koirien geenitutkimusryhmän biopankissa yli 800 näytettä. Salukikerhon tukemana ja kannustamana suomalaiset salukikasvattajat sekä -harrastajat ovat osallistuneet aktiivisesti Hannes Lohen koirien geenitutkimusryhmän tekemään DLA-haplotyyppikartoitukseen. Tavoitteena on ollut selvittää autoimmuunitautien yhteyttä kyseiseen geenialueeseen. Näytteitä sairastuneista salukeista/sairaustyyppi ei kuitenkaan ole saatu riittävästi, jotta lopullisia johtopäätöksiä yhteydestä DLA-alueen ja sairastumisten välille olisi voitu vetää. Yhteys on pystytty kuitenkin todistamaan monilla muilla roduilla. Moni salukikasvattaja hyödynsi DLA-haplotyyppien testausta yhdistelmän monimuotoisuuden varmistamiseksi, mutta koska DLA-haplotyyppimäärityksiä ei ole enää kaupallisesti saatavilla, ko. testausta ei voida tällä hetkellä hyödyntää. Salukikerholla on kotisivuillaan kattava, 197 koiran DLA-haplotyyppitiedot sisältävä taulukko, jota ei myöskään päästä nyt hyödyntämään. Itävaltalainen Feragen-laboratorio tekee haplotyyppimäärityksiä. Salukikerhon jäsenille on neuvoteltu jäsenetuhinta eli testiä voi ja kannattaa hyödyntää jalostuksessa.

Vakavasti sairaat koirat on automaattisesti jätettävä jalostuksen ulkopuolelle. Sen sijaan jättämällä kaikkien sairastuneiden sisarukset pois jalostuksesta menetettäisiin populaatiokooltaan pienessä rodussa liikaa jalostusmateriaalia, ja edessä saattaisi olla uusia ongelmia. Rotujärjestön jalostussuosituksissa kehotetaan välttämään sellaisten koirien yhdistämistä, joiden takana on samoja ongelmia. Tätä ohjenuoraa kasvattajien tulisi käyttää yhdistelmiä suunnitellessa, jolloin todennäköisyys pentujen sairastumiseen pienenee.

Pienessä rodussa on haastavaa ylläpitää riittävää tehollista populaatiokokoa. Suku- ja linjasiitoksen suosio on kuitenkin vähentynyt ja jalostusmateriaalin käyttö laajentunut. Tuttujen sukujen käyttö koetaan turvalliseksi, sillä niiden terveystilanne on usein hyvin tiedossa. Vieraiden sukujen käyttö lisää parhaassa tapauksessa geneettistä monimuotoisuutta, mutta niiden terveyshistorian tuntemus saattaa olla puutteellista, jolloin populaatioon saattaa tulla uusia ongelmia.

Jalostuksessa on tähdättävä terveisiin, hyväluonteisiin, vietikkäisiin, rotumääritelmän mukaisiin koiriin. Tähän päämäärään ei päästä keskittymällä vain monimuotoisuuteen, terveystutkimustuloksiin, käyttötuloksiin tai ulkonäköön, vaan jalostusvalinnoissa on pohdittava näitä kaikkia.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Säde Hohterin rotumääritelmän selitykset kursiivilla.

Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry

SALUKI (SALUKI)

Ryhmä: 10 FCI:n numero: 269
Hyväksytty: FCI 29.11.2000 SKL-FKK 15.12.2001
Alkuperä: Lähi-Itä Vastuu: FCI

KÄYTTÖTARKOITUS: Näkönsä avulla metsästävä koira.

Saluki on arabien metsästyskoira "El Hor" ja sen tulee olla riittävän kestävä ja nopea saavuttaakseen ja tappaakseen saaliinsa sekä upottavan aavikon hiekassa että kivikkoisessa vuoristossa.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Salukeja on useita tyyppejä, mikä on toivottua ja rodulle tyypillistä. Syy tyyppivaihteluun löytyy salukin erityisasemasta arabi-perinteessä sekä Lähi-idän suunnattomasta alueesta, missä salukia on käytetty metsästyskoirana tuhansien vuosien ajan. Alkuaan kullakin heimolla oli salukeja, jotka sopivat metsästämään parhaiten juuri oman alueen riistaa. Lähi-idän tapojen mukaan salukeja ei ostettu eikä myyty vaan niitä lahjoitettiin kunnioituksenosoituksena. Siten eurooppalaisille lahjoitetut ja Eurooppaan tuodut salukit tulivat hyvin erilaisista maasto- ja ilmasto-olosuhteista ja olivat siksi myös erilaisia. Ison-Britannian rotumääritelmä vuodelta 1923 oli ensimmäinen virallinen eurooppalainen salukin rotumääritelmä, ja se oli laadittu kattamaan kaikki nämä alkuperäiset tyypit.

YLEISVAIKUTELMA: Kokonaisuus ilmentää jaloutta ja sopusuhtaisuutta sekä suurta nopeutta ja kestävyyttä yhdistyneenä voimaan ja aktiivisuuteen. Sileäkarvainen muunnos on muutoin samanlainen kuin pitkäkarvainen mutta ilman hapsuja.

Saluki on kaunis keskikokoinen vinttikoira, jolla on hyvä sukupuolileima ja mittasuhteiltaan se on hieman korkeuttaan pidempi verrattuna sukulaisrotuihin sloughiin ja azawakhiin, jotka molemmat ovat mittasuhteiltaan neliömäisempiä ja niukemmin kulmautuneita.

Vinttikoiramaisuudestaan ja suhteellisen sirosta rakenteestaan huolimatta saluki on vahva, jäntevä, lihaksikas ja tasapainoinen kokonaisuus - olematta kuitenkaan liian raskas tai hento. "Moderate - grace - symmetry" ovat avainsanat kuvailemaan salukin kokonaisuutta.

Saluki on sulavalinjainen ja sen lihaksisto on vinttikoiralle tyypillinen pitkänomainen - pyöreät lihakset eivät ole salukille rodunomaiset. Varsinkin käyttöluokassa loppukesästä kilpailevat salukit saattavat olla liiankin hyvässä lihaskunnossa näyttelyitä ajatellen ja siksi liikkuvat jäykästi.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Rungon pituus (mitattuna lapaluun kärjestä istuinluun kärkeen) on suunnilleen sama kuin säkäkorkeus, vaikkakin koira usein vaikuttaa pitemmältä kuin mitä se itse asiassa on.

Ensivaikutelman tulee muodostaa mielikuva korkearaajaisesta koirasta eli raajakorkeus on aina suurempi kuin rungon syvyys. Salukin mittasuhteisiin vaikuttaa myös hapsutuksen runsaus.

KÄYTTÄYTYMINEN/LUONNE: Pidättyväinen vieraita kohtaan mutta ei hermostunut eikä aggressiivinen. Arvokas, älykäs ja itsenäinen.

Salukin luonteen voisi tiivistää kolmeen perusominaisuuteen - itsenäinen, pidättyväinen vieraita kohtaan ja voimakkaasti metsästysviettinen, mikä parhaiten tulee esiin koiran innokkuudessa ajaa takaa kaikkea liikkuvaa.

Saluki on yksi itsenäisemmistä koiraroduista ja sen luonnetta on varmasti helpointa verrata kissaan - näyttelykehässä se saattaa vaikuttaa välinpitämättömältä ja nuoret koirat joskus jopa hieman ujoilta.

Aggressiivisuus on hyvin epätyypillistä salukeille.

PÄÄ: Pitkä ja kapea, kokonaisuudessaan jalo.

Vaikkakin pää on pitkä ja kapea, on se kuitenkin kallo-osasta leveämpi korvien välistä verrattuna borzoin päätyyppiin. Ylhäältä katsottuna pää on aina kiilanmuotoinen ts. pidempi tai lyhyempi kiila ja kapenee tasaisesti kirsua kohti. Myös kuononselkä on suora ei "roman-nose" eikä kovera, kuono-osa on vähintään yhtä pitkä kuin kallo-osa tai hieman pidempi. Kuono-osan tulee olla täyteläinen myös silmien alta.
KALLO-OSA: Kohtuullisen leveä korvien välistä, ei kupera.

Kallon ja kuononlinjat ovat mahdollisimman yhdensuuntaiset. Kallo-osa on tasainen ja levein korvien kohdalta - nuorilla koirilla voi joskus olla korostuneet otsaluut pään ollessa vielä kesken kehityksen. Pyöreä, takaluisu tai kapea kallo-osa on virheellinen. Niskakyhmy voi joillakin yksilöillä olla korostunut.

OTSAPENGER: Vähäinen.

Vain vähäinen, mutta kuitenkin selvästi havaittavissa - ei pitkä matala eikä liian korostunut otsapenger.

KIRSU: Musta tai maksanruskea.

Kirsun väri vaihtelee vuodenaikojen mukaan ja talvella Suomen ilmastosta johtuen saattaa kirsu vaaleilla koirilla olla jopa vaaleanpunainen ja grizzleillä joskus juovikas. Haalistuneilla väreillä myös kirsupigmentti on aina haalistunut, mutta maksanvärinen pigmentti voi olla myös kullan- ja kermanvärisillä.

LEUAT/HAMPAAT/PURENTA: Hampaat ja leuat ovat vahvat. Säännöllinen, täydellinen ja täysihampainen leikkaava purenta.

Puutteellinen alaleuka on tänä päivänä monen salukin ongelma ja siihen tulee myös arvostelussa kiinnittää huomiota. Alaleuan tulee siis olla riittävän vahva ja kuono-osa ei saa olla suippo.

Huulet ovat kuivat ei riippuvat eikä löysät.

Tiivis ja täysihampainen (42 hammasta) purenta - hampaat ovat voimakkaat. Pentuluokan koirilla voi purennassa olla väljyyttä, joka normaalisti tiivistyy iän myötä. Hammaspuutoksia tai kulmahampaiden asentovirheitä esiintyy vain harvoin, näistä tulee kuitenkin mainita arvostelussa samoin kuin väljistä purennoista.

SILMÄT: Väriltään tummasta pähkinänruskeaan; kirkkaat, suuret ja soikeat; eivät ulkonevat. Ilme on arvokas ja lempeä, katse uskollinen ja etäinen.

Silmien tulee olla melko suuret ja ovaalinmuotoiset ja tyypillisen itämaisen ilmeen levossa lempeä ja kauas katsova - innostuneena ilmeessä on terävyyttä ja valppautta. Silmät eivät koskaan saa olla pienet tai pyöreät tai kolmikulmaiset.

Silmien väri vaihtelee karvapeitteen mukaisesti tummasta vaaleanruskeaan ja suklaanruskeilla salukeilla silmät ovat yleensä meripihkankeltaiset. Vilkkuluomen tulee olla hyvin pigmentoitunut ja vaaleat vaikuttavat ilmeeseen epäedullisesti.

KORVAT: Pitkät ja liikkuvaiset, ylös kiinnittyneet ja kallonmyötäisesti riippuvat. Korvalehteä peittää pitkä, silkinhieno karva.

Korvat ovat korkealle kiinnittyneet ja erittäin liikkuvaiset kuvastaen hyvin koiran mielialaa - oikeastaan korvat eivät koskaan voi olla liian ylöskiinnittyneet. Alas kiinnittyneet korvat eivät ole toivottavat eivätkä koskaan ole niin ilmeikkäät ja saavat myös kallo-osan vaikuttamaan pyöreältä.
Korvalehden tulee ylettyä vähintään suupieleen eteen vedettynä. Korvahapsutuksen pituus vaihtelee usein myös värityksen mukaan esim. musta-grizzleillä ja black&silvereillä on usein jopa "afgaanimaiset" korvahapsut ja muun värisillä niukemmat. Hapsutuksen pituudella ei ole vaikutusta palkintosijaan, tärkeämpää on oikea silkinhieno karvanlaatu. Sileäkarvaisella salukilla ei luonnollisesti ole myöskään korvahapsutusta vaan karvapeite on samanlainen kuin rungossa.
Alkuperämaiden salukeilla tavataan toisinaan myös typistettyjä korvia, mutta ne eivät voi kilpailla Suomessa näyttelysääntöjen mukaan.

KAULA: Pitkä, jäntevä ja lihaksikas.

Kaulan pituus on tasapainossa kokonaisuuden kanssa - hyvin lihaksikas ei ohut. Sivulta katsottuna niskalinja on hieman kaareutunut ja kurkunlinja suora. Kaula kiinnittyy lapoihin ja ylälinjaan sulavasti ilman terävää kulmaa.

RUNKO

SELKÄ: Melko leveä.

Lihaksikas ylälinja kaartuu kevyesti sarvennaisia kohti, mikä on tärkeää laukkaavalle koiralle. Täysin suora tai voimakkaasti köyristyvä ylälinja ei ole oikein. Sään takana oleva

"dippi" on täysin hyväksyttävä ja tämä on osattava erottaa virheellisestä notkoselkäisestä koirasta.

LANNE: Lihaksikas ja hieman kaareva.

Lanneosa on kevyesti kaartuva, leveä, vahva ja lihaksikas - ei liian pitkä ei köyry eikä tasainen.

LANTIO: Sarvennaiset ovat kaukana toisistaan.

Lantio on pitkä ja loivasti laskeutuva.
Laskeva ylälinja, missä sarvennaiset ovat säkää matalammalla ei ole lainkaan tyypillinen salukille. Sarvennaisten väli on leveä (noin neljä sormea) ja voivat olla näkyvillä - mikäli sarvennaiset ovat hyvin korostuneet, on saluki yleensä liian laihassa kunnossa ja mikäli niitä ei tunnu, on koira liian lihava.

RINTAKEHÄ: Syvä, pitkä ja suhteellisen kapea, ei tynnyrimäinen eikä litteä.

Saluki on edestä suhteellisen kapea ja eturaajojen väli on noin kämmenen leveys. Eturinta ei ole liian korostunut eikä missään tapauksessa pulunrinta. Sivulta rintakehä ulottuu korkeintaan kyynärpäiden tasolle ja sen tulee olla myös tarpeeksi pitkä.

ALALINJA JA VATSA: Vatsaviiva on selvästi kuroutunut.

Alalinja kuroutuu vinttikoiralle tyypillisesti

HÄNTÄ: Pitkä ja alas kiinnittynyt, luonnollisesti kaareutunut. Hännän alapuolella on pitkät, silkinhienot hapsut, jotka eivät ole tuuheat. Aikuisen koiran häntä ei nouse selkälinjan yläpuolelle muulloin kuin leikeissä. Hännänpään tulee ulottua vähintään kintereeseen.

Häntä toimii juostessa peräsimenä tasapainottamassa liikkeitä ja siksi on tärkeää, että häntä on pitkä, vähintään kintereisiin ulottuva. Hännän kantotapa riippuu koiran luonteesta ja nuori, leikkisä koira tai "isotteleva" uros nostaa yleensä hännän selkälinjan yläpuolelle, mikä on täysin sallittua.

Häntähapsutuksen pituus vaihtelee suuresti ja epätoivotun tuuheat tarkoittavat "pensasmaista" tai "ketunhäntä" häntäkarvoitusta.

RAAJAT
Salukin raajaluusto on litteä = kapea edestä katsottuna ja leveä sivusta katsottuna, ei koskaan pyöreä.

ETURAAJAT

LAVAT: Viistot, taakse sijoittuneet ja lihaksikkaat, eivät raskaat.

Lavat ovat viistot vinttikoiratyyppiselle rodulle. Raskaat lavat salukilla ovat vakava virhe ja yleensä silloin koko koira on liian eturaskas ja leveä.

OLKAVARRET: Suunnilleen lapaluiden pituiset ja niihin nähden hyvin kulmautuneet.
Olkavarret ovat pitkät

KYYNÄRVARRET: Pitkät ja suorat kyynärpäästä ranteeseen.
Kyynärpäät eivät saa painua rintakehän alla yhteen, jolloin koira seisoo "ranskalaisittain". Ne eivät myöskään saa kääntyä ulospäin niin että koira seisoisi varpaat sisäänpäin.

VÄLIKÄMMENET: Vahvat ja joustavat, hieman viistot.

Ranteiden jousto on erittäin tärkeää vinttikoiralle - ranteet eivät ole pystyt tai jäykät eivätkä painuneet.

KÄPÄLÄT: Kohtalaisen pitkät, eivät hajavarpaiset mutta eivät myöskään kissankäpälät; varpaat ovat pitkät ja hyvin kaareutuneet. Käpälät ovat kokonaisuudessaan vahvat ja joustavat; varpaiden välit ovat hapsuiset.

Käpälät ovat malliltaan tiiviit jäniksenkäpälät, litteät hajavarpaiset käpälät ovat vakava virhe. Salukille on tyypillistä seisoessaan kääntää hiukan käpäliä ulospäin kuin seisoa varpaat sisäänpäin.

TAKARAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Takaraajat ovat vahvat ja ilmentävät laukka- ja hyppyvoimaa.

Takaraajat ovat vain hieman voimakkaammin kulmautuneet kuin eturaajat. Muodissa oleva ylikulmautunut takaosa, missä sääri on pidempi ei ole tehokas - salukin takaraajat eivät ole niin pitkät kuin afgaanilla.

REIDET JA SÄÄRET: Hyvin kehittyneet.

Leveät ja lihaksikkaat, reidet ja sääret yhtä pitkät tai sääri vain n 1cm pidempi. Myös takaraajojen lihaksisto on litteä.
POLVET: Kohtuullisesti kulmautuneet.

KINTEREET: Matalat.

KÄPÄLÄT: Kuten etukäpälät.

LIIKKEET: Ravissa sulavat, sujuvat ja vaivattomat. Keveät ja joustavat, niissä on sekä pituutta että työntövoimaa. Liikkeet eivät ole korkeat (ns. hackney-liikkeet) eivätkä raskaat.

Salukin liikkeitä arvostellessa tulee muistaa, että sen alkuperäiseen käyttötarkoitukseen parhaiten soveltuva liikuntamuoto on laukka, ei ravi. Ravissa saluki liikkuu kevein ja vaivattomin kuitenkin maatapeittävin askelin ja vauhdin kasvaessa raajat astuvat rungon alla samalle viivalle.

Edestakaisia liikkeitä arvostellessa tulee huomioida rotumääritelmän vaatimus joustosta ja keveydestä - saluki ei koskaan liiku edestä terrierimäisen jäykin eikä levein liikkein. Takaliikkeet eivät myöskään ole leveät ja jäykät. Koiria kannattaa liikuttaa kehässä enemmän kuin yksi kierros oikean rytmin ja tasapainon saavuttamiseksi.

Liikkeitä ei tule arvostella liian kovassa vauhdissa, joka pilaa tyylikkyyden ja joustavuuden - kyseessähän ei ole juoksukilpailu! Esittäjien tulisi huomioida erikokoisia koiria esittäessään kullekin yksilölle sopiva nopeus.

Saluki kantaa päätään liikkeessä tyylillä muodostaen kauniin linjan kirsusta hännänpäähän - sitä ei "hirtetä" seistessä eikä liikkeessä, vaan salukia tulee liikuttaa löysällä hihnalla.

KARVAPEITE

KARVA: Sileää ja laadultaan pehmeän silkkistä. Hapsutusta on etu- ja takaraajojen takaosassa, aikuisilla koirilla sitä voi olla myös kaulan alapuolella. Pennuilla voi olla vähäistä villavaa hapsutusta reisissä, säärissä ja lavoissa. Sileäkarvaisella muunnoksella ei ole hapsutusta.

Salukin karvapeitteen laadussa ja runsaudessa on paljon vaihtelua alkuperäisistä olosuhteista riippuen ja tämä on täysin hyväksyttävää - sileäkarvaisen salukin karvapeite eroaa kuitenkin täysin "niukasti hapsuttuneesta" salukista.

Pennut ja nuoret salukit voivat olla kokonaisuudessaan hyvin karvaisia ja nuorilla salukeilla voi olla pitkä karkeaa karvaa selällä. Sileä ja silkinhieno karva tuuhenee iän ja vuodenaikojen mukaan Suomen ilmastossa - samoin koiralla voi olla runsaasti tiheää pohjavillaa.
Karvapeitettä ei trimmata eikä leikata sähkökoneella - mikäli siistimistä tehdään, tulee sen olla mahdollisimman huomaamatonta. Ei siis koneella ajeltuja kauloja tai vatsalinjoja eikä leikattuja viiksi- tai kulmakarvoja. Sileäkarvaisille salukeille voi kasvaa häntään karkeaa hapsukarvaa ja tämä voidaan siistiä ennen näyttelyä.

VÄRI: Kaikki värit ja väriyhdistelmät ovat sallittuja. Juovikkuus (brindle-väri) ei ole toivottua.

Hyvin erilaiset värit ja niiden yhdistelmät ovat salukeille tyypillisiä: "hyvä saluki ei voi olla huonon värinen"
KOKO

SÄKÄKORKEUS: Uroksilla keskimäärin 58-71 cm, nartut ovat suhteellisesti pienempiä.
Kokovaihtelut rodussa ovat suuret, koska rotua on esiintynyt laajoilla alueilla erilaisissa olosuhteissa ja salukeja on käytetty erilaisen riistan metsästykseen.
Pieni ei välttämättä ole mitätön eikä suuri se oikea - tärkeintä on jalouden ja tasapainon säilyminen. Ylisuuria yksilöitä ei kuitenkaan tule näyttelyssä suosia rotutyypin kustannuksella.

Tärkeintä arvostelussa on rodunomaisuus ei koko - on näyttelyitä joissa paras uros on ollut säkäkorkeudeltaan yhtä suuri tai jopa hieman pienempi kuin paras narttu.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET: Vihaisuus ja sairaalloiset piirteet.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivestä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Iso-Britanniaan 1900-luvun alussa tuodut ensimmäiset salukit olivat kotoisin maantieteellisesti laajalta alueelta ja erilaisista maasto-olosuhteista, joten rotumääritelmä laadittiin hyvin sallivaksi eri tyyppien suhteen. Tuhansia vuosia vanha rotutyyppi on säilynyt kohtalaisen hyvin: varhaiset tuonnit eivät erottuisi nykysalukien seasta. Nykyisin tapaa kuitenkin myös 'show-koiramaista' liioittelua: pidempiä ja pystympiä kauloja, hyvin voimakkaita takakulmauksia ja pitkiä sääriä sekä suoria, jopa laskevia selkälinjoja.

Rotumääritelmä ei sisällä vaatimuksia, jotka altistavat koiran hyvinvointiongelmille. Päinvastoin, rotumääritelmässä korostetaan kohtuullisuutta, kuitenkin vinttikoirille tyypilliseen tapaan.

Saluki on rotuna useita vuosituhansia vanha. Tehtävämme on säilyttää rotu sellaisena kuin se on kautta aikain ollut. Salukien jalostuksessa keskeisenä tavoitteena on ollut, on yhä edelleen ja tulee olla "dual purpose" –saluki, toisin sanoen ulkomuodoltaan rotumääritelmän mukainen koira, jolla on rodulle tyypilliset metsästysominaisuudet.

Jos rotumääritelmän tulkinnassa on epävarmuutta, on palattava niihin koiriin, jotka ovat olleet mallikoirina ensimmäistä rotumääritelmää laadittaessa Englannissa v. 1923. Hyvä esimerkki on kenraali Lancen Damaskoksesta tuoma bl/t uros Ch Sarona Kelb (s. 1919), joka myös esiintyy useaan kertaan useimpien suomalaisten ja länsimaisten salukien sukutauluissa.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Vuosina 2008 - 2017 Suomessa rekisteröityjen salukien näyttelytulokset on eritelty taulukossa 27. Tuloksiin ei ole laskettu epävirallisia, esimerkiksi pentuluokan näyttelykäyntejä. Huomion arvoista on, että tarkasteluun otetuista salukeista kaikki eivät ole saavuttaneet vielä valioitumiseen vaadittavaa 2 ikävuotta. Taulukossa on huomioitu kunkin koiran paras näyttelytulos ja valiot ovat Suomen muotovalioita. Laskelmissa on 1.9.2018 mennessä Kennelliiton tietokantoihin merkityt näyttelyt.

Taulukko 27. *Laatuarvosanat ja valioituneet koirat (% näyttelyssä käyneistä)*

Valioksi	199	29,35 %
ERI	567	83,63 %
EH	92	13,57 %
H	16	2,36 %
T	2	0,29 %
EVA	1	0,15 %
Hyl.	0	0,00 %

Salukiharrastajat ovat innokkaita näyttelyharrastajia. Tarkastelujaksolla rekisteröintejä on yhteensä 926 ja näyttelytulos 678 eri koiralla, eli 73,22 %:lla rekisteröidyistä. Määrä on kasvanut edellisestä tarkastelusta 1,2 prosenttiyksikköä. Vuosina 2008 - 2017 rekisteröidyistä salukeista on laatumaininnan erinomainen saanut lähes 84 %, mikä on erinomainen tulos. Suomen muotovalion arvon on saanut lähes 30 % näyttelyissä käyneistä, mikä on n. 3 prosenttiyksikön nousu edelliseen tarkastelujaksoon verraten. Kaikkiaan näyttelyissä on valioitunut 231 eri yksilöä, jos huomioidaan Suomen

muotovalioiden lisäksi Kennelliiton tietokantaan ilmoitetut pelkästään ulkomailla valioituneet.

21 eri koiraa on saanut joskus maininnan EVA. Yksi saluki on saanut vain EVA:n, ei muuta tulosta. Arvosanaksi on annettu hylätty yhteensä 4 eri kertaa 3 eri salukille. Näistä jokainen on käynyt useamman kuin kerran näyttelyssä ja saanut myös paremman laatuarvostelumaininnan, joten hylättyjä ei näy taulukossa. Laatumainintojen hyvä ja tyydyttävä määrä on pysynyt lähes ennallaan ollen alle 3 %, mikä ei varsinaisesti anna aihetta huoleen eikä jalostussuositusten päivittämiseen. Taulukossa 27b on vertailun vuoksi edellisen tarkastelujakson tulokset.

Taulukko 27b. *Laatuarvosanat ja valioituneet koirat vuosina 2003 –2012 rekisteröidyistä (% näyttelyssä käyneistä)*

Valioksi	149	26,3 %
ERI	474	83,6 %
EH	74	13,1 %
H	16	2,8 %
T	3	0,5 %

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Saluki on karussa maastossa metsästävä juoksija, työkoira, jonka rakenne kykenee ilmiömäisiin suorituksiin kivikoissa, pensaikoissa ja muissa haastavissa maastoissa. Sen ei ole tarkoitus olla näyttävä koira. Salukin rotumääritelmä kuvailee hyvin tarkoituksen-mukaisen, funktionaalisen koiran. Suomalaisten salukien nykyinen rakenne mahdollistaa käyttötarkoituksen.

Salukin tulee olla voimakas, muttei raskas. Luuston tulee olla litteä, eikä rintakehä saa olla tynnyrimäinen. Etuosan ja takaosan tulee olla tasapainossa ja takaosan tulee olla vahva ja lihaksikas. Leveä reisi, matala kinner ja oikeat mittasuhteet reiden ja säären välillä maksimoivat takaosan vipuvoiman. Toiminnallisen koiran ylälinja on kevyesti lanteen kohdalta kaartuva, ei laskeva eikä lautasuora. Lavat ovat hyvin taakse asettuneet. Käpälät ovat pitkät ja polkuanturat vahvat. Ranteiden tulee joustaa, jotta ne kestävät rasituksen. Kaula on lihaksikas ja vahva eikä liian ohut. Leuat ovat riittävän vahvat. Liikkeet ravissa ovat ennen kaikkea vaivattomat ja joustavat.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Saluki on rakenteeltaan terve rotu. Rodussa on kuitenkin raportoitu ulkomailla jonkin verran lonkkaniveldysplasiaa ja Suomessa osteokondroosia ja spondyloosia. Tapaukset ovat yksittäisiä, mutta tilannetta on syytä seurata. Suomessa salukeja on vuosikymmenten varrella lonkkakuvattu ainakin 37 kpl, mutta varmaa tilastoa ei ole käytettävissä. Näiden joukossa on ollut useita esi-isiä, jotka esiintyvät edelleen sukutauluissa. Kaikilla on ollut terveet lonkat.

Salukien ulkomuodollinen taso on Suomessa hyvä, erinomaisen laatumaininnan on saanut 84 % näyttelyissä käyneistä salukeista. Vielä 1990-luvulle tultaessa salukit olivat Suomessa hyvin tasalaatuisia tyypiltään, mutta tuontikoirien ja ulkomaisten koirien käytön myötä myös ulkomuotoon on tullut vaihtelua. Tyypiltään arkisemmat, mutta terve-rakenteiset koirat eivät

ole ongelma. Rodussa ilmeneviä ei-toivottuja, jalostuksessa vältettäviä piirteitä ovat muun muassa epätyypilliset silmät ja ilmeet, heikot alaleuat ja löysät purennat, alaskiinnittyneet korvat, liian kapeat tai liian raskaat päät, ylipitkät ohuet kaulat, suorat etuosat, suorat, joustamattomat välikämmenet, kissankäpälät, raskaat/pystyt lavat, suorat ja/tai laskevat selkälinjat, jyrkät tai lyhyet ristit, ylikulmautuneet takaraajat, 'pyöreä' raajaluusto, reiden ja säären väärät mittasuhteet sekä tyypin raskaus. Perinteisesti salukit, ja yleensä vinttikoirat, ovat olleet suorahkoja edestä, mutta taka-osa on ollut vahva, mikä mahdollistaa tarvittavan nopeuden ja ketteryyden. Koira, joka on raskas ja suora edestä sekä ylikulmautunut takaa, joutuu tekemään paljon töitä liikkeessä. Tämä voi olla näyttävän näköistä, mutta erittäin kuluttavaa koiralle ja silloin salukille ominainen kestävyys kärsii. Myös lyhyet ja jäykät liikkeet ovat epätyypillisiä. Salukin liikkeet ovat ennen kaikkea vaivattomat, keveät ja joustavat. Rodunomaisiin liikkeisiin tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Askeleessa tulisi olla sekä pituutta että työntövoimaa, mutta pelkkä pituus ilman joustoa ja keveyttä ei riitä tekemään liikkeestä rotutyypillistä.

Hyvärakenteinen saluki kestää aikaa, sen rakenne ei romahda, vaikka vanhuus koittaa.

Ulkomuodon osalta ei ole tapahtunut suuria muutoksia suuntaan tai toiseen, ongelmat ovat pysyneet samoina.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Perinteisiä virallisia terveystarkastuksia ei ole salukeilla paljon tehty, joten taulukon tuloksista ei voi tehdä johtopäätöksiä. Silmätarkastuksia on tehty jonkin verran, ja niitä on myös syytä jatkaa. Jalostustoimikunta on järjestänyt ja tulee järjestämään joukkotarkastuksia.

Sydämen ultraäänitutkimuksia on alettu tehdä salukeille enemmän vasta vuodesta 2011 lähtien, joten 270 tutkittua salukia on erinomainen saavutus. Luvusta tiedetään puuttuvan useita koiria, joten todellinen tutkittujen määrä on vielä suurempi. Tutkituista käytetyimpien urosten jälkeläisiä on 54 kpl (20,0 %) ja käytetyimpien narttujen jälkeläisiä 89 kpl (32,0 %). Salukien pentumäärillä prosenttien laskeminen ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista. Osa jälkeläisistä on vielä niin nuoria, ettei niitä ole vielä kannattanut tutkia. Tulevaisuudessa tutkittujen määrä tulee mitä todennäköisimmin nousemaan. Taulukoiden 30 ja 31 perusteella aihetta sydänultratutkimuksiin on, varsinkin kun muistetaan, että nuorena äkillisesti kuolleet eivät näy tilastossa.

Taulukko 28a. *Urosten jälkeläistilasto, jälkeläiset rekisteröity 2008-2017, mukana urokset, joilla on vähintään 10 jälkeläistä.(Tilanne 3.3.2019)*

	Uros	Synt.	Rekisteröity tilastointiaikana 2008 - 2017		Lonkat				Kyynärnivelet				Polvet				Silmät			
			Pentueet	Pennut	Tutkittu	Sairas	Tutkittu%	Sairas%	Tutkittu	Sairas	Tutkittu%	Sairas%	Tutkittu	Sairas	Tutkittu%	Sairas%	Tutkittu	Sairas	Tutkittu%	Sairas%
1	ELAMIR CLASSIC SOUVENIR	2011	3	27	1	0	4%	*	1	0	4%	*	0	0	0%	*	1	0	4%	0%
2	KURIIRIN EMPEDOR MAY	2005	3	20	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	1	0	5%	0%
3	EL HAMRAH CHASON-SHIR	2006	3	19	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	5	2	43%	22%
4	KHRONOS MIN AL ASIFE	2011	2	17	1	0	6%	*	1	0	6%	*	1	0	6%	*	5	1	16%	33%
5	BA'SHAAHIN AL NOUSHAFARIN	2011	2	16	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	4	1	22%	25%
6	ZARABIS MALCOLM	2003	2	15	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	5	0	31%	0%
7	TAZILLAH IRAIYAVAN	2007	2	14	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	3	0	20%	0%
8	TAZILLAH OMAR KAMRAN	2003	2	14	1	0	7%	*	1	0	7%	*	0	0	0%	*	2	1	14%	50%
9	TAZILLAH LATIF FARRUKH	2005	3	13	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	7	0	54%	0%
10	QIRMIZI JERICHO	2007	2	13	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	1	0	8%	0%
11	QASHANI SHAHIN AL-HASA	2007	2	13	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	1	0	8%	0%
12	AMDJAD AV MIN TERA	2010	2	13	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	2	0	15%	0%
13	DADAELIS NILE OF TAZILLAH	2004	2	12	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	6	1	50%	8%
14	DAHAQIN ADABI ATIL	2006	2	12	0	0	0%	*	0	0	0%	*	1	0	8%	*	0	0	0%	0%
15	MAZRA'E GANGALL NASHVILLE TENNESSE	2011	1	12	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	0%
16	KHIVA'S HOT STUFF	2006	4	11	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	2	0	20%	0%
17	KHATTAF	2004	2	11	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	3	0	18%	0%
18	YASHARS BAHDJAN IBN BASIR	2007	2	11	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	3	0	27%	0%
19	TAZILLAH DARIUS	2012	2	11	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	0%
20	NON SERVIAM ANUNG UN RAMA	2008	2	11	1	0	9%	*	1	0	9%	*	0	0	0%	*	4	2	36%	18%
21	KHALILS ABU SHAMAH	2011	1	10	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	2	0	20%	0%
22	SHOKRAN ATARQ	2013	1	10	1	0	10%	*	1	0	10%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	0%
23	TAZILLAH LAYLIM LAMARR	2005	1	10	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	1	1	10%	10%

***Taulukko 28.** Urosten jälkeläistilasto, jälkeläiset rekisteröity 2003-2012, mukana urokset, joilla on vähintään 10 jälkeläistä.*

Uros		Synt.	Pentueet	Pennut	2. polvessa	Lonkat				Kyynärnivelet				Polvet				Silmät			
						Tutkittu	Sairas	Tutkittu%	Sairas%	Tutkittu	Sairas	Tutkittu%	Sairas%	Tutkittu	Sairas	Tutkittu%	Sairas%	Tutkittu	Sairas	Tutkittu%	Sairas%
1	TASIA EMINENCE	2003	4	24	72	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	4	0	17%	0%
2	KURIIRIN EMPEDOR MAY	2005	4	24	2	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	1	0	4%	*
3	DADAELIS NILE OF TAZILLAH	2004	4	21	17	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	9	2	43%	22%
4	KURIIRIN DOLEZAL DEVERRE	2001	3	19	12	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	3	1	16%	33%
5	AZIZ VAREDAT	2004	3	18	10	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	4	1	22%	25%
6	ZARABIS MALCOLM	2003	3	16	10	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	4	0	25%	0%
7	TAZILLAH QAHIR SANAM	2000	2	15	12	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	3	0	20%	0%
8	AZIZ QAHRAMAN	2000	2	13	2	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*
9	QIRMIZI JERICHO	2007	2	13	0	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*
10	TAZILLAH LATIF FARRUKH	2005	3	13	0	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*
11	FIRUZA AWN IMPUUMA OF ANNWN	2004	2	12	18	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	3	0	25%	0%
12	DAHAQIN ADABI ATIL	2006	2	12	0	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	2	0	17%	0%
13	KHATTAF	2004	2	11	4	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*
14	IDAN ATIQ RAFIQ	2002	2	11	1	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*
15	KHIVA'S HOT STUFF	2006	4	11	7	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	2	0	19%	0%
16	CARAVAN SAHM AL ASARAFI	2003	2	10	0	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	2	0	20%	0%
17	NORDWART IXION	1997	1	10	0	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	1	0	10%	0%

18	DYYNIEN FLYING FALCON	1999	1	10	0	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*

Taulukko 29a. *Narttujen jälkeläistilasto, jälkeläiset rekisteröity 2007-2018, mukana nartut, joilla on vähintään 10 jälkeläistä. (Tilanne 3.3.2019)*

Narttu		Synt.	Rekisteröity tilastointiaikana 2008-2017		Lonkat				Kyynärnivelet				Polvet				Silmät			
			Pentueet	Pennut	Tutkittu	Sairas	Tutkittu%	Sairas%	Tutkittu	Sairas	Tutkittu%	Sairas%	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1	SALGREY'S ALINA	2011	3	25	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
2	DABKA'S FELICIA	2005	3	20	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	4	0	20%	0%
3	VAPOURS KIANAH	2009	2	17	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	6	0	35%	0%
4	AZIZ JALILA	2010	2	16	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
5	GOURI OF BARAMATI	2007	2	16	1	0	6%	*	1	0	6%	*	0	0	0%	*	7	3	44%	19%
6	WALLABY'S XEER WI-ZALAM	2005	2	16	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	7	0	44%	0%
7	NOOR INCA ALFA ROMEO GIULIA FROST	2005	2	15	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	3	0	20%	0%
8	SUNFIRE FAREEDAH AL-NIL	2009	2	15	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	1	1	7%	7%
9	TAZILLAH IRAN TARANEH	2007	3	15	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	4	0	27%	0%
10	ZARABIS NAJAT	2007	2	14	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	3	1	21%	7%
11	SOHEIL NOUR AIMEE	2012	2	13	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
12	ANAHITA AILE FERDI AURUM BOHEMIA	2012	1	12	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
13	AZIZ VAJAHAT	2004	2	12	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	1	0	8%	0%
14	EL HAMRAH ELHAM	2007	2	11	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	3	0	27%	0%

15	DESIERTO BELLEZA EUFORIA	2010	1	11	1	0	9%	*	1	0	9%	*	0	0	0%	*	1	0	9%	0%
16	AZIZ DIDAR	2007	2	11	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
17	TAZILLAH HANIN SHAKILA	2008	1	10	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	1	0	10%	0%
18	WALLABY'S XEER WI-IJAL	2005	1	10	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	5	0	50%	0%
19	RUDAN ROUHANI	2008	1	10	0	0	0%	*	0	0	0%	*	1	0	10%	*	3	0	30%	0%
20	YASHARS ANIIARA EL KHAIREDDIN	2005	2	10	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	4	1	40%	10%
21	SUNFIRE FARHANEH AL-NIL	2009	1	10	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	1	1	10%	10%
22	AZIZ XANOM	2004	2	10	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
23	WALLABY'S ZAKIYYA ZAYNA	2011	1	10	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*	2	0	10%	0%
24	HA'SHAMAIM HEM HA'GVUL RUAH MIDBAR	2012	1	10	1	0	10%	*	1	0	10%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*

Taulukko 29. *Narttujen jälkeläistilasto, jälkeläiset rekisteröity 2003-2012, mukana nartut, joilla on vähintään 10 jälkeläistä*

Narttu		Synt.	Pentueet	Pennut	2. polvessa	Lonkat				Kyynärnivelet				Polvet				Silmät			
						Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu%	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas%	Tutkittu	Sairas	Tutkittu%	Sairas%
1	KIRMAN NAHIYA	1997	3	23	34	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	11	1	48%	9%
2	DABKA'S FELICIA	2005	3	20	7	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	3	0	15%	0%
3	AL-YASAMIN JADILA	1997	3	18	20	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	2	0	11%	0%
4	WALLABY'S XEER WI-ZALAM	2005	2	16	0	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	2	0	12%	0%
5	TWISTY MARSH KAJARAH	2003	2	16	0	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	1	0	6%	0%
6	AZIZ NAMAYANDE	1999	2	15	17	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	3	1	20%	33%

7	NOOR INCA ALFA ROMEO GIULIA FROST	2005	2	15	17	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	3	0	20%	0%
8	AL-YASAMIN JAMANA	1997	2	14	35	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	7	0	50%	0%
9	KIRMAN PARYNDA	1999	3	14	0	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	2	0	14%	0%
10	EL HAMRAH RASHIDA	1999	2	14	5	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	2	0	14%	0%
11	EL HAMRAH TIFLAH	2000	2	14	4	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	3	1	21%	33%
12	DYYNIEN FLYING FANTASY	1999	2	13	21	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	2	0	15%	0%
13	AZIZ SHALIL	2002	2	13	10	1	0	8%	0%	1	0	8%	0%	0	0	0%	*	1	0	8%	0%
14	AZIZ VAJAHAT	2004	2	12	7	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	1	0	8%	0%
15	THURAYA	2002	2	12	5	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
16	TAZILLAH IRAN TARANEH	2002	2	12	0	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	1	0	8%	0%
17	AZIZ TAMASHA	2007	3	11	0	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	1	0	9%	0%
18	BASMA	2003	2	10	9	1	0	10%	0%	1	0	10%	0%	1	0	10%	0%	1	0	10%	0%
19	VAPOURS INCA ZENITH	2003	1	10	0	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	1	0	10%	0%
20	GHAZAL ALFARANA HADHA HASAN	1999	2	10	7	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	2	1	20%	50%
21	WALLABY'S TAB-ASIR TAJILA	2000	1	10	28	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	1	0	10%	0%
22	WALLABY'S RAM-ES RAJIYYAH	1998	1	10	0	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
23	RUDAN ROUHANI	2008	1	10	0	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
24	YASHARS ANIIARA EL KHAIREDDIN	2005	2	10	2	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	1	0	10%	0%
25	WALLABY'S XEER WI-IJAL	2005	1	10	9	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	4	0	40%	0%

26	AZIZ XANOM	2004	2	10	0	0	0	0	*	0	0	0	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*

Taulukko 30a. *Urosten jälkeläisten sydänultraustilasto 2008 – 2017. Tilastossa on huomioitu vain ns. viralliset ultraustulokset (Lähde Kennelliiton jalostustietojärjestelmä)*

Tilasto jalostukseen eniten käytettyjen urosten jälkeläisten sydänultrauksista		Rekisteröity tilastointiaikana 2008-2017		Sydänultraustulokset 11.1.2019 saakka (SKL:n jalostustietokanta)					
Uros	**Synt. vuosi**	**Pentueita**	**Pentuja**	**Tutkittu kpl**	**Avoin kpl**	**Sairas kpl**	**Tutkittu %**	**Avoin %**	**Sairas %**
ELAMIR CLASSIC SOUVENIR	2011	3	27	4	1	1	15 %	25 %	25 %
KURIIRIN EMPEDOR MAY	2005	3	20	0	-	-	0 %	-	-
EL HAMRAH CHASON-SHIR	2006	3	19	3	0	1	16 %	0 %	33 %
KHRONOS MIN AL ASIFE	2011	2	17	3	1	0	18 %	33 %	0 %
BA'SHAAHIN AL NOUSHAFARIN	2011	2	16	1	0	0	6 %	0 %	0 %
ZARABIS MALCOLM	2003	2	15	2	1	0	13 %	50 %	0 %
TAZILLAH IRAIYAVAN	2007	2	14	2	0	0	14 %	0 %	0 %
TAZILLAH OMAR KAMRAN	2003	2	14	1	0	0	7 %	0 %	0 %
TAZILLAH LATIF FARRUKH	2005	3	13	11	1	0	85 %	9 %	0 %
QIRMIZI JERICHO	2007	2	13	3	0	1	23 %	0 %	33 %
QASHANI SHAHIN AL-HASA	2007	2	13	1	0	0	8 %	0 %	0 %
AMDJAD AV MIN TERA	2010	2	13	1	0	0	8 %	0 %	0 %
DADAELIS NILE OF TAZILLAH	2004	2	12	2	0	0	17%	0 %	0 %
DAHAQIN ADABI ATIL	2006	2	12	1	0	0	8 %	0 %	0 %
MAZRA'E GANGALL NASHVILLE TENNESSE	2011	1	12	0	-	-	0 %	-	-
KHIVA'S HOT STUFF	2006	4	11	2	0	0	18 %	0 %	0 %
KHATTAF	2004	2	11	2	1	0	18 %	50 %	0 %
YASHARS BAHDJAN IBN BASIR	2007	2	11	3	1	0	27 %	33 %	0 %
TAZILLAH DARIUS	2012	2	11	0	-	-	0 %	-	-
NON SERVIAM ANUNG UN RAMA	2008	2	11	2	0	0	18 %	0 %	0 %
KHALILS ABU SHAMAH	2011	2	11	4	0	0	36 %	0 %	0 %
SHOKRAN ATARQ	2013	1	10	0	-	-	0 %	-	-
TAZILLAH LAYLIM LAMARR	2005	1	10	1	0	0	10 %	0 %	0 %

Yllä olevassa taulukossa on huomioitu kaikki tilastointiaikana Suomeen rekisteröidyt jälkeläiset, ei ainoastaan Suomessa syntyneet. Tästä johtuen jälkeläismäärä poikkeaa joidenkin urosten kohdalla taulukon 4a tiedoista.

Taulukko 30. *Urosten jälkeläisten sydänultraustilasto (Lähde SSaK:n julkinen sydäntutkimuslista. Tulosten lähettäminen on vapaaehtoista, joten osa tuloksista puuttuu.) Tässä taulukossa on huomioitu ns. epävirallisetkin tulokset (päivitetyn version toim. huom.)*

	Uros	Synt.	Pentueet	Pennut	Sydänultratutkimukset Tutkittu	Seurannassa	Sairas	Tutkittu%	Seurannassa %	Sairas%
1	TASIA EMINENCE	2003	4	24	5	*	*	21%	*	*
2	KURIIRIN EMPEDOR MAY	2005	4	24	*	1	*	*	*	*
3	DADAELIS NILE OF TAZILLAH	2004	4	21	11	*	*	52%	9%	*
4	KURIIRIN DOLEZAL DEVERRE	2001	3	19	4	*	1	21%	*	25%
5	AZIZ VAREDAT	2004	3	18	12	*	*	67%	*	*
6	ZARABIS MALCOLM	2003	3	16	6	*	*	38%	*	*
7	TAZILLAH QAHIR SANAM	2000	2	15	1	*	*	7%	*	*
8	AZIZ QAHRAMAN	2000	2	13	2	*	*	15%	*	*
9	QIRMIZI JERICHO	2007	2	13	*	*	*	*	*	*
10	TAZILLAH LATIF FARRUKH	2005	3	13	*	*	*	*	*	*
11	FIRUZA AWN IMPUUMA OF ANNWN	2004	2	12	*	*	*	*	*	*
12	DAHAQIN ADABI ATIL	2006	2	12	*	*	*	*	*	*
13	KHATTAF	2004	2	11	4	*	*	36%	*	*
14	IDAN ATIQ RAFIQ	2002	2	11	*	*	*	*	*	*
15	KHIVA'S HOT STUFF	2006	4	11	6	1	*	55%	*	*
16	CARAVAN SAHM AL ASARAFI	2003	2	10	*	*	*	*	*	*
17	NORDWART IXION	1997	1	10	1	*	*	10%	17%	*
18	DYYNIEN FLYING FALCON	1999	1	10	2	1	1	20%	50%	50%

Taulukko 31a. *Narttujen jälkeläisten sydänultraustilasto 2008 – 2017. Tilastossa on huomioitu vain ns. viralliset ultraustulokset (Lähde Kennelliiton jalostustietojärjestelmä)*

Tilasto jalostukseen eniten käytettyjen narttujen jälkeläisten sydänultrauksista		Rekisteröity tilastointiaikana 2008 - 2017		Sydänultraustulokset 11.1.2019 saakka (SKL:n jalostustietokanta)					
Narttu	**Synt. vuosi**	**Pentueita**	**Pentuja**	**Tutkittu kpl**	**Avoin kpl**	**Sairas kpl**	**Tutkittu %**	**Avoin %**	**Sairas %**
SALGREY'S ALINA	2011	3	25	1	0	1	4 %	0 %	100 %
DABKA'S FELICIA	2005	3	20	4	0	1	20 %	0 %	25 %
VAPOURS KIANAH	2009	2	17	4	0	0	24 %	0 %	0 %
AZIZ JALILA	2010	2	16	0	-	-	0 %	-	-
GOURI OF BARAMATI	2007	2	16	3	0	1	19 %	0 %	33 %
WALLABY'S XEER WI-ZALAM	2005	2	16	3	0	1	19 %	0 %	33 %
NOOR INCA ALFA ROMEO GIULIA FROST	2005	2	15	0	-	-	0 %	-	-
SUNFIRE FAREEDAH AL-NIL	2009	2	15	2	1	0	13 %	50 %	0 %
TAZILLAH IRAN TARANEH	2007	3	15	8	2	1	53 %	25 %	13 %
ZARABIS NAJAT	2007	2	14	0	-	-	0 %	-	-
SOHEIL NOUR AIMEE	2012	2	13	0	-	-	0 %	-	-
ANAHITA AILE FERDI AURUM BOHEMIA	2012	1	12	0	-	-	0 %	-	-
AZIZ VAJAHAT	2004	2	12	3	0	1	25 %	0 %	33 %
EL HAMRAH ELHAM	2007	2	11	3	0	0	27 %	0 %	0 %
DESIERTO BELLEZA EUFORIA	2010	1	11	4	1	1	36 %	25 %	25 %
AZIZ DIDAR	2007	2	11	1	0	0	9 %	0 %	0 %
TAZILLAH HANIN SHAKILA	2008	1	10	1	0	0	10 %	0 %	0 %
WALLABY'S XEER WI-IJAL	2005	1	10	2	0	1	20 %	50 %	0 %
RUDAN ROUHANI	2008	1	10	0	-	-	0 %	-	-
YASHARS ANIIARA EL KHAIREDDIN	2005	2	10	2	0	0	20 %	0 %	0 %
SUNFIRE FARHANEH AL-NIL	2009	1	10	1	0	0	10 %	0 %	0 %
AZIZ XANOM	2004	2	10	1	0	0	10 %	0 %	0 %
WALLABY'S ZAKIYYA ZAYNA	2011	1	10	3	0	0	30 %	0 %	0 %
HA'SHAMAIM HEM HA'GVUL RUAH MIDBAR	2012	1	10	0	-	-	0 %	-	-

Taulukko 31. *Narttujen jälkeläisten sydänultraustilasto (Lähde SSaK:n julkinen sydäntutkimuslista. Tulosten lähettäminen on vapaaehtoista, joten osa tuloksista puuttuu.) Taulukossa on huomioitu ns. epävirallisetkin tulokset (päivityksen toim. huom.)*

	Narttu	Synt.	Pentueet	Pennut	Sydänultratutkimukset					
					Tutkittu	Seurannassa	Sairas	Tutkittu%	Seurannassa %	Sairas%
1	KIRMAN NAHIYA	1997	3	23	13	*	1	57%	*	8%
2	DABKA'S FELICIA	2005	3	20	4	1	*	20%	25%	*
3	AL-YASAMIN JADILA	1997	3	18	4	*	2	22%	*	50%
4	WALLABY'S XEER WI-ZALAM	2005	2	16	2	*	*	13%	*	*
5	TWISTY MARSH KAJARAH	2003	2	16	1	*	*	6%	*	*
6	AZIZ NAMAYANDE	1999	2	15	6	1	2	40%	17%	33%
7	NOOR INCA ALFA ROMEO GIULIA FROST	2005	2	15	3	*	*	20%	*	*
8	AL-YASAMIN JAMANA	1997	2	14	8	1	*	57%	13%	*
9	KIRMAN PARYNDA	1999	3	14	7	*	*	50%	*	*
10	EL HAMRAH RASHIDA	1999	2	14	*	*	*	*	*	*
11	EL HAMRAH TIFLAH	2000	2	14	5	*	1	36%	*	20%
12	DYYNIEN FLYING FANTASY	1999	2	13	3	*	*	23%	*	*
13	AZIZ SHALIL	2002	2	13	6	*	1	46%	*	17%
14	AZIZ VAJAHAT	2004	2	12	6	2	1	50%	33%	17%
15	THURAYA	2002	2	12	3	*	*	25%	*	*
16	TAZILLAH IRAN TARANEH	2002	2	12	*	*	*	*	*	*
17	AZIZ TAMASHA	2007	3	11	5	1	3	45%	20%	60%
18	BASMA	2003	2	10	5	1	1	50%	20%	20%
19	VAPOURS INCA ZENITH	2003	1	10	1	*	*	10%	*	*
20	GHAZAL ALFARANA HADHA HASAN	1999	2	10	5	*	*	20%	*	*
21	WALLABY'S TAB-ASIR TAJILA	2000	1	10	1	*	*	10%	*	*
22	WALLABY'S RAM-ES RAJIYYAH	1998	1	10	2	1	1	20%	50%	50%
23	RUDAN ROUHANI	2008	1	10	*	*	*	*	*	*
24	YASHARS ANIIARA EL KHAIREDDIN	2005	2	10	*	*	*	*	*	*
25	WALLABY'S XEER WI-IJAL	2005	1	10	4	*	*	40%	*	*
26	AZIZ XANOM	2004	2	10	*	*	*	*	*	*

Virallisia sydänultrauksia on tehty vasta 2015 vuodesta lähtien, joten tuoreimpiin sydänultraustaulukoihin ei ole kertynyt paljoa tuloksia.

5.2. Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Taulukko 32. *Rotujärjestön päätavoitteet, tehdyt toimenpiteet ja saavutetut tulokset:*

Tavoite	**Toimenpide**	**Tulos**
Terveyden vaaliminen	Pentuvälityksen suositukset Kuolinsyiden ja sydänultrausten tukeminen Sukusiitos-%:n julkaiseminen Terveyskyselyt	Terveystutkimusten lisääntyminen Sukusiitosasteen aleneminen Tietoisuus terveysongelmista ja niiden perinnöllisyydestä lisääntynyt
Säilyminen dual purpose -rotuna	Jatkettu aloittelijoiden juoksuharjoituksia sekä rodun omien maasto- ja ratamestaruuskisojen järjestämistä	Matalampi osallistumiskynnys uusille harrastajille ja koirille (Sääntömuutos veroitti osallistujia)
Luonteen ja käyttäytymisen arviointi Luonneprofiilin laatiminen	Järjestetty luonnetestejä 2018 järjestetty SmartDOG-testejä - Ihanneprofiili laadittu 2018 jalostustarkastuksen käyttäytymisosioon	Edelleen mitattua tietoa salukien luonteista vähän Ei ole laadittu profiilia, pienen kerhon resurssit rajalliset, keskitytty terveyden edistämiseen

Salukeilla ei ole jalostuksen suhteen varsinaisia vaatimuksia. Yleinen periaate on, että sairasta koiraa ei käytetä jalostukseen. Terveyskyselyn perusteella 55 %:lla koirista oli huomautettavaa terveyden suhteen. Noin puolet kannasta jää siis jalostuksen ulkopuolelle.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Salukin rotutyyppi on tuhansia vuosia vanha. Se on kehittynyt Lähi-Idän alueella soveltuvaksi hiekka-aavikolta kivisiin vuoristomaastoihin. Salukin tarkoitus on ollut metsästää riistaa jyrsijöistä ja jäniksistä gaselleihin. Saluki on ensin näkönsä avulla paikantanut saaliin, sitten nopeutensa ja ketteryytensä avulla ottanut saaliin kiinni. Tyyppiä ja rakennetta ei ole syytä lähteä 'parantamaan' tai muuttamaan, vaan salukin jalostuksessa tarkoitus on **säilyttää** rotu tulevillekin sukupolville. Saluki on meillä vain lainassa, sen latistaminen pelkäksi kauniiksi kiiltokuvaksi tuhoaa salukin erityislaatuisuuden.

Saluki on Suomessa seura- ja harrastuskoira, jonka käyttöominaisuuksia yritetään ylläpitää rata- ja maastokilpailuilla sekä -harjoituksilla. Ulkomuodon säilyminen taataan pitämällä mielessä rotumääritelmä ja erityisesti ensimmäiset Iso-Britanniaan tuodut koirat, joiden mukaan rotumääritelmä on laadittu.

Salukin säilytettävät ominaisuudet ovat:

- Terve rakenne ja liikkeet
- pitkäikäisyys
- metsästysominaisuudet
- lempeä, ystävällinen, perheeseensä kiintynyt, vieraita kohtaan pidättyväinen luonne
- monimuotoisuus tyypeissä, luonteissa ja geneettisesti.

Parannettavia kohtia ovat:

- Jalostuspohjan laajentaminen, erityisesti suomalaisen kannan monimuotoisuuden lisääminen
    - Jalostuspohja on ulkomaisten ja tuontikoirien myötä laajentunut
    - Kannustetaan käyttämään useampaa koiraa samasta pentueesta sen sijaan, että yhdellä koiralla olisi useampi pentue: jalostustarkastukset, 'peräkammarin poikien' kuvaussessiot
- luonneongelmien kartoittaminen ja arkojen ja/tai aggressiivisten yksilöiden määrän vähentäminen
    - Terveyskyselyn vastausten perusteella ongelmat vähentyneet
    - Edelleen tarvetta kiinnittää huomiota luonneominaisuuksiin: toimenpiteinä kannustetaan omistajia viemään salukejaan luonteen ja käyttäytymisen arvioinnin testeihin sekä tarkkaillaan tilannetta mm. terveyskyselyn käyttäytymistä koskevien kysymysten avulla
- terveysongelmien (sydänsairaudet, immuunijärjestelmän ongelmat) leviämisen estäminen
- odotettavissa olevan eliniän nostaminen
- liioiteltujen piirteiden lisääntymisen estäminen
    - Edelleen ajankohtaista, ongelmina mm. ylikulmautuneisuus, liioitellut liikkeet, laskevat ylälinjat
- RODUN HISTORIAN JA PERINTEEN SÄILYTTÄMINEN: saluki on metsästyskoira; tutustuminen rodun alkuperäisiin kantakoiriin

Viiden vuoden tavoitteet:
- Uusien kantakoirien ja tuontien integroiminen suomalaiseen salukikantaan vaatii kasvattajilta ennakkoluulottomuutta. Seuranta sukusiitosprosentin avulla
- luonneongelmien ja käytöshäiriöiden kartoittaminen kyselyillä sekä vertailu edellisiin tuloksiin
- sairaiden yksilöiden määrän vähentäminen, terveyskyselyt, vertailu edellisiin tuloksiin

6.2. Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Rotujärjestö suosittelee terveystarkastusta sekä urokselle että nartulle ennen astutusta. Erityistä huomiota tulee kiinnittää iäkkäiden siitosnarttujen terveyteen ja yleiskuntoon jalostuskäytöstä päätettäessä.

Jalostussuositukset voimassa 1.1.2017 alkaen

Yleiset periaatteet:
- SKL:n rekisteröintisääntöjen ja kasvattajasitoumuksen vaatimusten tulee täyttyä.
- Sairasta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Sairaan koiran jälkeläisten käyttöä on harkittava tarkkaan.
- Perinnölliseksi katsottua sairautta (immuunivälitteinen sairaus, sydänsairaus, allergia yms.) sairastavan koiran pentuesisarusten jalostuskäytössä suositellaan käyttämään harkintaa.
- Pentueen molempien vanhempien takana ei saa olla samoja sairauksia tai muita ongelmia.
- Yhdistelmää, josta on syntynyt vakavasti sairas koira, ei saa uusia eikä läheisesti sitä muistuttavaa yhdistelmää tule tehdä.
- Kasvattajien tulee informoida pennunostajia lähisukulaisten sairauksista.
- Kasvattaja antaa julkaistavaksi tiedon, onko kyseessä keinohedelmöityksestä tai kaksoisastutuksesta syntyvä pentue.
- Napatyräisiä koiria ei saa parittaa keskenään. Narttua, jolla on ollut kirurgista hoitoa vaativa napatyrä, ei suositella käytettäväksi jalostukseen.
- Arkaa tai aggressiivista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

HUOM! Suositeltavat terveystutkimukset tulee tehdä ennen jalostuskäyttöä.

Rotujärjestön suositukset jalostukseen käytettäville koirille ja yhdistelmille ovat seuraavat:

1.Jalostukseen käytettävän koiran tulee olla vähintään 36 kk **(kolme vuotta)** ennen astutusta. Uroksen Suomessa syntyneiden jälkeläisten määrä ei saa ylittää 5

%:a yhden sukupolven jaksolla syntyneistä pennuista eli noin 24 pentua ja nartulla teetetään enintään kolme pentuetta.

2.Sukusiitosprosentti

Yhdistelmän sukusiitosprosentin tulee olla viidessä polvessa alle 6.25 %. Jalostustoimikunnalla tulee olla käytettävissään yhdistelmän vanhemmista viiden polven sukutaulu.

3.Sydäntutkimukset

Jalostukseen käytettävän koiran sydän tulee tutkia virallisella ultraäänitutkimuksella ja vähintään 5 min lepo-EKG:lla. Tutkimuksessa ei saa löytyä merkkejä sydänsairaudesta eli tuloksen tulee olla lausunnolla **A** kaikissa osioissa. Kasvattajan harkintaan jätetään tarpeen mukaan **sydämen Holter-tutkimus** (tämä kuitenkin vaatimuksena, jos lepo-EKG:ssä useita lisälyöntejä ja täten lausunto sydänsairauden suhteen B=avoin). Tutkimustulos ei saa olla astutushetkellä yhtä (1) vuotta vanhempi.

4. Silmäpeilaus

Jalostukseen käytettävällä koiralla tulee olla virallinen silmätutkimuslausunto. Koiralta ei saa löytyä sellaisia silmäsairauksia, jotka **katsotaan kaikilla roduilla perinnöllisiksi** (silmälomakkeen kääntöpuolella on lueteltu lista sairauksista). Alle 4-vuotiaalle tehty silmätutkimus on voimassa yhden (1) vuoden, yli 4-vuotiaalle tehty tutkimus on voimassa kaksi (2) vuotta.

Rodulla todettujen sairauksien osalta annetaan seuraavat suositukset:

PPM iris-iris ja distichiasis: paritus vain **TERVEEN** kumppanin kanssa

PPM iris-linssi ja iris-cornea sekä lasiaisen rappeuma: **EI KÄYTETÄ JALOSTUKSEEN**

Perinnölliset kaihit (kataraktat): EI KÄYTETÄ JALOSTUKSEEN

Jalostukseen käytettyjen *yksilöiden silmätarkastuksia pitäisi jatkaa seurantana. ECVO (European College of Veterinary Ophthalmologists) suosittaa silmätarkastusten tekemistä seuraavasti, jotta saataisiin tietoa perinnöllisten silmäsairauksien esiintymisestä ja mahdollisesti periytymismallista:* ***3-4 kertaa elämässä, esim. 1, 3, 6 ja 9 -vuotiaana.***

5. Kasvattajan harkintaan jätetään

Kilpirauhastutkimukset (normaali kilpirauhaspaneeli)

DLA-haplotyypitys, jolla pyritään vähentämään tällä hetkellä vallitsevan haplotyypin yleisyyttä ja etenkin sen suhteen homotsygootteja eli samaperintäisiä pentuja.

Ncl-taudin geenitesti, mikäli suvussa on ilmennyt ncl-tautiin sairastuneita. Myös tautigeenin levinneisyyden kartoittamiseksi jalostuskoirien testaaminen olisi rodun kannalta hyödyllistä.

Maksashuntti sappirasitustestillä, mikäli suvussa on ilmennyt shunttiongelmia.

Huom! Mikäli yhdistelmä **ei täytä kaikkia** jalostussuosituksen ehtoja, se ei kuitenkaan ole este pentueen rekisteröinnille tai sen julkaisemiselle Suomen Salukikerhon pentuvälityslistalla. **Ulkomaisten koirien** kohdalla terveystutkimuslausuntojen tulee vastata Suomessa tehtyjä virallisia tutkimuslausuntoja ja lausunto täytyy toimittaa jalostustoimikunnalle. Pakastespermaa käytettäessä pentueilmoitukseen tulee maininta tästä, sekä lisäksi ko. uroksen elinikä. Kasvattajan velvollisuudeksi jää selvittää pentujen ostajille ko. tutkimustuloksen puuttumisen syy.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Rotujärjestön tavoitteena on jatkaa ja vakiinnuttaa syntyneitä käytäntöjä:

- terveyskyselyiden tekeminen rodun terveydentilan seuraamiseksi viiden vuoden välein
- virallisten sydänultrausten ja ruumiinavausten tukeminen ja sydänultraustulosten julkaiseminen Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä
- (silmä- ja sydänjoukkotarkastusten järjestäminen)
- populaation tilan seuraaminen
- SmartDOG-testien järjestäminen
- tuomarikollegioiden järjestäminen
- koulutus- tai seminaaripäivien järjestäminen (tarvittaessa)
- pentuvälityksen jalostuskoirille asetettujen suositusten ylläpitäminen.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Taulukko 33. *Uhat/mahdollisuudet*

Uhat	Varautuminen	Mahdollisuudet
Populaatio ja terveys:		
- pienen populaation eriytyminen - yksittäisten sairauksien yleistyminen - jalostusmateriaalin 'hukkaaminen', pieni osa kannasta käytössä	- joukkotarkastusten järjestäminen - terveystutkimusten ja ruumiinavausten tukeminen - suositukset jalostuskoirille - tiedotus, valistus	- rotuunotot ja uudet tuonnit - pääsääntöisesti terve ja pitkä-ikäinen - vanha, muuttumaton rotu - aktiiviset, rotuun sitoutuneet harrastajat - käyttö-kokeet edistävät terveen rakenteen säilymistä
Luonne ja käyttö-omimaisuudet:		
- käyttö-ominaisuudet heikkenevät - luonne-ongelmien lisääntyminen: arkuus, agressiivisuus, eroahdistus - rekisteröintien lisääntyminen: pennut eivät löydä kotia, kodinvaihtajia: saluki ei sovi kaikille	- uusien harrastajien opastus, koulutus käyttökokeisiin - luonnetestien tms. järjestäminen - rata- ja maastokisojen järjestäminen	- aikuisena helppo koira - aktiiviset, rodun tuntevat omistajat - harrastustoimintaa ympäri maan
Ulkomuto ja rakenne:		
- ulkomuodon painotus jalostuksessa - show-koiramaisuus lisääntyy - rakenneviat, liioittelu lisääntyy - tieto tyypillisestä salukista hukassa	- koulutus, tuomarit ja harrastajat - käyttö-ominaisuuksien merkitys	- eri tyyppejä,ulkomuodossa valinnanvaraa - terve rakenne - ulkomuodoltaan korkeatasoinen kanta
Rotujärjestötoiminta:		
-pienet resurssit - vähän tekeviä toimihenkilöitä - uudet harrastajat/kasvattajat - vanhat harrastajat/kasvattajat	- avoimuus, tiedotus - toimintamallien vakiinnuttaminen - priorisointi	- vanhat harrastajat/kasvattajat - uudet harrastajat/kasvattajat - tiedonkeruu helppoa

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Rotujärjestön jalostustoimikunnan suunnitelma lähivuosille:

2014:
- sydänultrajoukkotarkastus (pääkaupunkiseudun ulkopuolella)
- silmäjoukkotarkastus (pääkaupunkiseudulla)
- salukiseminaari II, aiheina DNA-testit ja jalostustarkastus, varsinkin käyttäytymisosio
- tuomarikollegio

2015:
- sydänultrajoukkotarkastus
- tuomarikollegio
- salukiseminaari III
- terveyskysely

2016:
- joukkotarkastukset
- YES:n sydäntutkimustulosten valmistuminen/tilannekatsaus (salukiseminaari IV)

2017:
- joukkotarkastukset

2018:
- joukkotarkastukset
- JTO:n päivitys populaation tilan osalta

2019: - tuomarikollegio
- salukiseminaari/jalostuspäivä?
- smartDOG-testien järjestäminen

2020: - terveyskysely

2021 – 2022: kuten 2019

2023: JTO:n uusiminen uuden rungon mukaiseksi

7. LÄHTEET

Salukin jalostuksen tavoiteohjelma 2007-2011 luvuissa 1-4

Kennelliiton Koiranet-jalostustietojärjestelmä

Suomen Salukikerhon kotisivut **www.saluki.fi**

Saluki-lehdet 4/2010, 1/2011 ja 1/2014

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet -luvussa:
Sattuman kennelin kotisivut
Jari Latva-Raskun tilastot

Kuvat: The Saluki Book of British Champions, 1923-1973